

ఎక్కడినుంచి.. ఇక్కడిదికా..

నవల
స్వాతి శ్రీపాద

కౌముది

మీ ముగింపు నాటి వెళ్ళెల

www.koumudi.net

ప్రచురణ సంఖ్య: 54

1

ఉదయం నాలుగింటికే మెళుకువ వచ్చింది.

చాలా రోజుల తరువాత ఇలా నాలుగింటికీ లేవడం.

చిన్నప్పుడంతా నాలుగింటికే లేచే అలవాటు... అమ్మ పొద్దునే లేచి మజ్జిగ చిలకటం ... దాంతో పాటు గజేంద్రమోక్షమో, రుక్మిణీ కళ్యాణమో చదువుతూ ఉండటంతో మరి నిద్ర పట్టేదికాదు. అసలు అమ్మ సుతి మెత్తని అడుగుల చప్పుడికే మెళుకువ వచ్చేది. మూతి సన్నగా వుండే పెద్ద గిన్నెలోకి పెరుగు వంపి నీళ్ళతో పెరుగంతా కడిగిమరీ పోసేది. కవ్వం తీసుకుని చిలుకుతూ గొంతు విప్పేది. అమ్మ అడుగుల శబ్దం సుతి మెత్తనిదైనా స్వరం మాత్రం కంచుగంటలాగే మోగేది. నాకు ఊహ తెలిసే సరికి పెద్ద ఇంట్లోనే ఉండేవాళ్ళం. అయిదుగురు అమ్మాయిల్లో నేను మధ్యన పుట్టినదాన్ని. అందరికీ రెండేళ్ళు రెండేళ్ళ తేడా.....అయితే తరువాత తెలిసింది పెద్దక్కకన్నా ముందు ఒకమ్మాయి, నాకన్నా ముందు ఒకబ్బాయి పుట్టి పురిటిలోనే పోయారని. అంతే కాదు... నాలుగో పిల్ల తరువాత ఒకబ్బాయి పుట్టి పోయాడని, సరిగ్గా వినాయక చవితిరోజే పోయాడని అందువల్ల చాలా రోజులు ఇంట్లో వినాయక చవితి పూజ చేసే వారు కాదు. అంతేనా మొగిపిల్లలు పుట్టినప్పుడల్లా ఏదో ఒక కారణంతో పోతున్నారని, ఎవరో గిట్టని వాళ్ళు చేతబడి చేస్తున్నారనీ ఏవేవో కథలు వినేదాన్ని. ఒంటిమీద పెద్ద పెద్ద నీల మచ్చలు వచ్చాయనీ చేతబడేననీ ధృవపరచడమూ విన్నాను.

తరువాత తరువాత గుర్తు చేసుకుంటే వీళ్ళకేమన్నా ఊళ్ళు కొట్టుకుపోయేంత ఆస్తి ఉండా ఎవడో చేతబళ్ళు చేయడానికి అనిపించేది...

కాస్త జ్ఞానం వచ్చాక ఏదో జబ్బు పడిఉంటారు ..... వీళ్ళకు తెలియలేదులా వుంది అనుకునేదాన్ని.

తరువాత తరువాత 'పిల్లలంతా చదువుకుంటున్నారు, వాళ్ళ కోసం' అంటూ మళ్ళీ వినాయక చవితి పూజ మొదలెట్టారు.

మిగతా అందరికన్నా కాస్త చురుకుపాలుతో పాటు చూడ చక్కనిదనమూ ఉందని అందరూ అనుకునే వారు.

అయితే నాకు మాత్రమే తెలిసిన విషయం నా సౌందర్య పిపాస. ప్రతి జీవీ ప్రతి వస్తువూ.. అందంగానే కనిపించేది.

మిగతా నలుగురికన్నా నేనొక్కదాన్నే ఎందుకింత విలక్షణంగా ఉన్నానో అర్థం అయ్యేదికాదు.

అప్పుడేనా ఇప్పుడు కూడా కద!

నేనెప్పుడూ విలక్షణంగానే ఉంటాను.

నాకెందుకీలా స్పందించే మనసు, అనుభూతిచెందే తత్వం వచ్చిందో మిగతా వారికి ఎందుకు రాలేదో ఎవరు చెప్పాలి?

కంఫర్ట్ కప్పుకున్నా నిద్ర వచ్చేసూచనలు కనిపించలేదు. లేచి లైట్ ఆన్ చేసాను.

ఎదురుగా బెడ్ రూం టేబుల్ మీద పలకరిస్తున్నట్టుగా సుధ, సుమ ఫాటోలు.

లేచి జుట్టూ సరిచేసుకుని అద్దంలో చూసుకున్నాను... భుజాలు దాటని బాబ్స్ కట్...

ఒకప్పుడు మోకాళ్ళు దాటిన బారెడు జడ...

"నీకు జుట్టందమో...జుట్టు నీకందమో తెలీటంలేదు" బారెడు జడతో ఇష్టంగా ఆడుకుంటూ అనేవాడు రమణ.

అదిగో మళ్ళీ రమణ... ఎంత వద్దనుకున్నా ప్రతి రెండో నిమిషం రమణ ఊహలే...

అసలు అలా తప్పించుకుందామనే కదా ఎక్కడా తన ఫాటో అయినా పెట్టుకోలేదు... అయితేనేం బ్రతుకంతా పరచుకున్న అతని ఛాయనెలా తప్పించుకోగలను?

బద్దకంగా లేచి టీ చేసుకునే ఉద్దేశ్యంతో మెట్లు దిగాను.

ఇల్లు పెద్దదే కింద ఓపెన్ కిచెన్, డైనింగ్ స్పేస్, ఫామిలీ రూం ఒక చిన్న సిటవుట్ ... పైన మూడు బెడ్ రూంస్ విత్ వార్డ్ రోబ్స్ ...

కిచెన్లో స్టవ్ మీద కెటిల్ పెట్టి బ్రష్ చేసుకున్నాను. నా సౌలభ్యం కోసం పైన నా అటాచ్ బాత్ రూంలో ఒక సెట్ కింద రెస్ట రూంలో ఒకసెట్ అత్యవసర వస్తువులుంచుకున్నాను.

ఎక్కడుంటే అక్కడ అన్ని సౌకర్యాలూ ..... నవ్వొచ్చింది..

చిన్నప్పుడు ...అంటే చాలా ఏళ్ళపాటు... టూత్ పేస్ట్, బ్రష్ అంటే ఏమిటో తెలీకుండా పెరిగాం... బాగా కాలిన తెల్లకచిక బూడిదే పళ్ళతోముకుండుకు వాడుకునే వారం.

బ్రష్ చేసుకుంటూ అద్దంలో చూసుకున్నాను...

ఒకప్పటి సుందరినేనా.... !?

నిజమే సు గా మారిపోయిననేను సుందరిననని నాకు నేనే చెప్పుకోవాలి.

టీ బాగ్ కప్లో వేసి సగం స్పూన్ పంచదార రెండు స్పూన్ల ఫాట్ క్రీమ్ పాలు కలుపుకుని, టీ బాగ్ ట్రాప్ కాన్లో వేసి, ఫామిలీ రూంలో వచ్చి కూచున్నాను.

"నిద్ర రావడం లేదు.." రమణను లేపడానికి మొహమాటపడలేదు. ఇహో నాకు ప్రపంచంలో మిగిలినది అతనొక్కడే కష్టమైనా సుఖమైనా అతనితోనే పంచుకోవాలి కద.

మంచి నిద్రలో లేపినందుకు అతను విసుక్కోలేదు.

లేచి కూర్చుని, " సరే అమ్మడూ, కాఫీ పట్టుకురా ..."

మసక వెలుతురులో పెరటి వాకిట్లో ఒకరినొకరు ఆనుకుని కూర్చుని నిశ్శబ్దంగా కాఫీ తాగడం... ఏ సమయంలోనూ ఒక్కడాన్ని కాదన్న భావన....ఇదివరలోను ఇలా చాలాసార్లే అర్ధరాత్రి మెళుకువ వచ్చి, ఇంట్లో అందరూ నిద్రపోయే సమయంలో ఒంటిగా చదువుకోవడమో లేదూ ఏ ఊహలోకాల్లోకో వెళ్ళి కవితలల్లుకోడమో చేసి నిద్రవచ్చేవరకు గడపడం వేరు. ఇప్పుడిలా పక్కన అతను..

"ఏం ఆలోచిస్తున్నావురా అమ్మడూ ...నేనుండగా ...రా పాటపాడనా .."

అతనిది చక్కని గొంతు. అచ్చు ఘంటసాలలా పాడతాడనే వారు అందరూ ....

మాటల్లో చెప్పలేని సంతృప్తి...

ఆ పాటలు వినే కద అతనికి దగ్గరవుత..

అతని ఒడిలో తల పెట్టుకు పడుకున్నాను.

" సోజా రాజకుమారి ..." అతని స్వరంలో పాట ప్రాణం పోసుకుంటుంది.

ఒకదాని తరువాత ఒకటి పాడుతూనే ఉన్నాడు. ఎప్పుడు నిద్రలోకి జారిపోయిందో తనకే తెలీదు.

తల విదిలించాను ఇన్నేళ్ళయినా , ఇన్నాళ్ళయినా ఈ జ్ఞాపకాలు ఇలా వెన్నాడుతూనే ఉన్నాయి, నిన్న మొన్న జరిగినట్టు. అతనితో జీవితాన్ని పంచుకున్న ప్రతి క్షణం, ప్రతి ఘడియూ మనసులో సజీవంగానే వుంది.

కళ్ళముందు మళ్ళీ గతం ఒక్కసారి రీవైండ్ అయినట్టుగా .....

***

మధ్య తరగతి అని కూడా చెప్పుకోలేని కుటుంబం.

ఊహ తెలిసేసరికి ఏదో ప్రభుత్వ పాఠశాలలో ఆరో తరగతిలో చేర్చారు. ఓ పల్లె నించి చిన్నపాటి నగరానికి వచ్చామని మాత్రం తెలుసు.

" మా నాన్న డాక్టర్" అని గొప్పలకు పోవడమూ గుర్తుంది.

అక్కలిద్దరూ స్కూల్ మానుకుని ప్రైవేట్ గా ఆంధ్రా మెట్రీక్ ట్యూషన్ కి వెళ్ళడమూ గుర్తుంది. వెనకాల ఇద్దరు చెల్లెళ్ళు, రోజూ పది పైసలిచ్చి రిక్షాలో స్కూల్ కి వెళ్ళడం గుర్తుంది. అప్పుడో ఇప్పుడో నాన్న ఇచ్చిన డబ్బుల్లో మిగిలితే ఐస్ క్రీమ్ కొనుక్కోడం అప్పుడో ఇప్పుడో లాటరీ ఆడటం ...చెక్క బోర్డ్ మీద మేకులతో చిన్న చిన్న ప్రవేశద్వారాలతో ప్రత్యేక స్థలాల ఏర్పాటు చేసి స్పింగ్ తో గాజు గోలీని లాగినప్పుడు ఎక్కడ పడితే అక్కడ వ్రాసినన్ని డబ్బివ్వడం, వెనక్కి వస్తే పదిపైసలు వాడుంచుకోడం..

ఒకసారి బాగా గుర్తుంది...ఆడినప్పుడల్లా పావలా అర్ధరూపాయి వస్తూండటంతో ఇక చాలునంటూ వాడు బండి తీసుకుని వెళ్ళిపోవడం. ఇప్పుడు తలుచుకుంటే నవ్వుస్తుంది ఏదో బ్రతుకుతెరువుకు వాడు వ్యాపకం ఎంచుకుంటే .....

ఏ చెట్టు లేని చోట ఆముదం చెట్టే గొప్పదన్నట్టు చదువుసంధ్యలు పెద్దగా తెలీని పిల్లలమధ్య నన్ను తెలివైన దానిగానే గుర్తించారు..

దానిక్కారణం అమ్మ భక్తివల్ల స్పష్టంగా వచ్చిన తెలుగు ఉచ్చారణ, అమ్మ వెనకాల వల్లవేస్తూ నేర్చుకున్న గజేంద్రమోక్షం, రుక్మిణీ కల్యాణం, సుర్యాష్టకం.... ఎప్పుడైనా పుస్తకం తీసి చదవమని పురమాయించి నిద్రలోకి నాన్న జారుకున్నా పుస్తకం చివరంటా చదివేసే అలవాటు చిన్నప్పటినుండి రావడం వల్ల..

కాని అందరూ తెలివైనదని సర్టిఫికేట్ ఇచ్చినా ఇప్పటికీ అనుమానమే...నేనో తెలివితక్కువ దర్దమ్మనేమోనని.

నిజమే!

అక్షరాలా నిజం. అలాగని తెలివితేటల్లేవని నేనేం బాధపడను. కొంపలుముంచే తెలివితేటలు లేకపోయినందువల్ల వచ్చిన నష్టమేమీలేదు. అందులోనూ పక్కవాడి కొంపలుముంచి నేను బాగుపడాలనే ఆశ అప్పుడే కాదు నాకు ఇప్పుడూ ఏకోశానా లేదు.

వచ్చిన చిక్కల్లా కపటమంతా మనసులో దాచేసుకుని పెదవులకు తేనె పూసుకుని తియ్యగా మాట్లాడలేకపోవడం, ఉన్నదున్నట్టు మొహాన అనేసి మనసు ప్రశాంతంగావుంచుకోడం...అందుకే ' ఇంత సూటిగా వ్యవహరిస్తే నువ్వెలా బ్రతుకుతావు అమ్మడా ' అనేవాడు రమణ. ఏటికెదురీదుతూ .....

సరే అసలు విషయానికి వస్తే ప్రతి విషయమూ ప్రస్తావించుకుంటూ పోతే ఈ జీవితం ప్రస్తావించేందుకు ఒక జీవితం చాలదు. చదివేందుకూ ఒక జీవితం చాలదు. అందుకే ఏం చెప్పాలనుకున్నానో చెప్పటం ఉత్తమం కద.

ముందే చెప్పాగా సూటిగా సుత్తి లేకుండా ఉండటమే నా పద్ధతని.

నాకు ఊహ తెలిసే సరికి అస్థిరమైన జీవన పరిధిలో కొట్టుమిట్టాడుతూ ఉన్నాను..

చుట్టూ ఎటుచూసినా అప్పులు ... నట్టింట దరిద్రం తాండవిస్తూ ... ఏపూటకాపూట తిండి గింజలకు వెతుక్కునే స్థితి.

లేని హోదాలూ గొప్పలే తప్ప దమ్మిడి ఆదాయం లేని కుటుంబం ..

ఎక్కడ ఎలా సంపాదించి ఇంతవరకూ నాన్న నెట్టుకొచ్చాడో తెలీదు.

ఊహ తెలిసే సరికి అనేకంటే నేను ఆలోచించుకునే స్థాయికి వచ్చేసరికి మొదలు పెడితే బాగుంటుంది.

ఏమో !

అంతా అనుకోవడమే గాని ఏదీ నాచేతిలో ఏముంది? అనియంత్రితంగా సాగే ఆలోచనలు ఎటు తీసుకువెళ్తే అటు వెళ్ళడమేగా?

****

ఇంకా తెలవారలేదు. తూర్పున చీకట్లు విచ్చుకుంటూ వెలుగురేఖలు బయటకు వస్తున్న సమయం. పల్లె పోకడలు వాసనలు అంతరించిపోని సువిశాలమైన పెద్దరుగుల ఇంట్లో అప్పుడే అలికిడి ఆరంభమైంది.

శ్రావ్యంగా వినిపిస్తున్న స్వరం...

"సిరికిన్ జెప్పడు

శంఖ చక్ర యుగమున్ చేదోయి సందింపడే ..."

గజేంద్రమోక్షం కావ్యం మొత్తం కంఠతా వచ్చు సీతారత్నానికి. చిన్నప్పటినుంచీ తండ్రి వెనకాల విన్నదల్లా మననం చేసుకుంటూ పోవడం కాస్తాకూస్తా అక్షరజ్ఞానం ఉండటం వల్ల కాస్త తీరిక దొరికిన సమయంలో కాలక్షేపంగా చదువుకోడం వల్ల తెలుగు చదవడం రాయడం వచ్చు సీతారత్నానికి.

అసలు మారుమూల కుగ్రామంలో సరిగ్గా లెక్కడికే వంద ఇళ్ళన్నా లేని వూళ్ళో అయిదో తరగతి వరకూ చదువుకోడమే ఎక్కువ. దానికి తోడు రెండిళ్ళ పక్కనున్న రాజు గారి అమ్మాయి విజయ మంచి మిత్రురాలు సీతారత్నానికి.

"అన్నయ్యా , సీతను పంపరాదూ ..... నీకు తెలుసుగా ... ఈ నెలలో ఏదో ఒకటి ఖచ్చితంగా జరిగి తీరాలంటున్నారు మీ బావ. నువ్వు కాదంటే ఇహ తప్పదు ఆయన తాలూకు వాళ్ళెవరినైన తెచ్చుకోవలసిందే. పిల్లలు లేకపోవడం ఇంత నరకమని ఎప్పుడూ అనుకోలేదు. "

పది మైళ్ళదూరంలో ఉన్న మేనత్త బతిమాలగా బతిమాలగా

" సరే , ఏమంత దూరం... ఇక్కడుండేది అక్కడుంటుంది. అంతేగా ! పెద్దగా దత్తత అంటూ బావ ఏమీ అనటం లేదుగా , అందులోనూ ఆడపిల్లను దత్తు తీసుకోడం మన ఆచారంలో లేదు. కాదంటే ఎటుపోయిఎటొచ్చినా దాని పెళ్ళి మీరే చేస్తారంటే నాకేం పెద్ద ఇబ్బంది లేదు.." సాలోచనగా అన్నాడు సీతారత్నం తండ్రి.

ఆ ఆలోచనే నచ్చని తల్లి వంటింటి తలుపు పక్కన నించుని "మీరిలా ఓ సారి వస్తారా?" వినీ వినిపించనట్టుగా పిలిచింది.

"ఇదిగో వదినా, అన్నయ్య ఇప్పుడిప్పుడే మెత్త బడుతున్నాడు. నువ్వు లోపలకు పిలిచి ఏం పురెక్కించకు ... ఈ సారి నా మాట కాదన్నారంటే మళ్ళీ పుట్టింటి గడప తొక్కను. పిల్ల పెళ్ళేమిటి దాని పిల్లల పిల్లల పెళ్ళిళ్ళూ నేనే చేస్తాను. అంతెందుకు మీ నమ్మకం కోసం నా పేరున ఉన్న ఇల్లు ఇప్పుడే దాని పేరిట మార్చేస్తాను" మేనత్త స్వరంలో నిస్సహాయత, అర్థింపు, ధీమా కలగాపులగంగా పలికాయి.

"నువ్వు నోరు మూసుకుని లోపలకు వెళ్ళు. నీ బోడి సలహా ఎవరిక్కావాలేమిటి? ఆడపెత్తనాలు ఆడపెత్తనాలనీ... అడక్కున్నా పరుగెత్తుకు వస్తారు..." భార్యను ఓ కసురు కసిరి, చెల్లెలు చెప్పిన మాట మరోసారి నెమరేసుకున్నాడు.

ఇదేదో బాగానే వుంది. పెద్దదాని పెళ్ళి బెంగ తీరిపోతుంది. ఇంకా దాని వెనకాల ముగ్గురు ఆడపిల్లలు ఇద్దరు మగ పిల్లలూ ... ఒకరి బాధ్యత తీరినా తీరినట్టే .....

"ఒసే సీతా .. అత్తతో వెళ్తావుటే .." పక్కనే పక్కంటి పిల్లలతో చింత పిక్కలు ఆడుతున్న సీతారత్నాన్ని అడిగాడు.

"ఓ ...నువ్వెళ్ళమంటే వెళ్ళనూ " పదేళ్ళయినా నిండని సీత పెద్ద ఆరిందలా మాట్లాడింది. అవును అత్త వాళ్ళింట్లో పని చెయ్యాల్సిన అవసరం లేదు. ఎంచక్కా ఇది వరకెళ్ళినప్పుడు చామంతి పూల జడ కుట్టి బంగారు జడగంటలతో , పట్నూ పావడాతో ఎంత సింగారం చేసిందనీ..

అక్కడ మీగడ పెరుగూ, వేపుడు కూరలూ ... ఇక్కడలా కాదు...

"అదిగో దానికీ ఇష్టమే ... కాదనకురా అన్నయ్యా ... " అప్పటికప్పుడు మేనకోడలిని వెంట తీసుకు వెళ్ళాలని ఆమె తాపత్రయం.

"సర్లే...వచ్చే వారం తెచ్చిదింపుతా ... ఈ లోగా నువ్వు చెప్పినట్టు నీ ఇల్లు దానిపేరున పెట్టే సంగతి చూడు.. వస్తా కాస్త పనుంది.." లేచి భుజాన కండువా వేసుకుని వీధిలోకి నడిచాడు.

"వదినా" అంటూ లోనికి వెళ్ళింది మేనత్త సంబరంగా.

ఆట చాలించి అత్త వెంట తనూ లోనికి వెళ్ళింది సీతారత్నం. చంటిదాన్ని వంటింట్లో ఓ పక్కన పడుకోబెట్టుకుని పచ్చి కర్రలతో వంట చేసేందుకు అవస్థ పడుతోంది తల్లి.

"సీతా .. చంటి దాన్ని బయటకు తీసుకు వెళ్ళు.. పొగతో ఉక్కిరిబిక్కిరవుతోంది.." కళ్ళొత్తుకుంటూ చెప్పిందావిడ.

"కన్నీళ్ళు పొగ వల్లా? సీతను అన్నయ్య పంపిస్తానన్నందువల్లా వదినా? ... అయినా నువ్వంతగా బెంగెట్టుకోవలసిందేముంది చెప్పు ... గట్టిగా తుమ్మితే వినబడేంత దూరం. ఇక్కడుండేది అక్కడుంటుంది.

నీకు తెలుసుగా వదినా ... అసలు లోపం ఆయనది కాకపోయింటే ఈ పాటికి నన్నో మూలకు విసిరి ఇంకో పెళ్ళి చేసుకునే వారే. అక్కడికీ మా అత్తారు ఆ ప్రయత్నాలూ చేసారు. కాని పట్నంనించి వచ్చిన ఆయన గారి బంధువు అన్ని పరీక్షలూ చేయించి లోపం ఆయనదనే సరికి తగ్గారు. ఈ రకంగా నైనా అన్నయ్యకు కాస్త సాయం చేసినట్టువుంటుంది, నా వాళ్ళు నాపక్కన ఉన్నట్టు ఉంటుందని నా ఆశ. సీతక్కూడా రావాలని ఉబలాటంగానే వుంది." వదిన గారికి నచ్చజెప్పే ప్రయత్నం చేసిందావిడ,

"నువ్వన్నదీ నిజమే గాని, చేతికంది వస్తున్న బిడ్డ.. అదిగాక ఆడపిల్ల ఇక్కడ మాత్రం ఎన్నాళ్ళుంటుంది. రేపిపాటికి పెళ్ళయితే దాని దారిన అది అత్తారింటికి వెళ్ళి పోదూ .. కనీసం అంతవరకన్నా కళ్ళముందు ఉండాలన్న ఆశ. అంతే గాని నువ్వేదో పరాయిదానవనీ కాదు... పిల్లను నీ కివ్వకూడదనీ కాదు.. తొలి చూలు బిడ్డను అత్తారింటికి అప్పగింతల్లో ఇవ్వడమే కష్టమంటే ఇప్పుడిలా! అయినా మీ అన్నయ్య చెప్పనే చెప్పారుగా ... నీ ఇష్టం ఆయనిష్టం. నాదేముంది." మళ్ళీ కళ్ళు తుడుచుకుంది.

"ఇది చాలు వదినా. జీవితంలో ఎప్పుడూ ఈ మేలు మరచిపోను..నేను రేపు బయలు దేరతాను. సీతను అన్నయ్య వచ్చేవారం తెచ్చిదింపుతానన్నాడు."

"అయితే ఓ శేరు బియ్యం నానెయ్యి చలిమిడి చేస్తాను."

"వచ్చినప్పుడల్లా ఎందుకు వదినా ... ఈ శ్రమ ... చాదస్తం..."

"నీ గురించే కాదుగా ...మాగురించి కూడా పుట్టిల్లు చల్లగా ఉండాలంటే ఆడపిల్లను చలిమిడితో సాగనంపాలి .."

తల్లి మనసులో వేదన అర్థం కాని సీత మాత్రం చిన్నారి చిట్టి చెల్లెలును పక్కన పడుకో బెట్టుకుని వీధి అరుగు మీద ఎద్దురింటి సుబ్బలక్ష్మితో వామనగుంటలాటలో మునిగిపోయింది.

****

అన్నట్టుగానే పై వారం సీతారత్నాన్ని దింపి వచ్చాడు తండ్రి. అయితే అది చెల్లెలి కబురు వచ్చాకే... "అన్నయ్యా ఇల్లు పిల్ల పేరిట రాసాను. సీతను తెచ్చిందింప" మని. సీతను దింపి, భోజనాలు చేసాక దస్తావేజులు అందించింది చెల్లెలు.

అవి చూస్తూనే తండ్రి భృకుటి ముడివడటం సీత గమనించకపోలేదు.

అయినా ఎందుకో తెలుసుకోలేని వయసు.

"ఇంటి పై అన్ని హక్కులూ సీతకు రాసావు బాగానేవుంది... కాని ఇదేమిటే నా తదనంతరం అన్న మాట..."

"ఏదో మాట వరసకు అన్నయ్యా... అయినా ఇల్లు అలాగే వుంటుంది.. దాని పెళ్ళి పేరంటాలన్నీ నేనే చేస్తాగా ..."

అయిష్టంగానే సీతను దింపి బయలు దేరాడాయన.

ఓ గుడ్డ సంచిలో రెండు ముతక రకం గొల్లతో గుమ్మానికి ఆనుకుని వెళ్తున్న తండ్రిని చూస్తూ నిలబడింది సీత. బిక్కు బిక్కు మంటూ నించున్న సీతను అక్కన జేర్చుకుని

" ఎందుకే సీతా బెంగగా వుందా... రా లోపలికి వెళ్తాం ... రేపట్నీంచి నీకు సంగీతం మాస్టారిని పెడతాను. ఎంచక్కా సంగీతం నేర్చుకుందువుగాని.. అల్లాగే ఇక్కడ స్కూల్లోనూ చేరుస్తా... పెరట్లోకి వెళ్ళి పూలమొక్కలు చూద్దాం రా..." మరిపించేందుకు సీతను తీసుకుని కదిలిందావిడ.

మేనత్త ఇల్లనగానే సంబరపడింది కాని అదే జీవితంలో ఓ పెద్ద మలుపని తెలీదు సీతకు.

****

అన్నట్టుగానే వెంటనే సీతను స్కూల్లో వెయ్యడమే కాకుండా, సంగీతం నేర్పేందుకు మాస్టారిని కుదిర్చిందావిడ.

సరిగమలు నేర్పేప్పుడే చెప్పాడాయన "నేర్పిస్తానుగాని స్వరంలో మాధుర్యం మెత్తదనం లేదు" అని.

"చిన్న పిల్ల. కాస్త పెద్దయితే అవే వస్తాయి. అయినా గాన కచ్చేరీలు పెట్టిస్తామా ఏమిటి? ఏవో నాలుగు భక్తి పాటలు , పేరంటాలకు మంగళారతులు ముందు ముందు పాడుకుందుకు వస్తే చాలు. కీర్తనలో నాలుగు వచ్చేవరకు నేర్చు.."

అప్పటికే తెలుగు చదవటం వచ్చి ఉండటం వల్ల స్కూల్లో కాస్త మెరుగ్గానే ఉండేది. ఉన్న అయిదారుగురు అమ్మాయిల్లోనూ చురుగ్గానే కనిపించేది.

తొందరలోనే బెంగతీరి మేనత్త ఇంటికి అలవాటు పడిపోయింది సీతారత్నం.

"నిన్ను బాగా చదివిస్తానే సీతా ... పెద్దయి ఉద్యోగం చేద్దువుగాని .....కాలు మీద కాలేసుక్కూచునే ఉద్యోగం, మహారాణిలా "

అనుకున్నది అనుకున్నట్టు సాఫీగా సాగితే అది జీవితమే కాదు... ఓ సుందర స్వప్న సీమ. కాని సీత దురదృష్టం సరిగ్గా రెండేళ్ళయినా గడవకముందే మేనత్త అనుకోని విధంగా పక్షవాతం బారిన పడటంతో మళ్ళీ చదువు ఆగిపోవలసి వచ్చింది. అప్పుడే మొదలయ్యాయి అనుకోని గొడవలు.

పరామర్శల పేరిట వచ్చేపోయే చుట్టాలు, వచ్చిన వారికి మర్యాదలూ మన్ననలూ ఎంత పనివాళ్ళు ఉన్నా ఇంటిపనే సరిపోయేది సీతకు.

నెమ్మదిగా కోలుకుంటుందని డాక్టర్లు చెప్పినా కాలూ చెయ్యూ కూడదీసుకుని కాస్త మెరుగు పడేందుకే రెండేళ్ళు పట్టింది.

ఈ లోగా స్కూల్ కి వెళ్ళకపోయినా బాగా చదవడం మాత్రం అలవాటయింది సీతకు. సీతకోసమనే ప్రత్యేకంగా పట్నం నించి వార పత్రికలు తెప్పించేది మేనత్త. అవి చదివి వినిపించడం వల్లా ఆవిడకూ కాస్త ఊరటగా ఉండేది. ఉండటానికి పల్లెటూరయినా పత్రికా ముఖంగా ప్రపంచం చుట్టి వచ్చినట్టనిపించేది సీతకు. ఎన్ని కొత్తవిషయాలో గ్రహింపుకు వచ్చేవి.

చదివిద్దామని మేనత్త అనుకున్నా చదువుకోలేని అశక్తతకు చింతించేది.

" దిగులు పడకే సీతా ... ప్రైవేటుగా మెట్రిక్ రాద్దువుగాని ఇదిగో కొంచెం మెరుగవనీ ..." ఓదార్చేది మేనత్త. మేనత్త మాట సీతకొక్కదానికే అర్థమయ్యేది.

ఈ లోగా ఎప్పటినించో అనుబంధాలు తెంపుకుని నేనూ నా సంసారం అనుకున్న సీత బాబాయ్ విశ్వనాథం చెల్లెలి ఇంటికి రాకపోకలు మొదలెట్టాడు.

" అనుకున్నా ఆడుకున్నా అన్నా చెల్లెళ్ళం కాకపోతామా ఒక కడుపున పుట్టాక ..." అంటూ చెల్లెలిని మంచిచేసుకోవాలని చూసి,

" ఈ మాట చిన్నప్పుడే అమ్మా నాన్నా పోయినప్పుడేమైంది అన్నయ్యా ? పెద్దన్నయ్య ఒక్కడే బరువు బాధ్యతలు మోసినప్పుడు గుర్తుకు రాలేదా ? అన్నయ్య ఒక్కడే నాపెళ్ళి భారం వహించినప్పుడు గుర్తుకు రాలేదా? " సీత మేనత్త చిన్నన్నయ్యను గట్టిగానే అడిగింది.

" మంచం పట్టినా, పుట్టెడు రోగం వచ్చినా గీర మాత్రం తగ్గలేదు " పెదవుల బిగువున కోపం ఆపుకుని " జరిగిందేదో జరిగిపోయింది.. ఇప్పుడనుకుని ఏం లాభం... గతం మర్చిపోదాం... ఏదో కష్టంలో ఉన్నావని చూడటానికి వచ్చాం ... లేదంటే పుట్టింటి వాళ్ళయిఉండి చూసిపోయేందుకైనా రాలేదన్న అపవాదు ...నువ్వే లోకువవుతావు అత్తింటి వారివైపు..."

ఎంత నచ్చకపోయినా సమయం కాదని సమ్మతనం వహించిందావిడ.

అయితే చెల్లెలిని మంచిచేసుకోడం కుదరని పని అని బావగారిని కాకా పట్టడం ఆరంభించాడు.

పట్నానికి వెంటతీసుకు వెళ్ళి దురలవాట్లు నేర్పడం, చెల్లెలిమీదే లేనిపోనివన్నీ చెప్పడం ...ఒకటేమిటి చివరకు చెల్లెలి భర్త అనైనా ఆలోచించకుండా వార వనితలను పరిచయం చెయ్యడం వరకూ వెళ్ళింది వ్యవహారం.

విషయం తెలిసిన సీత తండ్రి సీతను చూసిపోయే మిషతో వచ్చి చెల్లెలి దగ్గర కూతురి పెళ్ళి ప్రసక్తి తెచ్చాడు.

" పిల్లకు పద్నాలుగేళ్ళు దాటుతున్నాయి, పెళ్ళి మాటే ఎత్తవు.. దాని తరువాత వాళ్ళిద్దరూ పెళ్ళికి వస్తున్నారు ఎంత పెంపకానికిచ్చినా పెద్ద కూతురి పెళ్ళి కాకుండా మిగతా వారికెలా చేస్తాను..?" అంటూ మొదలేసాడు.

" ఇదిగో ఇప్పుడేనా కుదురుకుంటుంటుంది. నీకిచ్చిన మాట తప్పనన్నయ్యా దాని పెళ్ళి బాధ్యత నాదే ..."

అయితే మాటలు జరుగుతుండగానే వచ్చిన బావమరిది మర్యాద నిలబెట్టలేదు.

" ఊరందరూ కనిపారేస్తే పెళ్ళిళ్ళు మాత్రం మేం చేస్తాం .. " అంటూ ఈసడించాడు.

అభిమానమే ప్రాణంగా బ్రతికే ఆయన ఇది సహించలేకపోయాడు.

" ఏంటి బావగారూ ఏమంటున్నారు... పిల్లను పంపమని బ్రతిమాలితే పంపాం గాని మాకు గతిలేక కాదు .. కలో గంజో మా బతుకులు మేం బతుకుతాం గాని ఎవర్నీ దేవిరించం . పిల్లను తీసుకున్నప్పుడే నా చెల్లెలు మాట ఇచ్చింది గనకే అడిగాను ... నా పిల్లకు నేను పెళ్ళి చేసుకోలేక కాదు "

" మాట ఇచ్చిందట మాట ... ఇవ్వడానికి అదెవరు? అదేమైనా పుట్టింటి నించి మూట గట్టుకు వచ్చిందా? ఇది నా ఆస్తి ... నా ఇష్టం ... "

సీత మేనత్త ముందే ఈ వాదన జరుగుతోంది..

" గండి ... గండి ... నువ్వైనా ఆగు అన్నయ్యా..." ఆవిడ ఇద్దరికీ నచ్చజెప్ప జూస్తోంది.

" అయితే ఏమంటావు..?" మరింత ఉక్రోషంగా అడిగాడు సీత తండ్రి.

" ఏమంటాను ... నీ పిల్లను నువ్వు నిక్షేపంలా తీసుకు వెళ్ళు. మా పీడ వదులుతుంది..." చిన్న బావమరిది వలలో చిక్కి అతను అప్పటికే ఎర చూపిన సౌఖ్యాల వేటలో ఒళ్ళు మరచిపోయాడాయన.

" నాపిల్ల నాకు బరువుకాదు సీతా పద ..."

సీత బిత్తరపోయి చూస్తోంది..

"చూస్తావేం ? పద ... ఉన్నదున్నట్టు బయల్దేరు ... ఇక్కడినించి గుడ్డలు కూడా తేకు పద..."

" అన్నయ్యా కొంచం ఓపిక పట్టు నీ కాళ్ళు పట్టుకుంటా..." ఆవిడ ఎంత బ్రతిమాలుతున్నా ఆయన చెవికెక్కలేదు.

తండ్రి వెనక బయల్దేరక తప్పలేదు సీతకు - అదీ కట్టుగుడ్డలతో..

చెల్లెలి వత్తిడితో అతనే వచ్చిబ్రతిమాలుతాడు లెమ్మనుకుని సరిపెట్టుకుంటూ ఊరు చేరేసరికి అలసిపోయి కోపమంతా భార్య మీదా సీత మీదా చూపించాడు.

" దురదృష్టపు మొహాలు ... ఎక్కడికి వెడితే అక్కడ దురదృష్టమే ...."

అయితే ఆ రోజు రాత్రే గుండె పోటుతో చెల్లెలి భర్త కన్నుమూయడం అనుకోని పరిణామం.

మళ్ళీ తెల్లారుతూనే సకుటుంబసమేతంగా చెల్లెలి ఇంటికి వెళ్ళక తప్పలేదు.

అయితే అక్కడి దృశ్యం మాత్రం అనుకోనిది. తమ్ముడిని తమ్ముడి కుటుంబాన్ని అక్కడ ఊహించనే లేదు.

అంతే కాదు బరువు బాధ్యతలన్నీ భుజాలమీద వేసుకుని అంతే తానే అయి తిరుగుతున్న తమ్ముడి ఆంతర్యం అర్థం చేసుకుందుకు ఎక్కువ సమయం పట్టలేదు.

" బావగారు నా కొడుకునే తన కొడుకనుకున్నారు వాడే కొరివి పెడతాడ "న్నప్పుడే అతని ఎత్తుగడ అర్థమయింది

బిడ్డొచ్చిన వేళా గొడ్డాచ్చిన వేళా అంటూ సీతను ఆడిపోసుకునేవాళ్ళూ, తమ్ముడిని మెచ్చుకునే వాళ్ళూ, ఆడంగుల ముచ్చట్ల మధ్య అన్నగారితో మాట్లాడే సందే దొరకలేదు చెల్లెలికి.

తీరా పన్నెండో రోజు ఆశీర్వచనాలప్పుడు కాని అసలు అస్తం బయటకు రాలేదు.

బావమరిది కొడుకును తను దత్తత తీసుకుంటున్నట్టు తన యావదాస్తికి అతనే వారసుడిగా రాసిచ్చిన పత్రం.

నిజానికి ఎవరికీ విషయంగా చర్చించే మనసు లేకపోయింది.

గట్టిగా నోరు విప్పి ఏదైనా చెప్పడానికి చెల్లెలికి ఎలాంటి అవకాశం ఇవ్వలేదతను.

*****

మనసు కూడ గట్టుకుని సీతకు పెళ్ళి సంబంధాలు చూడటం మొదలెట్టాడు తండ్రి. మధ్యలో ఒకసారి చెల్లెలిని కలిసి వచ్చాడు కూడా.

ఎప్పటిలానే పెళ్ళి నేను చేస్తాననే అంటూ ఉండిందావిడ.

ఈ మధ్య కాలంలో రెండేళ్ళు గడిచిపోయాయి.

వాళ్ళదగ్గరా వీళ్ళదగ్గరా దొరికిన పుస్తకాలు తెచ్చుకుని చదవడం కాలక్షేపంగా మిగిలింది సీతకు. పెరిగే వయలో దూరంగా ఉండటం వల్లనేమో తల్లితో పెద్ద చనువూ మిగిలేదు.

మిగతా పిల్లలందరికీ తల్లిచుట్టూ తిరిగే అలవాటు.

అక్క అన్నా అందరికీ కాస్త బెదురే మరీ అంత చనువుగా ఎవరూ ఉండరు.

" ఇదిగో అదలా నవలలు చదివీ చదివీ ఎవరితోనో లేచిపోతుంది. సంసారపక్షం అమ్మాయిలు నవలలు చదవరు" తండ్రి మొత్తుకునే వాడు.

సంబంధాలు వస్తున్నాయి పోతున్నాయి. మేనత్త పెట్టిన ఆశలు సీతారత్నం మనసులో మిగిలే ఉన్నాయి. ఒక్కోసారి అత్తను చూడాలనిపిస్తుంది కాని తండ్రిని అడిగేదెలా?

మొత్తానికి చివరికో సంబంధం పెళ్ళి చూపుల వరకూ వచ్చింది. అబ్బాయి దబ్బుపండు ఛాయ. అర్ ఎం పీ డాక్టర్ గా పేరు తెచ్చుకున్నాడు. ఇంటికి పెద్ద. తల్లి లేదు. ఇద్దరక్కల పెళ్ళిళ్ళయాయి. ఇంకా ఒక చెల్లెలు నలుగురు తమ్ముళ్ళు ఉన్నారు.

" అంత పెద్దింట్లో ఇవ్వడం పిల్ల గొంతు కొయ్యడమే " ఆక్రోశించింది తల్లి మనసు. అయినా పెదవి కదిపి చెప్పగలిగే ధైర్యమెక్కడ. పిల్లాడు నచ్చాడా అని సీతను ఎవరూ అడగలేదు. పైగా పిల్లడి అందం ముందు సీత కాకి ముక్కులానే ఉంటుంది. అతనికి ఎలా నచ్చిందో అని ఆశ్చర్యం వ్యక్తం చేశారు.

పిల్ల నచ్చిందన్నాక చెల్లెలి ఇంటికి వెళ్ళాడు చెప్పడానికి. తమ్ముడూ మరదలూ అక్కడే ఉన్నారు.

ముఖావంగానే విషయం చెప్పాడు.

" ఇంకేం పెళ్ళి ఖర్చులు నేనిస్తాను" చెల్లెలు చెప్పింది. " ఎక్కడినుంచి ఇస్తావు? నువ్వేమైనా కూడబెట్టావా ? బావగారు సర్వం నాకొడుక్కీ రాసిచ్చారు... నాకూ ఉన్నారు ఆడపిల్లలు " తమ్ముడు తయ్యన లేచాడు.

" మీ బావగారు ఉండగానే మాటిచ్చాను పెళ్ళి చేస్తానన్నమాటే మీదే పిల్లను పంపారు..."

" పంపితే ఇక్కడే ఉంచలేదుగా .... ఇక్కడ పిల్ల ఉంటే పెళ్ళి మన బాధ్యత ... బావగారు పోగానే పిల్లనూ తీసుకెళ్ళిపోయారుగా ..."

" ఇలా అనారోగ్యంగా ఉన్నప్పుడు నన్ను వేధించడం ఇచ్చిన మాటతప్పేలా చెయ్యడం న్యాయం కాదు. "

"న్యాయాన్యాల ప్రసక్తి అనవసరం బ్రతకనేర్చిన వాడిదే పై చెయ్యి ఎల్లాగూ నీ తదనంతరం ఇల్లు కట్ట బెట్టావుగా ... ఇచ్చింది చాలు " సీత తండ్రి లేచి వచ్చేశాడు.

ఎలాగైతేనేం పెళ్ళి జరిగిపోయింది. అయితే సవ్యంగా మాత్రం కాదు.

పిల్ల పేరున ఇల్లు ఉందన్నారు అదివ్వనేలేదు అని పిల్లడి తండ్రి పేచీ లేవదీశాడు.

మేనత్త రాసిచ్చిందనీ ఆవిడ తదనంతరమే వస్తుందనీ ముందే చెప్పినా చెప్పలేదంటూ గొడవ.

పెళ్ళి భోజనాలకు అపరాహ్లాం దాటిపోయింది అంటూ మామ గారు అలక. చివరకు ఎలాగైతేనేం అలకలు ఆరళ్ళమధ్య అత్తారింటికి బయల్దేరింది సీత.

" అమ్మా ... పెళ్ళయ్యింది. ఇహ ఏం జరిగినా ఈ అత్తిల్లే నీకు గతి. చచ్చినా బ్రతికినా అదే నీ ఇల్లు ఇహ మా ఇంటికి వచ్చేది చుట్టం చూపుగానే ...." ముందుగానే తండ్రి హెచ్చరించాడు. సీత జీవితంలో మరో అధ్యాయం మొదలయింది.

*****

భర్త వట్టి చూపుల సుందరాంగుడేనని తెలుసుకుందుకు ఎంతో కాలం పట్టలేదు సీతకు.

రోజంతా ఇంటి పనీ వంటా సరిపోయేది. క్షణం తీరిక చిక్కేది కాదు.

రాత్రి అందరి భోజనాలూ అయ్యాక మిగిలిన అన్నం తరవాణీ కుండలో వేసి, పెరుగు తోడు పెట్టుకుని, ఇత్తడి గిన్నెలు పుత్తడిలా మెరిసేలా తోముకోడం , వంటిల్లు పేడతో అలకడం పొయ్యి అలికి ముగ్గు కర్ర వేసి సరికి నడిజాము మొదలయ్యేది. అప్పటికే ఓ నిద్రపోయి లేచిన భర్త పరంధామయ్య సేవ -- కాళ్ళు పట్టూ వేళ్ళు లాగు అంటూ --- తొలికోడి కూసే వరకూ కునికి పాట్లతోనే రాత్రి గడిచిపోయేది.

ఏ తెల్లారుజామునో కాస్త కునుకు పడితే కొంపలు మునిగి పోయినట్లు లేపేసే మామ్మ గారు -అత్తగారి అత్తగారు.

" ఇలా పొద్దెక్కేలా పడుకోడం మాకాలంలో ఎరగమమ్మా... మీ అత్తగారు ..చచ్చి ఏలోకానుందో తొలి వెలుగు కర్ర కనిపించకముందే లేచేది. అయినా ... మీకు తెలవదు చెప్పి వినైనా నేర్చుకోవాలి... మొగుడనే వాడు మంచం మీదం ఉన్నంత వరకే మొగుడు ... మంచం దిగాడంటే యముడే ...అందుకే ఎక్కువ తక్కువ కళ్ళబడకూడదు. నాకు నలుగురు పిల్లలు పుట్టే వరకూ మా ఆయన మొహం చూసి ఎరగనూ ...." ఇలా సాగిపోయేది ఆవిడ ధోరణి.

ఇంటిల్లిపాదికీ వండి వార్చడమే జీవితమైపోయింది సీతకు అయితే పిన మామగారి కోడలు అప్పుడో ఇప్పుడో ఇచ్చే పుస్తకాలు సీతకు ఊపిరిపోసేవి. ఏ రాత్రో పరంధామయ్య ఇంకా ఇంటికి రాని సమయంలో కిరసనాయిల్ దీపం వెలుగులో కథల పుస్తకాలు చదువుకునేది.

భర్త చేస్తున్న పనేమిటి ఎంత సంపాదిస్తున్నాడు అనే ఊహే ఉండేది కాదు.

అప్పుడో ఇప్పుడో ఎవరిద్వారానో పుట్టింటి యోగక్షేమాలు తెలుసుకోడం... అంతే

ఓ సాయం సంధ్య వేళ పుట్టింటినించి కబురొచ్చింది...

"అమ్మను పురుగు ముట్టింది ... ఆఖరి చూపులకు రమ్మంటూ ..."

సమయానికి పరంధామయ్య పారుగూరికి వెళ్ళాడు. ఎందుకనేది ఎవరికీ తెలీదు.

" నౌకరు వెంట ఒక్కడానవూ వెళ్తావా వీల్లేదు గాక వీల్లేదం" ది మామ్మ.

సీతకు కన్నీళ్ళు ఆగటం లేదు. అమ్మను చూడాలి. ఇప్పుడు కాకపోతే మరి చూడలేదేమో ! చెప్పలేని దిగులు...

అయినా పెద్ద వాళ్ళను కాదని వెళ్ళే ధైర్యమూ లేదు. రాతంతా ఎదురు చూడటం , కన్నీళ్ళతోనే గడిచిపోయింది. తెల తెల వారుతుండగా నిద్రా మెళుకువా కాని స్థితిలో కలలా అనిపించింది.

" నేను వెళ్ళిపోతున్నాను" తల్లి మసక మసగ్గా కనిపిస్తోంది.

"ఊండమ్మా , నేను వస్తున్నాను " సీత పబోయింది.

"నువ్వొచ్చే వరకూ నాకు సమయం లేదు వస్తా మరి"

మెళుకువ వచ్చేసింది తలుపు చప్పుడుతో ...

పరంధామయ్య పొరుగుారినించి వచ్చాడు. విషయం వింటూనే వెంటనే నాయనమ్మను కేకలేశాడు, నౌకరు తోడుండగా పంపనందుకు.

వెంటనే భార్యను తీసుకుని బయల్దే రాడు.

అయినా వెళ్ళేసరికి అంత్యక్రియలు ముగిసాయి. పొర్లి పొర్లి ఏడ్చింది సీత. లేవలేని అధితిలోనూ వచ్చిన మేనత్తను పట్టుకుని బోరుమంది.

" ఊరుకో సీతా... జీవితమంటే అంతే ...ఏదో అనుకుంటాం ఏదో జరుగుతుంది. అన్నింటినీ ఓర్చుకోడం నేర్చుకోవాలి.. ఇలా ఏడ్చు కుంటూ పోతే చివరకు కన్నీళ్ళూ మిగలవు. "

ఆ మాట అప్పటికి చాదస్తంలా తోచినా అదే నిజమని తెలిసి రాడానికి ఒక జీవితకాలం పట్టింది.

ఎవరి ఏడుపుల్లో వాళ్ళుండగానే పరంధామయ్య సీతకు గుర్తు చేసాడు- " మీ మేనత్త రాసిచ్చిన ఇల్లు అమ్మేడ్డామని అడుగు" అంటూ

ఒక్క మారు అతని వంక పిచ్చి చూపులు చూసింది సీత.

" అదే మళ్ళీ ఎప్పుడు కలుస్తామో మీ మేనత్తని ... అయినా ఉన్నప్పుడు ఇస్తేనే మనం అనుభవించడమన్నా చూస్తారు గాని ఎప్పుడో పోయాక అంటే ...." సీత ఇబ్బందిగా చూడటంతో పేసాడు.

ఒంటరిగా దొరికినప్పుడు మేనత్త ఆరా తీసింది. " అబ్బాయి నిన్ను బాగానే చూసుకుంటాడా? "

ఏం జవాబు చెప్పాలో అర్థం కాలేదు సీతకు.

బాగా చూసుకోడమంటే ఏమిటి? రోజంతా చాకిరీతో అలసిపోయాక యోగ క్షేమాలయినా అడక్కుండా అర్థరాత్రి బాగా పెనవేసుకోడమా? మళ్ళీ తెల్లారి బయటకెళితే అర్థరాత్రి ఇంటికి రావడమా?

సీత ఇబ్బందిని గుర్తించినట్టు నవ్వి " అదే తిట్టడాలూ ..."

"అబ్బే , అవన్నీ ఏం లేవు ... మామ్మగారే కాస్త దురుసు..."

"సరేలే , అసలు మనిషి సరిగ్గా వుంటే మిగతావన్నీ అవే సర్దుకుంటాయిలే.."

వచ్చేసే ముందు మేనత్తే పిలిచి చెప్పింది

" అమ్మాయ్ , ఎంత అనువైన వాడు దొరికినా మనకంటూ ఏదో స్త్రీ ధనం ఉండాలి... నాలుగు డబ్బులు వెనకేసుకో ... " ఇహ మేనత్త దగ్గర ఇంటిమాట ఎలా ఎత్తాలో అర్థం కాలేదు సీతకు.

అయితే ఇంటికి తిరిగి వచ్చాక గాని అతని నిజస్వరూపం బయట పడలేదు.

దారంతా గొణగడమే ...

" అసలు మానాన్నకు ఇష్టం లేకపోయినా, అందరూ కాకి ముక్కుకు దొండపండులా నీముందు ఏమాత్రం ఆనదు, చామనభాయ పొట్టి అని అందరూ చెప్పినా నీ మేనత్త ఇల్లు రాసిచ్చిందని చెప్పాకే పెళ్ళికి ఒప్పుకున్నాను..."

ఏం అనాలో తోచలేదు సీతకు తలవంచుకుంది.

" కిమ్మనకుండా వుంటే సరిపోతుందా? నీకు చెప్పినా ... ఇల్లు అమ్మకం గురించి అడగమని ...నిన్నే అడుగుతున్నది" అతని స్వరంలోనూ రౌద్రం ధ్వనించింది.

"సందర్భం కాదని ... తల్లి చావుకి వచ్చి ... ఆస్తులడగటం ..." నాన్నింది సీత.

అప్పటికి ఊరుకున్నా సమయం దొరికి నప్పుడల్లా ఎత్తిపాడవటం ఇంటి ఊసు ఎత్తడం మానలేదు పరంధామయ్య.

ఓ రోజు సాయంత్రం దీపాల వేళ పొరబాటున చేతిలోంచి ఆవకాయ జాడీ జారిపడి పగిలిపోయింది.

"అయ్యో ...అయ్యో పని చెయ్యమంటే ఇదీ అఘాయిత్యం "

గట్టిగా అరుపులు మొదలెట్టింది మామ్మ.

ఎప్పుడు వచ్చాడో పరంధామయ్య చూడనేలేదు, చురుక్కుమంటూ చెంపమీద ఐదు వేళ్ళు పడే వరకూ ఏం జరిగిందో అర్థం కానేలేదు.

" పుట్టింటినించి ఆస్తులు మూటగట్టుకు వచ్చినట్టు ... అరజాడీ ఆవకాయన్నా వృధా అయిపోయింది గద. ఒళ్ళు పొగరు."

" చిన్న జాడీలోకి తీర్దామని ...చెయ్యిజారింది." సీత మాటేవరూ వినిపించుకోనేలేదు.

రోజులు ముళ్ళమీద నడిచినట్టు నడుస్తున్నాయి. ఈ లోగా ఇద్దరమ్మాయిలు... బాలింత అయినా చూలింత అయినా ఇంటేడు చాకిరీ తప్పదు. పదిమందికీ వండి వార్చడమూ తప్పదు. భర్త ఏం సంపాదిస్తున్నాడో అడిగే ధైర్యమూ లేదు. తిండికి బట్టకూ గొడ్డు చాకిరీ చేస్తున్నట్టునిపించేది.

పిల్లలకు ఒళ్ళెచ్చబడ్డా స్వంత వైద్యమే తప్ప ఇల్లు దాటే ప్రసక్తే లేదు. మధ్యలో తండ్రి ఐదారుసార్లు వచ్చి వెళ్ళడం వచ్చినప్పుడల్లా పదో పరకో కూతురి చేతిలో పెట్టినా అవి మళ్ళీ పరంధామయ్యే కైంకర్యం చెయ్యడం జరిగేది.

ఇహ అలా లాభం లేదని ఎప్పుడైనా వచ్చినా కూతురికి అల్లడికి బట్టలు పిల్లలకు వెండిగిన్నో చెవిపోగులో లాంటివి తెచ్చేవాడాయన.

రెండో పిల్లకు ఆర్నెల్లు దాటుతూండగా ఓ రోజున ఏవో కాగితాలు తెచ్చి సంతకం పెట్టమన్నాడు పరంధామయ్య.

" ఏం కాగితాలివి?" అడక్కుండా వుండలేకపోయింది.

"ఏం చెప్పేగాని సంతకం చెయ్యవా?"

" అబ్బే ఊ రికే అడిగాను"

" మీ అత్త రాసిచ్చిన ఇంటి తాలూకు. ఇల్లు అమ్ముతున్నా..."

" అత్త రాసిచ్చిన ఇల్లా ...?"

"అవును"

"అత్త ఒప్పుకుందా?"

"మీ మేనత్త పోయి ఆర్నెల్లు దాటింది మీ బాబాయ్ ఎవరికీ చెప్పలేదు... మీ నాన్నకే పదో రోజు తెలిసింది... వెంటనే చెప్పాడనుకో ... ఇప్పటికి ఈ ఇంటి గొడవ తెమిలింది... ఇది తేలాక చెబ్దామని... వెళ్ళి తలస్నానం చెయ్యి"

సీతకు కాళ్ళకింద భూమి కృంగి పోతున్నట్టునిపించింది.

అత్త మరిక లేదా!

ఆ సంగతి తనకు చెప్పనట్టేదా!?

దుఃఖం పొంగి వచ్చింది.

*****

3

ఈ విషయాలన్నీ అమ్మ ఎన్ని సార్లు చెప్పిందో!

ఎప్పుడు విన్నా కళ్ళముందు జరుగుతున్నట్టే ఊహించుకునే దాన్ని.

నిజమే నాన్న ఒక నియంతగానే ఉండేవాడు. ప్రేమాభిమానాలకు అర్థం తెలియనట్లుగా అధికారమే సర్వస్వం అన్నట్లు..

చిన్నప్పుడు గట్టిగా మాట్లాడకూడదు. అమ్మాయిలు అస్సలు నవ్వకూడదు.

అమ్మాయిలు ఇది చెయ్యకూడదు ..అది చెయ్యకూడదు, కాని తను చెప్పింది మాత్రం తూచా తప్పకుండా పాఠించాలి.

నాన్న ఒక గదిలో వుంటే తామంతా ఇంకో గదిలో ఉండే వారు.

ఒక్కసారి ఎవరితోనూ, చివరకు అమ్మతో కూడా ప్రేమగా మాట్లాడటం విన్న గుర్తులేదు. ఎప్పుడూ దౌర్జన్యమే, దాష్టీకమే..

"చివరకు ఇల్లమ్మినప్పుడు ఓ నాలుగు గాజులు చేయించమని అడిగాను... డబ్బుంతా మొహాన విసిరికొట్టి నీ డబ్బు నువ్వు తీసుకోమన్నారు... ఎప్పుడూ మాట్లాడే అవకాశమే ఇవ్వలేదు.. " అమ్మ అప్పుడో ఇప్పుడో వాపోయేది.

" కనీసం కాస్త బంగారమన్నా ఉంటే కష్టకాలంలో పనికి వచ్చేది. అయినా కష్టకాల ఒకరోజో ఒక పూటో అయితే కద... "

జీవితం, నదీ ప్రవాహం ఒక్కలాంటివే. ఎన్ని అడ్డంకులు వచ్చినా, ఎన్ని సమస్యలు ఎదురైనా సాగిపోతాయే కాని ఆగిపోవు.

*****

మరి ఉపన్యాస ధోరణిలో ఉన్నట్లు అనిపించి..

తరువాత ఎంత ప్రయత్నించినా ఒక్క అక్షరమూ ముందుకు సాగలేదు.

ఇప్పుడీ చిరు సంధ్యవేళ జీవిత చరమాంకంలో నలుగురికీ ఏదో చెప్పాలన్న తాపత్రయం. అయినా ఏది రాసేందుకూ అనుభవాల వెల్లువ ఉక్కిరి బిక్కిరి చేస్తోంది.

రాయడం అవసరమా అంటే అవసరమే అనిపిస్తోంది.

ఏకాకిగా పుట్టి అనుబంధాలు పెన వేసుకోడం పైన పేనుకున్న రాగ బంధాలను విడదీసుకు పోతున్నప్పుడు నరకయాతన అనుభవించడం ...ఇదేనా.....ఏమో!

*****

చిన్నప్పటినుండి పెద్ద ఇష్టాలూ కోరికలూ ఎప్పుడూ పెంచుకోలేదు.

ఏ రంగు ఇష్టమో, ఏ తిండి ఇష్టమో ఎప్పుడూ ఎవరూ అడగలేదు కూడా... పెట్టినది తినడం, ఇచ్చినది

తీసుకోడం...

అయిదారుగురి మధ్యన పుట్టినప్పుడు ఈ ఇష్టాఇష్టాలు ఎవరిక్కావాలి.

అయినా లీలగా గుర్తు ఉగాదికి చిన్నప్పుడోసారి వేసుకున్న ఎర్రకేప్ సిల్క్ ఫ్రాక్ చాలా రోజులు ఇష్టపడ్డట్లు... ఆ రోజున దాని మీద ఉగాది పచ్చడి మరక నల్లగా కనిపించేసరికి ఎంత బాధనిపించిందో ..... నాకు బాగా నచ్చినవన్నీ ఇలాగే అవుతాయా అనుకోడమూ గుర్తే...

సరదాగా పెద్దయ్యాక ఎవరెవరికి ఏమేం కావాలని ఎవరో అడిగితే ...అక్కలా చెల్లెళ్ళూ వారి వారి కోరికల లిస్టు చెప్పడం మొదలెట్టారట, బాగా నగలూ ఆభరణాలూ కావాలని ఒకరు, మిద్దెలూ మేడలూ కావాలని ఒకరు, లక్షలకు లక్షలు డబ్బు సంపాదించాలని

ఒకరు, పేరు ప్రఖ్యాతులు కావాలని ఒకరు- కాని తనుమాత్రం చాలా మామూలుగా చాలా స్వప్టంగా పూరిగుడిసెలో ఉన్నా, ఒక్కపూటే తిన్నావప్పుడూ ప్రేమగా ఉండే వాళ్ళమధ్య ఉండాలని కోరుకున్నట్టు అందరూ అబ్బురంగా చెప్పుకునే వారు. నిజానికి అదే అతి కష్టమైనదని అప్పట్లో ఎవరూ మాటమాత్రంగానైనా అనలేదు.

అలాంటిది.....

మనసు ఒక్కసారి కుంచించుకుపోయింది..

తలుచుకుంటేనే ఇది అని చెప్పలేనంత బాధ మనసునలుముకుంటోంది.. అలాంటిది...

గెలుపు ఓటమి జీవితానికి రెండు వైపులని ఎవరన్నారో కాని ...

ఎమిలీ డికిన్సన్ చటుక్కున గుర్తుకు వచ్చింది..

విజయం మధురంగానే వుంటుంది

విజయం ఏమిటో తెలియని వారికి

ఓడిపోయినవారికి విజయం మాధుర్యం బాగా తెలుస్తుంది. పొందలేకపోయిన అనుభవాలు నిర్వచించలేని సౌఖ్యాలు.

మొదటి అపజయం జీవితాన్ని తలక్రిందులు చేస్తుందని అనుకోలేదు. ఇప్పటికీ చేదు తిన్నట్టు .....

*****

డిగ్రీ చదివే రోజులవి.

చివరి సంవత్సరం.

సాధ్యమైనంత వాస్తవంగా ఆలోచించే మనస్తత్వం, అయినా ఇప్పటికీ అనుమానమే... తనదే కలలు గనే మనసా ....

ఇంతవరకూ మనసు పొరల్లో ఏమూలో నిక్షిప్తమైన ఈ జ్ఞాపకాన్ని ఇంత పదిలంగా దాచుకున్నానా? ఎందుకు?

ఎందుకు అని ఆలోచిస్తే ఇహ మానవత్వానికీ మనిషి తనానికీ చోటెక్కడ?

డిగ్రీ చదివే రోజులు.....

కాలేజీలో పెద్ద ఎత్తున ఇంటర్ కాలేజి సైన్స్ ఎగ్జిబిషన్ ఏర్పాటు చేసారు. దాదాపు ఐదారు కాలేజీలు పాల్గొన్నాయి. కాలేజీలో పది గదులు పూర్తిగా ప్రదర్శనకే కేటాయించారు. ఆవరణ మొత్తం సందడి సంబరాలతో కళ కళ లాడుతోంది. ఎగ్జిబిట్స్ ను జడ్జ్ చెయ్యడానికి యూనివర్సిటీ నుండి అన్ని డిపార్ట్ మెంట్లకు సంబంధించిన వారిని ఆహ్వానించారు.

ఎగ్జిబిట్స్ ను చూపించాల్సిన బాధ్యత అయిదారు జట్లకు అప్పగించారు ఇంచార్జ్ మేడం. అలాంటి ఒక జట్టులో తనూ ఉండటం యాదృచ్ఛికమా ? కాదని ఎలా అనగలరు ఎవరైనా ! అంతవరకు ఒక్కసారి చూసినా చూపు తిప్పుకోలేని అందమనీ, చూపరులనిట్టే కట్టుకునే సౌందర్యమనీ, రూపసిననీ ఒక్కొక్క గర్వపడే తనకు చెంప పెట్టులా చరిచిన సంఘటనకు నాందికి పునాదులు ఎప్పటివో ఎక్కడివో?

సహజంగానే చిరునవ్వుల మెరుపులతో చలాకీతనంతో ఉండేతను అందరినీ కట్టుకోవడం అతి సహజం. అంతవరకూ ఎవ్వరినీ ప్రత్యేకంగా భావించని నాకు అతను తొలి చూపులోనే నచ్చడం మాత్రం అపూర్వమే...

యూనివర్సిటీ నుండి ఎగ్జిబిషన్ జడ్జ్స్ లో ఒకరిగా వచ్చిన శ్రీరాం అందరిలోకి చిన్నవాడు. చురుగ్గా కనిపించే కళ్ళు సన్నగా పొడుగ్గా, గోల్డెన్ రిమ్ తో కళ్ళద్దాలు , సగానికి మడిచిన ఫుల్ హౌండ్ స్టీప్ వెన్నెల ముక్కలా అనిపించాడు.

కారణం లేకుండా, పేరైనా తెలియకుండా, తొలి చూపులోనే అతనంటే ఇష్టం కలగడం నాకే విస్మయమనిపించింది. మైక్రో బయాలజీ డిపార్ట్‌మెంట్ హెడ్‌గా పనిచేస్తున్న డా. శ్రీరాం ప్రతి చిన్న వివరాన్నీ అడిగి అడిగి తెలుసుకోడం, ప్రతి ఎగ్జిబిట్ వద్దా కనీసం పది నిమిషాలన్నా గడిపి, అన్ని విధాలా తృప్తి చెందాకే మార్కులు ఇవ్వడంలో వ్యక్తమయ్యే అతని సిన్సియారిటీ నన్ను బాగా ఆకర్షించింది. ఎప్పటినించో ఊహించుకునే కలల రాకుమారుడు ఎదురు వచ్చినట్టనిపించింది. అవసరం ఉన్నా లేకున్నా అతని పక్కనే నిల్చుని అవకాశం వచ్చినప్పుడల్లా ఏదో మాట్లాడటం మధ్య మధ్యన టీ కాఫీలు వద్దన్నా తెచ్చి ఇవ్వడం లాంటివి చెయ్యడం నా మిత్రురాళ్ళకు ఆశ్చర్యం కలిగించింది. మొదట్లో పెద్ద ఆసక్తి కనబరచకపోయినా రాను రాను అతనూ సరదాగా మాట్లాడే సరికి నా మనసులో ఆశ మొలకెత్తింది.

అతని సమక్షంలో నన్ను నేను మరచిపోతున్న అనుభూతి.

మామూలుగా సాయంత్రం నాలుగింటికల్లా వెళ్ళిపోయి సినిమా చూద్దామని మిత్రులంతా ముందే ప్లాన్ చేసుకున్నా చివరినిముషంలో మనసుమార్చుకుని రానని చెప్పిసి కాలేజీలోనే ఉండిపోయాను. సాయంత్రం మిగతా న్యాయమూర్తులంతా బయలుదేరేసరికి శ్రీరాం ఇంకా చివరి రూం లో ఎగ్జిబిట్స్ చూస్తున్నాడు.

"మీరు బయల్దేరండి జస్ట్ పది నిమిషాల్లో వచ్చేస్తాను.." మిగతా వారికి చెప్పాడు.

"పోనీ వెయిట్ చెయ్యమంటారా....."

" నో... నో ... ఎనీవే నా బండి ఉండనే ఉందిగా.. మీరు వెయిట్ చేసినా గేట్ వరకే ... యూ కేరీ ఆన్... " వాళ్ళను పంపి తిరిగి తనపనిలో నిమగ్నమయ్యాడు.

అతనితో పాటే మిగిలిపోయింది తనొక్కతే.

"అరేంజ్ మెంట్స్ బాగున్నాయి.. మీ కాలేజ్ సెన్స్ ఆఫ్ డ్యూటీని మెచ్చుకోవాలి" అది ఒట్టి ప్రశంసలా లేదు. మనస్ఫూర్తిగా అన్నట్టే అనిపించింది.

"ధాంక్యూ ... మా ఏర్పాట్లు ఎప్పుడు ఇలాగే వుంటాయి... "

"తెలుస్తూనేవుంది మీ అతిథి మర్యాదలను చూస్తుంటే ...." తను తెప్పించిన కోకోనట్ వాటర్ తాగుతూ ...

"మీకూ లేటయినట్టుంది నా మూలంగా ... మీ ఫ్రెండ్స్ అందరూ వెళ్ళిపోయినట్టున్నారు... "

తల ఊపి ఊరుకుంది .ముందుగా అందరం వెళ్ళిపోదామనే ప్లాన్ చేసుకున్నాం ...చివర్లో నేనే ఉండిపోయానని ఎలా చెప్పగలదు..

జడ్జ్మెంట్ షీట్స్ అన్నీ ప్రిన్స్ పల్ గారికి హాండ్‌వర్ చేసి బయటకు వచ్చేసరికి బండి స్టార్ట్ చెయ్యబోతున్నాడు శ్రీరాం.

"మీరెటు వైపు వెళ్ళాలి?"

చెప్పాను...

"అంతవరకూ రాలేను కాని రండి మధ్యలో డ్రాప్ చేస్తాను ..."

కొంచం తటపటాయించింది.

"మీకు అభ్యంతరం లేకపోతేనే ..." నా మనసు చదివినట్టుగా వెంటనే వచ్చింది అతని వ్యాఖ్య.

"అబ్బే, అదేం లేదు. మీకే ఇబ్బందేమోనని... "

"నాకు ఇబ్బంది అనిపించే పనులజోలికి నేను వెళ్ళను" ధృఢంగా పలికిందతని స్వరం. నవ్వి అతనితో బయలు దేరాను.

ఈ ప్రయాణానికి ఒక అంతం లేకపోతే ఎంత బాగుండును? జీవితమంతా ఇలాగే ఇతనితో వెళ్ళిపోగలిగితే ....ఎక్కడినుంచి రెక్కలు కట్టుకు వాలిందో కాని ఆశ మనసంతా క్రమించుకుంది.

అదే వాస్తవంలా అదే జీవన సర్వస్వంలా ... మరొక్క ఘడియకూడా లేనట్టు..

నిజమే అతని గురించి ఏమీ తెలియదు పెళ్ళయిందా... కాలేదా ...

పేరుతప్ప మరేం అడగలేదుకూడా ...

అయినా ఎప్పుడూ లేనిది ... తన స్థితిగతులు తెలిసే ... ఎందుకిలా దురాశకు పోతున్నట్టు...

అడక్కపోతే అమ్మయినా పెట్టదంటారు.

తనవంతు తాను ప్రయత్నించకపోతే... గడపదాకా వచ్చిన అదృష్టం వెనక్కు వెళ్ళిపోతుందేమో...

ఊహల్లో ఉండగానే బండి ఆగింది...

"ఇక్కడినుంచి మీ వీధి వాకెబుల్ డిస్టెన్స్ లో ఉందనుకుంటాను... ఓకె మరి సెలవా..."

ఏదో చెప్పాలన్న తపన ... పెదవి కదిలితేగా ...

"థాంక్యూ "

నవ్వి బండి స్టార్ట్ చేసుకుని వెళ్ళిపోయాడు.

ఎంతసేపు అలా అతను వెళ్ళిన వంక చూస్తూ నిల్చుందో..

ఇంటికి వెళ్ళలనిపించలేదు . అయినా వెళ్ళక తప్పదు. వెళ్ళాలి.

పెదవులపై నవ్వులు చెరిపేసుకుని , వదనంలో మెరుపులు ఆర్చేసుకుని వెళ్ళాలి. టైం కి వెళ్ళకపోతే ... అయినా ఎగ్జిబిషన్ వంక ఉండనే వుంది.

అయిదు నిమిషాల్లో వచ్చిన ఇల్లు ఇల్లులా కాక ఓ నరకకూపంలా అనిపించింది.

నిజమే అది ఇల్లని ఎవరన్నారు ... ఒకప్పుడు పెద్ద పౌల్ట్రీ ఫారమ్. నాలుగువైపులా రేకుల పెడ్లు.. మధ్యలో సువిశాలమైన ఖాళీ స్థలం..

పల్లెటూరినించి మారడానికి కారణం తెలిసే వయసుకాదు కాని పట్నం వచ్చాక ఓ పెద్ద భూత్ బంగ్లా లాంటి ఇంట్లో ఐదారేళ్ళపాటు ఉన్నాం..

అది నిజంగా భూత్ బంగళా లానే వుండేది.

పెద్ద దుంగల్లాంటి ముఖద్వారం దానికి బరువైన ఇత్తడి గొళ్ళాలు, లోపలి వైపున పెద్ద అడ్డదుంగ తలుపుకు సపోర్ట్ గా. ఆ వైపు ఈ వైపు ఎత్తరుగుల గదులు. మధ్యలో నడవా ఓ వైపున చిన్నగది మరో వైపు విశాలమైన గది. అది నాన్న ఆఫీస్ గా వాడుకోడం తెలుసు. ఏం పనిచేసే వాడో గాని ఇంటికి వచ్చిన వాళ్ళు డాక్టర్ సాబ్ అని పిలిచేవాళ్ళు.. మిగతా విషయాలేవీ అస్సలు తెలీదు.

లోపలికి వెళ్ళితే కుడివైపు మూలన ఓ గది, ఎడం వైపు అరుగుపైనించి మేడమీదకు మెట్లు.నాలుగు మూలలా నాలుగు గదులు చుట్టు నడవా మధ్యలో ఖాళీస్థలం. ఓ వైపు పంపు.. మళ్ళీ వెనకాల గదుల వెనక రేకుల పెడ్లు ... అక్కడినుంచి పక్కవాటాలోకి దారి.. ఈ మధ్యతలుపు.

కుడివైపున గదిపక్కన నడవా నించి పాతకాలం లావెటరీలోకి సన్నని సందుగుండా దారి.. డబ్బాల లావెటరీ రోజూ పాకీ వాళ్ళు వచ్చి దాన్ని కడిగి వెళ్ళడం.. అసలా లావెటరీలోకి వెళ్ళడానికే భయం .. పగలు కూడా చీకటిగా వుండే నడవా... ముందు కుడి వైపు పై మూలనున్న గదిని వంటగదిగా పెట్టుకున్నారు. అమ్మ మడి కట్టుకుని స్నానం చేసి వంట మొదలెట్టేసరికి పన్నెండు దాటేది...

అప్పుడే ఆరో తరగతిలో చేర్చారు ... అదీ ప్రభుత్వ పాఠశాల .... ఇంటికీ స్కూల్ కీ రెండు మైళ్ళ దూరం ... రోజూ స్కూల్ కి వెళ్ళేందుకు రిక్షా కోసం పది పైసలు ఇచ్చేవాడు నాన్న.

రాత్రి మిగిలిన వన్నీ పాయిస్ అలుక్కోకముందే ఓ పక్కన పెట్టిఉంచేది అమ్మ. పొద్దున్నే చద్దన్నం, ఆవకాయో మాగాయో వేసుకుని మజ్జిగన్నం తినివెళ్ళడం, జడలు వేసుకోవడం వచ్చినా వేసుకోనిచ్చేవారు కాదు, మామూలుగా పెద్దక్కే వేసేది. ఒక రకమైన ఫ్రస్టేషన్ తో జుట్టులాగి బుగ్గలు గిల్లి ఏడిపిస్తే కాని జడలు వెయ్యడం పూర్తయ్యేది కాదు. చాలా రోజులు నా బుగ్గల మీద అక్క గోళ్ళ గుర్తులు కనిపించేవి.

ఎడంవేపు గది సామానుల గదిలా వాడే వారు. పెద్ద పెద్ద జాడీల్లో రకరకాల ఆవకాయ, మాగాయలు చింతకాయ, నిమ్మకాయ, ఉసిరికాయ పచ్చళ్ళు ఉండేవి. జ్వరం వస్తే తగ్గే వరకూ లంఖణమే. మహా అంటే సగ్లజావ కాచి ఇచ్చేది అమ్మ. జ్వరం తగ్గాక పాత ఉసిరి కాయో, చింతకాయతోనో తిన్న అన్నం పస్తానికి చారన్నం పాలన్నం తోడయ్యేది. అంతే తప్ప పెద్ద డాక్టర్ల దగ్గరకు పరుగెత్తించి ఎప్పుడూ లేదు.

అందుకే కావచ్చు మొండిఘటాలం కనుక మేం బతికి బట్టకట్టాం. బతకలేని వాళ్ళు అర్థంతరంగా జీవితం చాలించుకుని వెళ్ళిపోయారు. కాని దానికీ మమ్మల్నే బాధ్యులను చేసి మాట్లాడేది అమ్మ.

మా దురదృష్టం , వాడెందుకు చావాలి, మీరెందుకు పుట్టాలి, అంతా మా ఖర్చు ఎప్పుడు కోపం వచ్చినా ఈ మాటలే వినిపించేవి.

కారణం ఇద్దరు మగపిల్లలు పుట్టి పోవడం ..వాళ్ళుంటే ఏదో తప్పి తలకెత్తి ఉండేవారనే భావన. రక్తమాంసాలు పంచిచ్చి కన్న పిల్ల పట్ల ఇంత క్రూర్యం సాధ్యమా అనిపించేది. ఏమో ! పరిస్థితులు దేనికైన తలబగ్గేలా చేస్తాయేమో

ఇంతకూ పెద్దంటికి ఎక్కడినుంచి మారామో అంతగా గుర్తు లేదు .. కాని అప్పటికికా గుర్తుంచుకునే వయసు లేదు.

నన్ను నా తరువాత చెల్లిని స్కూల్లో వేశారు. అక్కలు మాత్రం ఆంధ్రామెట్రిక్ ప్రైవేట్ గా కట్టడానికి ఏదో కోచింగ్ కు వెళ్తుండేవారు..

కోచింగ్ ఇచ్చే ఆయన భార్య కడుపుతోవుంది, డెలివరీకి పిల్లలంతా చిన్నవాళ్ళంటే పెద్దక్కను వాళ్ళింటికి సాయానికి పంపడం గుర్తుంది.

ఇంట్లో ఎలా గడుస్తుంది ఏమిటన్న సంగతి పెద్దగా తెలీదు కాని అప్పుడో ఇప్పుడో తాన్ల కొద్దీ ప్రింట్ గుడ్ల తెచ్చి అందరికీ అవే గాన్లు అవే పరికిణీలు కుట్టించడం తెలుసు అక్కలు పరికిణీ ఓణీలు వేసుకునే వారు.

స్కూల్లోనూ మామూలుగానూ కూడా నాకో ప్రత్యేకత ఉండేది.. ఒకటి బంగారంలాంటి పచ్చని పసిమి ఛాయ అయితే మరొకటి ఎప్పుడూ వాడపోని చిరునవ్వు. పైగా అందరికీ ఓ పెద్ద నమ్మకం, నా హస్త వాసి మంచిదనీ నేనేది చేసినా కలిసి వస్తుందనీ.అందుకే బయటకు వెళ్ళేప్పుడు ఎదురు రమ్మనే వారు.

బాగా గుర్తు ఆరో క్లాస్ లో వుండగా కాబోలు ఒక మాస్టారుగారు మా ఇంటికి దగ్గరలోనే వుండేవారు. పేరు గుర్తు లేదు సరిగ్గా శర్మ , శాస్త్రియో . కొత్తగా పెళ్ళైన వాడు, ఆవిడ అడపా దడపా అమ్మ దగ్గర సలహాలూ సంప్రదింపులూ తీసుకునేది. ఆయన కొత్త ఉద్యోగం చూసుకుంటున్నాడలా వుంది.

ఒకసారి ప్రత్యేకంగా ఇంటికి వచ్చి , అమ్మతో చెప్పి నన్ను వెంటపెట్టుకుని తీసుకెళ్ళింది.

సూట్ కేస్ తెరిచి ఆయన సర్టిఫికెట్లు ముఖ్యమైన కాగితాలు నా చేతికిచ్చి " ఇదిగో ఆయనకు కొత్త ఉద్యోగం రావాలి. ఇవి సూట్ కేస్ లో పెట్టు" అని పురమాయించింది.

అప్పట్లో ప్రత్యేకమైన ట్రీట్ మెంట్ ఎంతో గొప్ప అనిపించేది.

ఇంతకీ పెద్ద ఇల్లు గురించి కదూ చెప్పన్నానూ..

*****

4

మనసు వేగాన్ని కాంతి సంవత్సరాల్లో కూడా కొలవలేమేమో ! ఇప్పుడిక్కడుంటుంది. మరుక్షణం మరెక్కడో! ఇంటికి వెళ్ళే అయిదు నిమిషాల్లోనే ఎక్కడెక్కడ విహరిస్తోంది? కాలేజీ నించి ఇంటికి వెళ్ళూ ఎన్ని విషయాల్లోకి వెళ్ళిపోయింది మనసు?

ఇంతకీ ఇంటి విషయం కదూ ఆలోచిస్తున్నది?

ఊరి చివరున్న ఇంట్లో, లంకంత ఇంట్లో, ఒకప్పటి పౌల్ట్రీ ఫాం, ఓనర్ విదేశాలకు వెళ్ళూ ఎవరూ - ఆక్రమించుకోకుండా చూస్తూండమని అప్పగించిన ఇల్లు...

పట్నం వచ్చిన కొత్తలో అయిదారేళ్ళపాటు ఉన్న ఇంటికి ఒక ఏడాదైనా సరిగా అద్దె ఇవ్వలేదనుకుంటూ ... విషయం తెగేవరకూ వచ్చాక మరో చిన్న ఇంటికి మారటమూ గుర్తే. పెద్ద హాల్ లాంటి వంటగది చిన్న బెడ్ రూం .. దాని ముందు విశాలమైన నడవా ... నడవాలనే మేమందరం పడుకునే వారం.

అప్పట్లోనే ఒకసారి ఎదో పనిమీద వెళ్ళి బస్ స్టాండ్ లో పడిపోయారట నాన్న.. పెద్ద దెబ్బలేమీ తగలనేలేదు. భుజం కాస్త మోపు చెయ్యడం అదీ దాని బరువంతా పడటం వల్ల కావచ్చు. అక్కడో ఇక్కడో కాస్త గీరుకు పోవడం..

అంతే ... వంకన బయటకు వెళ్ళడమే మానుకున్నారు. పని లేదు సంపాదనలేదు .. అందిన కాడికి అప్పులు చేసి ఓ పూట తినీ ఓ పూట తినకా ...

అమ్మను చాలా సార్లే అడిగిన గుర్తు ఇల్లమ్మి తెచ్చిన డబ్బులు ఏంచేశారని...

చెప్తారా? పైసా వేసి పది లాగాలనుకునే దారిలో మొత్తం పోగొట్టుకునే ఉంటారు.

చివరకు ఐదారునెలల్లోగానే చిన్నఇంటికి అద్దె ఎగగొట్టి పౌల్ట్రీ ఫాంకి మారడం జరిగింది. అది చాలా ఏళ్ళుగా వాడుకలో లేకపోవడం వల్ల కరెంట్ లేదు... కరెంట్ కనెక్షన్ ఉన్నా బహుశా బిల్ పే చెయ్యలేదులావుంది, కట్ చేసినట్టున్నారు. ఓ మూలన మంచినీటి కనెక్షన్, ఓ మూల బావి, మరోమూల టాయిలెట్స్ ...

ఒక పెద్ద రేకుల షెడ్ లాంటి హాల్ ... అందులోనే ఓ చివర్న సామానులు సర్దుకుని వంట ... మరో చివరకు రేకు తలుపు ...

గేట్ పక్కన ఒక గది .. అందులో పెద్ద జంపఖానాలు వాటినే పరుచుకుని మేమంతా అక్కడే పడుకోడం,... రెండు నులకమంచాలు ఓ నవారు మంచం షెడ్ లోనే వేసుకుని అక్కడే గదిలోనే పడుకునే వారు అమ్మానాన్నా.

మొదట్లోదొడ్లో మొలిచిన తోటకూర గోంగూరలతో కాలక్షేపం ఆరంభించాక నెమ్మది నెమ్మదిగా నిలువెత్తు మొలిచిన గడ్డికోసే అమ్మేసి, పూజకు పూలమొక్కలు తెచ్చి నాటుకోడం, కూరల పాదులు వేసుకోడం వసూలు చేసి బాంక్లో వెయ్యవలసిన అద్దె వాడుకోడంతో రోజులు ఓ మోస్తరుగా నడవడం ఆరంభమైంది.

కరెంట్ లేకపోవడం వల్ల కిరసనాయిలు దీపాలే గతయ్యాయి. ఇప్పటికీ అంతే చదువుకైనా, ఏపనికైనా కిరసనాయిలు దీపాలే గతి.

అలాంటి వాతావరణంలో పెరిగే నేను దురాశకు పోతున్నానా శ్రీరాం గురించి ఆశపడి అనిపించింది.

కాని మనసుకు వాస్తవాలు సాధ్యసాధ్యాలు అవసరం లేదు. అందని కలలు కనటమే దానికి తెలుసు.

చాలా రోజులు కాలేజీకి వచ్చేప్పుడూ పోయేప్పుడూ శ్రీ రాం ఆలోచనలే వెన్నాడేవి.. ఏ పని చేస్తున్నా అతని వదనమే కళ్ళల్లో తారాడేది. అతనికి నా ఆలోచనల సంగతి తెలియబరచకపోతే ఎలా తెలుస్తుంది? అలాగని నా అంతట నేను ముందుకు వెళ్ళి అడిగితే...

ఎటూ తేల్చుకోలేక చివరకు నా కలలకు ఒక అక్షర రూపం ఇచ్చి కవితగా మలచి అతని అడ్డన్కు పోస్ట్ చేసాను. చేసే వరకూ ఆగలేకపోయాను. అందులో నా కాలేజీ అడ్డన్ రాయడం మర్చిపోలేదు--అతనికి తెలుసని తెలిసినా.

నిజంగా కవిత నా హృదయంలోంచి పుట్టుకు వచ్చింది. చదివిన వారి గుండె తడిమి తీరుతుంది.

"యుగాలుగా, ఎన్నో జన్మలుగా వెతుకుతున్నాను
నానుండి దూరంగా వెళ్ళిపోయిన నీ చిరునామా కోసం
ఒక్క చిరునవ్వు , ఒక్క దరహాసం
గతించిపోయిన జీవితాల జ్ఞాపకాల నిక్షిప్తా లను తవ్వితీసి
సుషుప్తిలో తరాలతరబడి నిద్రాణమైఉన్న ఆశల్లుతట్టిలేపి
ఉహకందని ఉత్తేజాలను గుండె గోడలమీద చిత్రించుకు
ప్రియా!
మీ చూపుల చిరుజల్లులో తడిసిముద్దయి
నన్ను నేను తనివితీరా అర్పించుకుందుకు
ఎదురు చూపులో ... మరెన్ని యుగాలైనా ఇలాగే "

పోస్ట్ చేసిన క్షణం నుండి అతని ఆలోచనే. చదవగానే ... కాదు కాదు ముందు ఎదురు చూడని ఉత్తరం అందుకోగానే ఏమనుకుంటాడు? చదివాక ఏదో ఒక జవాబు ఇవ్వాలిగా?

వెంటనే ఇస్తాడా? ఆలోచిస్తాడా? ఏమో!

ఆలోచనల్లో ఒక వారం గడిచిపోయింది.జవాబు మాత్రం రాలేదు. ఓ పక్క రాదన్న అనుమానం పీడిస్తున్నా మరోపక్క ..

ఏదో ఆశ..

మండే వెళ్తునే కాలేజీ మెయిల్ బాక్స్ కి వెళ్ళి చూసుకున్నా ఉహూ... ఏం ఉత్తరం లేదు.

అన్యమనస్కంగానే క్లాస్ లో కూర్చున్నా ఏం చెప్పున్నారో నెత్తికెక్కడం లేదు.

లంచ్ టైంలో తెచ్చుకున్న ఆవకాయ పెరుగన్నం సగం తిని మిగతాది పారేసి బయట మామిడి చెట్టుకింద కూచుని నా ఆలోచనల్లో నేనున్నాను.

ఎప్పుడు హేమ వచ్చిందో గమనించనే లేదు. హేమ చిన్నప్పటినుండి తెలుసు. నేనూ తనూ ఒకే స్కూల్లో చదివి కాలేజీకి వచ్చినా తనది ఆర్ట్స్ గ్రూప్ ..బిఏ.

" ఏం చేస్తున్నావు... గాల్లోకి ఆలోచనలు విసురుతున్నావా? " అంటూ వచ్చి పక్కన కూచుంది.

పనిగట్టుకు వచ్చి మాట్లాడించటంతోటే తెలుస్తోంది... ఏదో చెప్పాలని వచ్చిందని.

"చెప్పు హేమా ఏంటి సంగతులు ...?"

" ఏమున్నాయి, శ్రీరాం కి ఓ కవిత రాసి పంపావటాగా ...!?"

తెల్లబోవటం నావంతైంది.

"శ్రీరాం నీకు తెలుసా...?"

" అవును ... అతని అక్కయ్య మా అక్కయ్య క్లాస్ మేట్ అప్పుడప్పుడు అక్కతో పాటు మా ఇంటికి వచ్చేవాడు..."

పైన మరేమీ వినదలుచుకోలేదు... ఈ విషయం జవాబు నాకు చెప్పకుండా మరెవరో మూడో వ్యక్తికి చెప్పడం ...

సిగ్గుతో మనసు కుంచించుకు పోయింది.

ఏం చెప్పివుంటాడో కూడా తెలుసుకోదలుచుకోలేదు. "అల్లాగా!?" అంటూ మాట తప్పించి వెయ్యడం తప్ప.

కాని అంతర్లీనంగా ఎంత నరకం అనుభవించి ఉంటానో భగవంతుడికే తెలియాలి..

ఎన్ని రోజులు ఎన్ని సంవత్సరాలు నరకం నన్ను కాస్త కాస్త చిత్రహింసకు గురిచేసిందో..

ఆ సంఘర్షణలో ఇటు చదువు గురించి కాని అటూ మిగతా విషయాలగురించికాని పెద్ద శ్రద్ధ చూపలేకపోడం

నిజమే.

తిన్నది ఒంటపట్టేది కాదు, కంటినిండా నిద్ర వచ్చేది కాదు...

నాకు జీవితంలో ఇంతే రాసిఉందా...

నేను దురాశకు వెళ్ళానా?

నేను పుట్టి పెరిగిన వాతావరణానికి నేను బాధ్యురాలనా?

ఎందుకు నన్నతడు నిర్లక్ష్యం చేశాడు? వీటికి జవాబు దొరకదు. కాని మనసు స్థిమితపడదు. ఇది జన్మంతా వెన్నాడే ఓ

జ్ఞాపకం.

అదృష్టవంతురాలినా ... కాదు కాదు కానే కాదు గొప్ప దురదృష్టవంతురాలిని .. అందుకే ఏ జన్మలోనో పొందలేని బంధం ఎదురైనా నాది కాలేకపోయింది.

ఒక రకమైన నిర్లిప్తత మనసు నావరించింది.

మంచి ఆస్తి పాస్తులు లేకపోయినా , సదుపాయాలు లేకపోయినా , సంరక్షణలేకపోయినా వెలితి పడలేదు. కాని... ఇప్పుడిక ఏం ఉంటే ఎంత? ఏం లేకపోతే ఎంత...

చాచి పెట్టి చరిచినట్టు మాటి మాటికీ మనసు గాయాన్ని కాకి పుండులా రేపి జ్ఞాపకం నేనొక ఓటమినని జీవితమంతా గుర్తు చేస్తూనే వుంది...

అందుకే మరిక ఎప్పుడూ ఏమీ ఆశపడ కూడదన్న ఓ నిర్లిప్తత...

చెక్కిళ్ళమీద జారిన కన్నీళ్ళు చల్లగా తగిలి ఈ లోకానికి వచ్చాను... నిన్నా ఈ రోజూ ఇది జరిగి దాదాపు నలభై సంవత్సరాలు..! ఇన్నేళ్ళుగా ఒక్కసారి అతని గురించి కనీసం విననుకూడా వినలేదు. చూడలేదు..

అయినా ఇప్పటికీ తలుచుకున్నప్పుడల్లా మళ్ళీ ఇప్పుడే ఈ ఓటమిని ఎదురుకుంటూన్నట్టు ...

కళ్ళు తుడుచుకుంటూ ఎవరికైనా చెప్పే "పిచ్చిమొహం అంటారేమో...!?"

అప్రయత్నంగానే నవ్వుకున్నాను.

క్షణం కన్నీళ్ళు అంతలోనే నవ్వు... ఇదే నా జీవన సరళి.

*****

జీవితాన్ని మలుపుతిప్పిన మరో సంఘటన వద్దన్నా మాటిమాటికీ గుర్తొస్తూనే వుంటుంది.

పెద్దక్క పెళ్ళి. అది గత్యంతరం లేని పరిస్థితుల్లో కుదిరిన పెళ్ళి.

చాలా రోజులపాటూ జబ్బు పేరిట ఇంట్లో ఉండిపోయి తిని పడుకుని కాలక్షేపం చేసే తండ్రికి ఎదుగుతున్న కూతుళ్ళు ఎదమీద కుంపట్లని అనిపించకపోవడం అదృష్టమా దురదృష్టమా ...!?

ఏమో ! అయితే ఇల్లు మాత్రం ఒక నరక కూపంగా తయారయింది.

ఇంటి పనులకు రోజూ గొడవలే. అత్తాకోడళ్ళ మధ్య గొడవలు వినటం, చదవటం జరిగి ఉండవచ్చు కాని తల్లి కూతుళ్ళమధ్య...

ప్రత్యక్షంగా చూసాక నమ్మకుండా ఎలా వుండను?

పెద్దక్కకూ అమ్మకూ రోజూ హోరా హోరి గొడవలే... వీధి వాకిలి చిమ్మి ముగ్గు వెయ్యడం నుండి మొదలు అరుచుకోడాలు తిట్లు... చివరకు నాన్న కల్పించుకుని "నోరు ముయ్యండి వెధవల్లా... వెధవగోల వెధవగోలాని..నే చచ్చే దాకా ఇల్లాగే కొట్టుకు చావండి.."

అనే వరకూ హోరుగాలే.

చీటికీ మాటికీ గొడవకు కారణం ... అటు చదువు లేక ఇటు వ్యాపకం లేక ఇంటి పనిచేస్తూ ఎన్ని రోజులని అక్క అలా ఇంట్లో పడుండాలి.

పెళ్ళి మాటే ఎత్తరు... అక్క కొడుకొకడు ఉద్యోగంలో ఉన్నాడంటే అమ్మ పోరు పెట్టగా పెట్టగా కదిపి చూశారు... తమ్ముడి సంగతి తెలుసేమో ఆవిడముందుగానే తన కోరికలన్నీ బయటపెట్టింది.

" స్వంత అక్కై వుండి కట్నం పది వేలు అడుగుతుందా? అసలు కట్నమిచ్చే వాడికిచ్చి పెళ్ళి చెయ్యను " అనేశాడు.

ఆడపిల్ల తండ్రినని ఆయనకు గుర్తులేదు.

రెండో అక్క అంతో ఇంతో చదువుకునేది. పెద్దక్క మరి చదవననేసింది.

ఆ తరువాత ఏ పెళ్ళి సంబంధమూ చూసిన గుర్తే లేదు.

పాతికేళ్ళు దాటిపోయిన కూతురికి పెళ్ళి చెయ్యమని ఆయనకు చెప్పే ధైర్యం ఎవరికీ లేదు.

రెండో అక్క చేరిన చిన్న ఉద్యోగం మూలంగా రోజంతా బయటే గడపడం వల్ల పెద్ద గొడవలుండేవి కాదు. అయినా అమ్మ కూడా నాలుగు రాళ్ళు సంపాదిస్తోందని దాన్ని ప్రత్యేకంగానే చూసేది. నాలుగు రాళ్ళ వల్లే కుటుంబం గడుస్తోంది. అమ్మ నలుగురికీ అంతో ఇంతో సాయపడటం అప్పుడో ఇప్పుడో అప్పు పుట్టడం పెద్ద ఇబ్బందయ్యేది కాదు.

బంధువులందరికీ దూరంగా ఇంత దుర్భరమైన జీవితాలు గడిపేటప్పుడు ఏ ఒక్కళ్ళూ చివరకు ఓ మోస్తరుగా జీవనాలు సాగిస్తున్న అమ్మ అక్కచెల్లెళ్ళకూడా సాయం చేసేందుకు ముందుకు రాకపోడం ఆశ్చర్యం.

ఒకసారి నాన్న ఎక్కడికో వెళ్ళారు. రాత్రి ఎనిమిది గంటల సమయం.

ఎందుకు గొడవమొదలైందో కాని పెద్దక్కకూ అమ్మకూ మాటల యుద్ధం పెరిగి పెరిగి చివరకు అమ్మ ఓ గదిలోకి వెళ్ళి " నే ఉరి పెట్టుకు చస్తా మీరు హాయిగా వుండండి " అంటూ ధడెల్లు తలుపు వేసుకోడం పిల్లలమంతా

"అమ్మా వద్దే అమ్మా వద్దే" అంటూ గది ముందు చేరి తలుపు కొట్టడం... నాకింకా గుర్తుంది రెండో అక్క గజగజ ఒణికి పోతూ ఏడవటం. కాసేపు మేమందరం అలా ఏడ్వక అమ్మ తలుపు తీసుకుని బయటకు వచ్చింది ఏడుస్తూ.

చివరకు ఈ గొడవలకు విసిగిపోయారేమో ఇంటికి వచ్చిన ప్రతివాడినీ మా పెద్దమ్మాయిని పెళ్ళి చేసుకుంటావా అని అడగటమే...

ఇప్పుడనిపిస్తుంది... పదహారేళ్ళ వయసు వచ్చినప్పటినుండి ఇంట్లో చాకిరీ చేస్తూ అదుపాజ్ఞలలో వుండి పెట్టినది తిని ఇచ్చినది కట్టుకుని పడివుండమంటే ఏ ఆడపిల్లయినా గదిలో పెట్టి బంధించిన పిల్లి పులిగా మారినట్టుగా క్రూరంగా మారిపోయిందేమోనని..

ఒకసారి కాబోలు ఎవరో మహారాష్ట్రావైపు వాళ్ళు అక్కను చూసి పెళ్ళికి ఒప్పుకున్నారు. ఏమాటకామాటే చెప్పుకోవాలి అక్క గులాబీ రంగు కలిసిన తెలుపుతో బారెడు జడతో అందంగానే ఉంటుంది.

కాని వాళ్ళది ఒకే ఒక్క కండిషన్ .. ఒక్కడే కొడుకు కనక పెళ్ళి వాళ్ళ ఊళ్ళో వాళ్ళింటి ముందు జరగాలి. అంతకు మించి వాళ్ళు కోరినదేమీ లేదు.

కాని దాన్నే నాన్న అంగీకరించలేదు.

"అలా వీల్లేదు , నా కూతురి పెళ్ళి తిరుపతిలో చేస్తానని మొక్కుకున్నాను. అక్కడే చేసేతీరాలి" దాంతో సంబంధం వీగిపోయింది.

ఆ తరువాత ఏ పెళ్ళి కొడుకూ చూపుల వరకూ వచ్చిందే లేదు. పెద్ద వాళ్ళు పట్టించుకున్నదీ లేదు.

తల్చుకుంటే ఆశ్చర్యంగా వుంటుంది. ఎంత గర్భ దరిద్రుడైనా తండ్రి అనే వాడు తన పిల్లల భవిష్యత్తుగురించి ఇసుమంతైనా ఆలోచిస్తాడు , మరి నాన్న అంత పట్టనట్టుండటం మా ఖర్మా? ఈ ఆగర్భ దారిద్ర్యపు స్థితిలోనూ పిల్లలు భగవంతుడిచ్చే వరాలు అనుకుంటూ వారిని కంటూ పోయే అమ్మకు కాస్త కుటుంబాన్ని పగ్గాలు పట్టుకు అదుపులో పెట్టుకుందామని తెలియదా?

అప్పుడప్పుడే నా చదువు పూర్తయి దొరికిన పార్ట్ టైం ఉద్యోగాలు ప్రయత్నిస్తున్నాను..

తెలిసిన బంధువులకు చెప్పాము -నేను రెండో అక్క పెద్దక్క గురించి ఏవైనా సంబంధాలు చూడమని..

అప్పుడే వచ్చిందా సంబంధం.. వరుడు ప్రభుత్వ పాఠశాలలో టీచర్. అదే పెద్ద వరమనుకున్నాము. అక్క ఏదో రకంగా తనైంట్లో తను ఉంటే చాలనుకున్నాము.

పెళ్ళి చూపుల్లో అతన్ని చూశాక నోట మాటా రాలేదు. నల్లటి గుండ్రాయిలా అక్కముందు కాకి ముక్కు లాగేఉన్నాడు. అయినా అందచందాల గురించి ఆలోచించే అవకాశం మాకు లేదు. ఒప్పుకున్న వాళ్ళ కిచ్చి చెస్తే అదే మహా ఎక్కువ. వాళ్ళు పెద్దగా కోరిందేం లేదు. వెయ్యిన్నూట పదహార్లు పెళ్ళి చెయ్యడం.

అరగంటలో నచ్చిందంటూ పిల్లకు ఓ ఉంగరం ఓ చీర పెట్టి వెళ్ళారు. పెళ్ళి నెలరోజుల్లో ఉందని ఖరారు చేసుకుని.

పెళ్ళి కుదిరిందని సంతోషించామే కాని మమ్ములను కూడా వంచించే వారుంటారని మేం అనుకోలేదు.

పెళ్ళి నెలరోజుల్లో ఉంది.. కావలసిన సరంజామా సమకూర్చుకోవాలి... కాని నిమ్మకు నీరెత్తినట్టుగా ఒక్కరోజూ ఆవిషయం చర్చించలేదు నాన్న.

ఓ పదిరోజులయ్యాక కాబోలు ఎక్కడో పనుంది నాలుగు రోజుల్లో వస్తానని వెళ్ళాడు. కాబోసనుకున్నాం.

కాని మరో పది రోజులైనా ఉత్తరం పత్రం లేదు, ఆయన అజా పజా లేదు..

ఓ పక్క పెళ్ళి దగ్గరకు వస్తోంది.

రెండో అక్క ఎక్కడో బట్టల కొట్టులో నెలవారి కట్టేలా ఒప్పందం చేసుకుని బట్టలు తెచ్చింది. అందులో తనకోసం ఓ రెండు చాలా మంచి చీరలు తెచ్చుకోడం అది వేరే విషయం.

బియ్యం లాంటివి పప్పులూ ఉప్పులూ కూడా అప్పులు తేవడం అయ్యింది. ఇహ కావలసింది మంగళసూత్రం , పిల్లాడికి ఉంగరం చుట్టూ మధుపర్కా లలాంటివి --వాటికెలాగూ తాతయ్య డబ్బు పంపుతాడు.. పెళ్ళికి ఎవరైనా రావడమో వస్తూ తేవడమో ముందుగా మనియార్డర్ చెయ్యడమో జరుగుతుంది. ఇహ చూసుకోవలసినది వెయ్యిన్నూట పదహార్లు.

అందులో వెయ్యిరూపాయలు నా జీతం ఎలాగూ పెళ్ళికి వారం ముందు రానే వస్తుంది.

అందుకే మరీ భీరువులమై పోలేదు. పెళ్ళి ఆగదనే ధైర్యం ఏమూలో వుంది. ఈ సారి పెళ్ళి ఆగిపోతే ఇహ మళ్ళీ అవడం జరగని పని.

రెండు రోజుల్లోకి పెళ్ళి వచ్చినా నాన్న రాలేదు, ఉత్తరం మరేదో కబురూ ఏవీ లేవు... " ఆయనకలా చెప్పాపెట్టకుండా నెలలు నెలలు వెళ్ళడం అలవాటే...వచ్చినా రాకున్నా పెళ్ళి ఆగేదే లేదు.. ఏ గుళ్ళోనో జరిపించేస్తాము.. ఏ అమ్మనో బతిమాలితే కాళ్ళు కడక్కపోదు" అమ్మ నిర్ణయానికి రావడం ఆశ్చర్యమే.

అయితే తెల్లవారి రాత్రి పెళ్ళనగా దిగాడాయన. ఎక్కడికి వెళ్ళారని గాని ఎందుకు రాలేదని గాని అడిగేదెవరు.. ఆయన వెనకాలే తాతయ్య వచ్చాడు.

ఉన్నంతలో ఇంట్లోనే పందిరి వేసి పక్కంటి నించి కరెంట్ వైర్ లాక్కుని, ఇరుగు పొరుగుల సాయంతో పెళ్ళిపనులు - ఆరంభమైనాయి.

బాగా దగ్గర వాళ్ళు తప్ప పెద్దగా ఎవరినీ పిలవలేదు. ఇంటి పేరు గల ఆఫీసర్ గారొకరు పరిచయం , అన్నయ్యగారనే వాళ్ళం , ఆయన వచ్చాడు. పనులతో క్షణం తీసిక లేకుండా తిరుగుతూనే ఉన్నాము.

ఉన్నట్టుండి అన్నయ్య గారు " ఓ సారిలా రామ్మా " అని పిలవడంతో పెద్దపనేమిటో అనుకుని వెళ్ళాను

నూటపదహారు రూపాయలు నా చేతిలో ఉంచినప్పుడు ఆయన పెళ్ళికి సాయంగా ఇస్తున్నాడేమో అనుకున్నాను.

" వాళ్ళకు ఇవ్వాలనిన డబ్బు నూట పదహార్లు తక్కువ పడిందట ససేమిరా అనికూచున్నారు... ఇదిగో తలా ఓ పదిరూపాయలూ పోగేశాను.."

నా కాళ్ళకింద నేల కుంగి లోపలకు వెళ్ళిపోతే బాగుండుననిపించింది.

*****

5

ఆత్మగౌరవం ! మాటను ఇంత దారుణంగా హత్య చెయ్యడం అంటే ఇదేనేమో !

ఇంత దారుణంగా అవమానించాలా. ఏదో ఒక ఉద్యోగం చెయ్యగలిగే నేను నూట పదహారు రూపాయలు తిరిగి ఇవ్వలేననుకున్నాడా .

ఇలాంటి బ్రతుకులు ఎవరికోసం ? పరాన్నజీవుల్లా ఎవరిమీదో ఒకరిమీద ఆధారపడి..

నేనెవరికీ తలవంచి దాసోహమంటూ పనిచెయ్యనని మొండికేసే తండ్రికి ఇలా ఎవరిదగ్గరినించో అప్పనంగా డబ్బుతీసుకుని ఖర్చుపెట్టడం మాత్రం అవమానకరం కాదా?

కళ్ళనిండా నీళ్ళు. నిండూ నదుల్లా తోణికితే జలపాతాలై కిందకు జారేలా... అయినా చాలా ప్రయత్నం మీద కళ్ళలో నీళ్ళు కళ్ళలోనే అణిచేసుకుని ఎంత మామూలుగా ఉండాలని ప్రయత్నించినా వాడిపోయిన మొహం , ఎవరో తీసిన గ్రూప్ ఫోటోలో కళ్ళనిండా కనిపించే నీళ్ళే సాక్షంగా నిలిచాయి.

గాయపడ్డ మనసుతో ఆ రోజున మార్చుకున్న నిర్ణయం జీవితాన్ని ఓ పెద్ద మలుపుతిప్పింది.

అంతకుముందంతా స్వంత నిర్ణయాల్లేమీ తీసుకోననీ , అమ్మా నాన్నా ఏ కుంటి వాడినో గుడ్డి వాడినో చూసినా వాడితోటే జీవితం అనుకోవాలనీ మనసులో అనుకోడమే కాదు చాలా సార్లు చాలా మందికే చెప్పే దాన్ని , అలాంటిది నిర్ణయం మార్చుకునే పెద్ద మలుపు అది.

ఇలా ఎవరిముందో చేతులో చాచి జీవితం నిర్మించుకోవలసిన స్థితి కంటే ఏమీ ఆశపడకుండా నన్ను నన్నుగా స్వీకరించే వారు కనిపిస్తే ఎవరు ఏమిటి అని అడగను. ఒకే ఒక్క కండిషన్ , నా వైపునుండి ఏమీ ఆశించరాదు అంటే! ఏదో రకంగా పెళ్ళి జరిగి అక్క అత్తవారింటికి వెళ్ళింది. అమ్మ నాన్న ఏమీ పెద్దగా మాట్లాడుకోలేదు. "ఇవ్వాళ కొత్తా ఏమిటి పెళ్ళై న రోజునుండి అలవాటే! ఎక్కడికి వెళ్ళతారో ఎప్పుడు వస్తారో చెబుతారా... నెలలు నెలలు అలా వెళ్ళటం అలవాటే ..." ఎవరితోనో చెప్తోంది అమ్మ.

గొంతుదాకా కోపం వచ్చింది. ఇలా మురిపెంగా మొగుడి గురించి చెప్పే బదులు కాస్త బాధ్యత తెలిసి ప్రవర్తించేలా నచ్చజెప్పుకోవచ్చుగా.... కాస్త కఠినంగా వుంటే తప్పేమీ లేదుగా ... ఉద్యోగం సద్యోగం చెయ్యకపోవడం ఒక లోపమయితే ... ఇరవై నాలుగంటలూ అందినకాడికి అందినంత ఎక్కడో ఒక చోట తెచ్చి సవిలాసంగా బ్రతకడం ... విపరీతమైన లాలస ....

ఎలాంటి ఇంట్లో పుట్టానా అనిపించేది...

ఇహ ప్రవర్తన విషయానికి వచ్చినా ...

చెప్పుకుందుకే సిగ్గు చేటు.....

ఎదిగిన కూతుళ్ళగురించి ఇసుమంతైనా ఆలోచన లేకపోవడం ఒక వైపు, కూతురి వయసు అమ్మాయి అనైనా చూడకుండా..

అప్పుడు ఇంకా కాలేజీలో చదువుకుంటున్నాను. ఏదో ఆయుర్వేదం చికిత్స పేరిట చిన్నా చితకా వైద్యం చెయ్యడం గోటితో పోయే దానికి గొడ్డలితో నరికినట్టు రోగి తాలూకు వారిని వారం పదిరోజులపాటు ఇంట్లో పెట్టుకోడం తద్వారా బియ్యం బస్తానో, పప్పులో ఉప్పులో ఏర్పరచుకునే ప్రక్రియలో, ఓ సారి ఓ పల్లెటూరినించి ఓ భూస్వామి కూతురి కంటి సమస్య విషయంగా ఇంటికి వచ్చిన తండ్రి కూతుళ్ళ కు వైద్యం పది రోజుల పాటు జరగాలనీ, రోజూ ఉదయం సాయంత్రం కళ్ళలో ఏదో పసరు వెయ్యాలనీ పిల్లను ఇక్కడ వుంచెయ్యమనీ చెప్పారు. వచ్చేప్పుడు ఒక బియ్యబస్తా మరేవో కూడా తెమ్మని పురమాయించారు.

ఇంతమంది ఆడపిల్లలను చూశాక ఎవరూ అనుమానించరు లావుంది. ఆయన అమ్మాయిని వదిలేసి వెళ్ళాడు , వయసు ఇంచుమించు నా అంతే వుంటుంది. పేరు సబిత. పెద్దగా చదువుకోలేదు.. పదో తరగతితో చదువాపేసింది. అందరైతే మంచి కలివిడిగా వుండేది. మే మందరం ఒకే గదిలో పెద్ద జంబుఖానా పరచుకుని పడుకునే వారం.

అప్పుడు అమ్మ ఎక్కడికి వెళ్ళింది. తాతయ్యకు సీరియస్ గా వుందంటే చిన్న వాళ్ళిద్దరినీ తీసుకుని వెళ్ళింది. మేమే వంటలూ వార్చులూ ఆటవిడుపుగా అనిపించేది. అమ్మవుంటే మడి దడి అంటూ కనీసం వంటింటి వైపేనా రానిచ్చేది కాదు. ఎందుకో గాని చిన్నప్పటినుండి వంట చెయ్యాలని పెద్ద ఉబలాటంగా వుండేది.

అందుకే అన్ని రకాల ప్రయోగాలూ చేసే వాళ్ళం. రొట్టెలు కట్టెల్లా.. బియ్యపు రవ్వతో రవ్వలడ్డూలు...

రాత్రి అంటే పెద్ద అర్ధరాత్రేం కాదు ఏడూ ఏనిమిదికల్లా భోజనాలు పూర్తయ్యాక నాన్న మంచం కింద మరచెంబుతో నీళ్ళు పెట్టి, మేమంతా మాగదిలోకి వచ్చేస్తే సరదాగా మాటలు పాటలతో రెండుమూడు గంటలు గడచిపోయేవి... సబిత మా వెనకాల వెనకాలే తిరుగుతూండేది.

రోజు అలాగే నీళ్ళు పెడుతుంటే

"ఇదిగో నువ్వు ఇక్కడే పడుకో , రాత్రి కళ్ళలో మందెయ్యాలి . మీరంతా వెళ్ళి పడుకోండి " అని చెప్పారు నాన్న..

" ఇప్పుడే వెయ్యండి .. " గుడ్డి దీపపు మసక వెలుగులో ఆయనకు కనిపిస్తోందో లేదో తెలియదు కాని సబిత నా చెయ్యి గట్టిగా పట్టుకు నించుంది.

ఆ పట్టులో పిల్ల భయం కనిపిస్తోంది.

"వెళ్ళమన్నానా?"

ఇంకా అక్కడే నించున్న నన్ను గద్దించారు..

ఆయనను కాదని ఎదిరించే ధైర్యం లేదు .. అలాగని పిల్లను అలాగే వదిలెయ్యాలనీ లేదు ..

వయసు వచ్చిన పిల్లను రాతంతా తనతో పాటే ఆ గదిలోనే పడుకోమనడం ఎక్కడి సంస్కారం!?

ఆ పిల్ల చెయ్యినొక్కీ ధైర్యం తెచ్చుకో మని గుసగుస లాడి గది దాటాను ... అయిదు నిమిషాల్లోనే పిల్ల ఏడుస్తూ నా వెనకే పరుగెత్తుకు వచ్చింది. నోరు తెరిచి చెప్పకపోయినా ఆయన ఎలా ప్రవర్తిస్తే ఈ ప్రతిచర్య ఇలా వుందో ఊహించగలను.

మానవత్వం మరచిపోయిన మనిషి నా తండ్రి అని చెప్పుకుందుకు సిగ్గుపడాలో లేదో తెలియని స్థితి.

అప్పటినుండి ఉన్న ఒకటి రెండు రోజులూ ఆ పిల్ల క్షణం ఒంటరిగా వుండేది కాదు, ఎవరో ఒకరి వెనకాలే తిరిగేది.

తండ్రికి రాగానే ఏం చెప్పిందో కాని పెద్ద గొడవ ఏం జరగలేదు. వెంటనే ఇద్దరూ వెళ్ళిపోయారు.

ఎంత సిగ్గు చేటు ప్రవర్తన! ఇంగిత జ్ఞానం కోల్పోయిన మనిషిని కేవలం తండ్రిగా గౌరవించాలి!

ఆ తరువాత కూడా ఇలాంటి సంఘటనలు ఒకటి రెండు గమనించినా ఏం చెయ్యలేని నిస్సహాయత.

ఇంతకూ అక్కకు పెట్టిన సంతోషం సమయం నాలుగు రోజులే.

అత్తవారింటి నించి ఇద్దరూ తిరిగి వచ్చాక నాలుగో రోజు కాబోలు రాత్రంతా నిద్రమాని ఇల్లంతా తిరుగుతూ పాటలు పాడుతూ , పెద్ద పెద్ద ఉపన్యాసాలతో బావగారు గందరగోళం సృష్టించాక కాని ఆయన మెంటల్ ఇంబాలెన్స్ సంగతి బయటపడలేదు.

మూలిగే నక్క మీద పిడుగు పడ్డట్టు మేమే దొరికామా మోసగించటానికి!?

గుడ్డిలో మెల్లగా ఆయన తండ్రి తనకున్న హోదాతో కొడుక్కీ ఓ ప్రభుత్వోద్యోగం ఇప్పించుకోగలిగాడు. ఎలా పని చేసినా నెల జీతం వచ్చే ఏర్పాటు మాత్రం జరిగింది.

అయితే జీతం నాది నాఇష్టం అన్నమొండితనం, పేకాటకు విచ్చలవిడిగా ఖర్చుచెయ్యడం....విరామం లేకుండా సిగరెట్లు తాగడం , అప్పుడో ఇప్పుడో కాస్త తాగడమూ కలిపి తిండి బట్ట లోటులేకపోడమే దక్కింది.

తరువాత ఎవరితోనో చెబుంటే తెలిసింది, పెళ్ళికి ముందే అమ్మకు ఈ విషయం ఎవరో చెప్పారట. అయినా ఈ పెళ్ళి కాదనుకుంటే ఇహ యోగం లేనట్టేననీ, నాన్న పూనుకుని పెళ్ళి జరిపించడం జరగని మాట అనీ , ఇంట్లో రామరావణ యుద్ధాలిక భరించలేననే అమ్మ కిమ్మనకుండా ఊరుకుందని...

ఏదేమైతేనేం అక్క పని పెనం మీంచి పొయ్యిలో పడ్డట్టుంది.

నా మనసు మాత్రం మరో కొత్త నిర్ణయానికి కట్టుబడింది.

*****

6

తుళ్ళిపడి గతంలోంచి బయటపడి అధ్యాయం ఎందుకు మననం చేసుకుంటూ మధన పడటమో అర్థం కాలేదు.

అయినా మనసు మాట వినదుగా?

జీవితంలో ఒక అధ్యాయం అలా గడిచిపోతే మరో అధ్యాయం మరో ప్రభంజనంలా.....

సంవత్సరాలుగా పేరుకు పోయిన జీవితాన్ని కూకటి వేళ్ళతో పెకలించివేసే తుఫానులా....

అసలు అనుకోని మలుపు.

" ఏమీ అనుకోరుగా , ఓ మాట చెబితే ..."

" చెప్పండి "

" ఎప్పటి లానే ఏవో ఊహించుకుంది, మీరు అందంగా ఉంటారు , నాకు చాలా నచ్చారు " లాంటివి.

అందుకు భిన్నంగా,

" మీ కళ్ళకు అద్దిన కాటుకతో మీకు చాలా అందం వచ్చింది, అల్లాగే పాడుగు జడ వేసుకుంటే బాగుంటారు"

ఎంత చక్కటి స్పష్టమైన భావవ్యక్తీకరణ.

ఏం జవాబివ్వాలో తెలియక నవ్వేసి ఊరుకుంది. పొగడల చెట్టెక్కి కింద పడదలచుకోలేదు.

అయినా కళ్ళకు కాటుక దిద్దుకున్నప్పుడల్లా అతని మాటలు గుర్తొచ్చేవి.

జుట్టు చిక్కు తీసుకునేప్పుడూ అతని మాటలు మళ్ళీ మళ్ళీ వినిపించేవి. ఇది వరలో చాలా సార్లు అనుకునేది ఇంతపాడుగు జుట్టు తలస్నానం చేసేందుకు గంట, జడ వేసుకుందుకు కనీసం పది నిమిషాలు కాస్త కత్తిరించి పొట్టి చేసుకుంటే బాగుంటుందని.

కాని ఇప్పుడా పొట్టి జుట్టే ఇష్టంగా తోచడం చిత్రమే.

అంతలోనే శ్రీరామ్ గుర్తు రావడం మనసు అప్రయత్నంగానే మూగవోవడం జరిగేది.

" కాస్త అందంగా ఉండవచ్చు, ఆకర్షణీయంగా కనిపించవచ్చు, అంత మాత్రాన ఏం గొప్పతనం తనలో ఉందని, ఎవరైనా ముందుకు వచ్చేందుకు... శ్రీరామ్ తిరస్కృతి తరువాత మళ్ళీ ఎలా ....." పేలవంగా నవ్వుకునేది.

అయినా ఆఫీస్ లో ప్రతిరోజూ పని నేర్చుకునేది అతని వద్దే.

తొలి చూపు ప్రేమలలాటివి లేనేలేవు.

అసలు ముందు ఆఫీస్ లో చేరేందుకు వెళ్ళినప్పుడు .. ఆ రోజు శనివారం ....

ఆఫీస్ ఆర్డర్ తీసుకుని నేరుగా ఆ సెక్షన్ ఆఫీసర్ కి కలిసి ...

బెల్ కొట్టి ఎవరినో పిలవమన్నాడాయన.

ఫుల్ స్లిప్స్ తెల్ల షర్ట్ , చేతులు కాస్త మోచేతి కిందవరకూ మడిచి, మరో చేతిలో పెన్ను,

" పిలిచారా...?" స్వరం మధురంగా అనిపించి పాటలు పాడుతుండవచ్చు అనుకుంది.

" ఊ... కొత్త అపాయింటీని ... ఎప్పుడు చేరమందాం ...?"

" మండే రమ్మనండి... ఈరోజెలాగూ వర్కింగ్ టైం సగం దాటిపోయింది" అతను తలెత్తి తనవంక చూడనైనా లేదు.

చూడాలని తనూ ఆశపడలేదు.

" సరే, మండే వచ్చి చేరండి"

సరేనని వచ్చేసింది.

" మండే రమ్మనండి " అనకపోతే తనసొమ్మేం పోయింది... ఇప్పుడు చేరమని అంటే.....మనసులోనే విసుక్కుంది.

సరేలే అదీ మంచిదే ఏమైన పనులు చక్కబెట్టుకోవచ్చు, ఉన్న ఒకరిద్దరు మిత్రులను కలుసుకోవచ్చు , మళ్ళీ

ఉద్యోగంలో చేరితే సమయం దొరుకుతుందో లేదో... అని సరిపట్టుకుంది.

అన్నట్టుగానే సోమవారం ఉదయమే వెళ్ళి జాయినయింది.

" ఆ రమణ మీకు ట్రైనింగ్ ఇస్తాడు " అంటూ అతన్ని పిలిచేసరికి అప్పుడనుకుంది ' ఓహో ఇతని పేరు రమణ అన్నమాట '

ఆఫీస్ లో ఉన్న పదిమంది ఒక్కొక్కరుగా పరిచయమైనా పక్కన కూచుని పని నేర్చే అతని తోనే సాన్నిహిత్యం ఏర్పడింది.

" మీ ఇంటికి రమ్మనరా?" ఓ రోజు అడిగాడు.

"రండి వద్దనలేదే?"

"రమ్మనలేదు కూడా ..." జవాబివ్వాలనిపించలేదు.

ఎవరూ ఇంటికి రాకపోవడం ఉత్తమం.

అయితే వచ్చినవాళ్ళకు విసుగెత్తేలా తమ వంశం గొప్పలు లేని హంగులూ ప్రదర్శించటం.. లేదంటే పుట్టుపూర్వోత్తరాల దగ్గరనుండీ వచ్చిన వారి వివరాలు ప్రశ్నించటం ... పైగా అర్థం పర్థం లేని ఆచారవ్యవహారాలు.

అయినా వస్తామన్నవాళ్ళను ఎప్పుడూ రావద్దనలేదు.

సిగ్గుపడేదేముంది , వాళ్ళే తెలుసుకోనిమ్మని.

" సాయంత్రం వస్తాను. "

"రండి... ఇల్లు ...?"

"తెలుసు .."

అన్నట్టుగానే సాయంత్రం వచ్చాడు.

అమ్మ ఏదో పాడుకుంటూ కడిగి ఆరబోసిన బియ్యం విసురుతోంది. రోజు శనివారం. శనివారాలు సాయంత్రం ఉపవాసం పేరిట అన్నం మాని ఇలా ఏవో ఫలహారాలు తినటం అలవాటు వల్ల అమ్మ బియ్యం విసిరి రవ్వ చేసి దానితో ఉప్పుడు పిండి చేసింది. పెసరపప్పు వేసి చేసిన ఉప్పుడు పిండి బాగుండేది, కాని మధ్యాహ్నం అన్నం మిగిలితే మేమంతా అదే తినేవాళ్ళం. అమ్మ, నాన్న మాత్రమే సాధారణంగా ఉపవాసం చేసే వారు.

" అమ్మా మా ఆఫీస్ లో రమణ గారని చెప్పానే ...వచ్చారు." అమ్మకు చెప్పాను.

"కూర్చోమను .. వస్తున్నా..."

అమ్మ బియ్యం రవ్వ విసరడం ముగించి వచ్చింది.అతన్ని పలకరించడం మొదలెట్టగానే నేను వెళ్ళి తిరగలి తీసి దాని స్థానంలో దాన్నుంచి రవ్వ వున్న బట్ట నాలుగు మూలలూ ఓ దరికి లాగి రవ్వను బట్టలోంచి గిన్నెలోకి వంపుతూనే ఏం మాట్లాడుతున్నారో వింటున్నాను.

పాటల గురించి,

" శివ శివ శివ అనరాదా.. పాట వచ్చా ?" అమ్మ అడుగుతోంది.

"గుర్తుందనుకుంటాను ... "

" గుర్తు చేసుకో ... టీ తెస్తాను.."

"అమ్మ లోపలికి వచ్చింది"

రవ్వ గిన్నె వంటింట్లో పెట్టి చేతులు తుడుచుకుంటూ వచ్చి ...

" మీరు పాడతారా ?"

" ఏదో కొంచెం "

"ఎప్పుడూ చెప్పలేదు..."

" పాడి వినిపించనా .....?" మొదటిసారి విన్నపాట అది జీవితమంతా వెన్నాడుతూనేవుంది.

" పూవై విరిసిన పున్నమి వేళా... బిడియమూ నీకేలా ..."

ఇంతలో అమ్మ టీ గ్లాస్ పట్టుకు వచ్చింది.

ఇద్దరూ పాటల గురించి మాట్లాడుకోడంలో సమయమే తెలియలేదు.

నాన్నకు అంతగా ఎవరితోనూ మాట్లాడే అలవాటే లేదు.

కట్టె కొట్టె తెచ్చే విధంగా అవసరానికి ఎదుటివారిని వాడుకోడమే తెలుసు.

"ఇప్పుడెళ్ళి ఏం వంట చేసుకుంటావు ..మాతో పాటే టిఫిన్ తిందువుగాని...కూర్చో .." అమ్మ ఉప్పుడు పిండి

చేసేందుకు వెళ్ళింది. చెల్లెళ్ళు వాళ్ళ పనుల్లో వాళ్ళున్నారు.

"ఇందాక పాట కొంచమే పాడారు... "

" మీకు నచ్చిందా?"

"అవును, బాగుంది..."

చిన్న స్వరంలో పాట రంభించాడు.

" పూవై విరిసిన పున్నమి వేళా... బిడియమూ నీకేలా ...బేలా "

పాట పాడుతున్నట్టుగా లేదు... పెరట్లో కనిపిస్తున్న వెండి వెన్నెల...అతని కన్నుల్లో అనురాగం ...

మనసులోంచి వచ్చిన మాటల్లా తోచాయి...

ఒక్కరోజులోనే ఎన్నో జన్మల అనుబంధం పెనవేసుకు పోయినట్టనిపిస్తోంది.

*****

రమణ అప్పుడో ఇప్పుడో ఇంటికి వస్తూనే ఉన్నాడు.

అమ్మ , మిగతా వాళ్ళకు చాలా దగ్గరయ్యాడు. వచ్చినప్పుడల్లా చాక్లెట్లొ స్వీట్లొ తెచ్చేవాడు. అందరితో కలివిడిగా మాట్లాడే వాడు.

అతనితో పాటు అప్పుడప్పుడు అతని మిత్రులూ వచ్చేవారు.

అతని మిత్రుడి ప్రేమాయణం గురించి చెప్పేవాడు.

" పిల్లకు వాళ్ళ అమ్మా నాన్నా చెప్పిందే వేదం. వాళ్ళేమో డబ్బూ హోదా వున్న వాళ్ళను చూసుకుంటున్నారు. తండ్రిలేక మేనమామ పంచన పెరిగిన వీళ్ళు ఇప్పుడిప్పుడే పైకి వస్తున్నారు.."

" పిల్లనే డైరెక్ట్ గా అడిగెయ్యరాదూ ..."

" వాడికంత ధైర్యం కూడానా...?"

" ఆశపడేందుకున్న ధైర్యం అడిగేందుకూ ఉండాలి.."

" చెప్పడం సులభమే , కాదంటే తట్టుకునే శక్తి ఉండాలిగా.."

అప్పుడే వచ్చాడు హరి.

" ఏమంటోంది చందన...?"

" ఏముంది!? పప్పు సుద్ద.. అమ్మా నాన్నలను నొప్పించలేనని... సరే ఎలా జరిగేదుంటే అలా జరుగుతుంది..."

" అంతేనా... !?"

" మీరైతే ఏంచేస్తారు?" రమణ అడిగాడు.

అవకాశాన్ని పోనివ్వదలుచుకోలేదు.

" నాకలాంటి ఇబ్బంది లేదు , మా బావ ఉన్నాడు... అత్తకొడుకు ..."

చూడని అత్త కొడుకు నాకో పెద్ద అండ.

అలా చెప్పేస్తే ఎవరూ ధైర్యం చేసి గీత దాటరు.

" అవును... ఇష్ట పడతాం ... వారు లేకపోతే జీవితమే లేదనిపిస్తుంది. కాని జీవితం అక్కడితో ఆగిపోదు.. మనవల్ల ఎవరికేం జరగాల్సి ఉంటుందో .. "

వేదాంతం మొదలెట్టాడు హరి.

చతుక్కున శ్రీరాం గుర్తుకు వచ్చాడు.

మనసంతా ముసురులా దిగులు కమ్ముకుంది.

నిజమే శ్రీ రాం కాదన్నంత మాత్రాన జీవితం ఆగిపోలేదే..

మర్నాడు ఆఫీస్ లో ఓ చిన్న గిఫ్ట్ పాక్ చేతిలో వుంచి " ఏం అనుకోకపోతే , ఓ చిన్న బహుమతి ... కాదనకండి"

ఏం తెచ్చిఉంటాడు?

కాదనలేదు కాని ఒక సంఘటన గుర్తుకు వచ్చింది.

స్కూల్లో పదో తరగతి చదివే రోజుల్లో కాబోలు టీచర్ ఒకతను ఒకరోజున ఇంటికి వచ్చాడు.
నాన్నతోనే డైరెక్ట్ గా మాట్లాడాడు.

"మీ అమ్మాయి చాలా చురుకైనది, విలక్షణంగా వుంటుంది. చక్కని పద్ధతులు. అందుకే నా వైపు నుండి ఈ రిస్క్ వాచ్ ఒక చిన్న బహుమతిగా ఇవ్వదలుచుకున్నాను"

"మంచిది. అమ్మాయి తెలివితేటలు నచ్చటం బాగుంది. చురుకుదనమూ నచ్చిందన్నారు , బాగుంది. కాదంటే మీరిలా బహుమతి ఇస్తాననటమే బాగాలేదు. ఏ ఉద్దేశ్యంతో బహుమతి ఇద్దామనుకుంటున్నారు? ఇలా స్కూల్లో నచ్చిన వారందరికీ బహుమతులిస్తారా ? అలాగైతే స్కూల్లో అందరిముందూ ఇవ్వండి.ఇలా విడిగా ఇచ్చి ప్రలోభ పెట్టాలనిచూడకండి....." అలా గంటపైగా సాగిపోయిందాయన ధోరణి...

"ఎందుకీ సంకట లో ఇరుక్కుపోయానా" అని తలపట్టుకు కూచున్నాడాయన.

సమయం దొరగ్గానే బ్రతుకు జీవుడా అంటూ తప్పించుకు వెళ్ళిపోయాడు.

ఇప్పుడీ బహుమతి గురించి ...!!?

ఉహు చెప్పను. కొనుక్కున్నానని అనవచ్చు.

ఎంతో ఆశగా ప్యాక్ విప్పితే రెండు వాచ్ స్ట్రాప్ లు. ఒకటి నీలం మరొకటి మెరూన్ కలర్...

బహుమతి ఇచ్చిన వాళ్ళను సంతోష పరచాలిగా ,.. అందుకే తెల్లారి బుల్ల కలర్ స్ట్రాప్ వేసుకున్నాను. ఆఫీస్ లో ఒకరిద్దరు అడగనే అడిగారు.

" ఎవరైనా గిఫ్ట్ ఇచ్చారా? వాచ్ బాగుంది" నవ్వొచ్చింది . ఇంతకు ముందంతా నా చేతికి ఉన్న వాచ్ ఎవరూ గమనించనే లేదు... ఈ స్ట్రాప్ వల్ల అందరి దృష్టిలో పడింది నా వాచ్..! ...

" అవును, రమణ గారిచ్చారు .. "

అలా చెప్పి లేని ఊహలకు ప్రాణం పోసానని తెలియదు.

రమణ ఇంటికి వస్తాడంటే భయంగా వుంటుంది. నాన్న ఎప్పుడు ఎవరితో ఎలా మాట్లాడతారో ఊహించలేము. ఎప్పుడో మొహం పట్టుకుని అన్నా అంటారు

" మాఇంట్లో ఆడపిల్లలున్నారు మాటి మాటికీ ఇలా రావడం బాగాలేదనో ... రావద్దనో " ఆయన చెప్పేముందు నేనే చెప్పేస్తే ...

అందుకే చెప్పాను మొహం మాటం వదిలేసి మాటి మాటికీ ఇంటికి రాకండి మానాన్నకు నచ్చదని..

హార్ట్ చేశానని తెలుసు కాని తప్పదు.

రోజులు గడుస్తూనే ఉన్నాయి.

ఆ రోజు ...ఆ రోజున ఆఫీస్ కి వెళ్ళేసరికి ....

" రమణ సార్ కి వంట్లో బాగా లేదు .." ప్యూన్ నారాయణ ఎవరికో చెబుతున్నాడు.

రమణ ఆఫీస్ కి రాలేదు.

ఆ రోజంతా వెలితిగా తోచింది.

*****

7

రమణ ఎందుకు రాలేదు? మామూలు జ్వరమేనా ? ఆఫీస్ కి రాలేనంత జ్వరంగా వుందా?

ఒకసారి వెళ్ళి చూసి వస్తే బాగుంటుందేమో ! తానుండేదెక్కడో ఒకసారి చెప్పిన గుర్తు ... రేపు ఆఫీస్ కి రాకపోతే ఒకసారి వెళ్ళి చూసి రావాలి.

గుండే గాయాన్ని మరచి రమణవైపు ఆకర్షింపబడుతున్నానా? ఏమో!

రాతంతా కలత నిద్రతో గడిపి ఉదయం తెల్లవారుతూనే లేచాను.

రమణ ఉండే ప్రాంతం నించి కూడా ఆఫీస్ కి వెళ్ళవచ్చు...

అటు వైపే వెళ్ళినా, ఒక్కడూ ఉండే అతని రూం కి వెళ్ళే ఎవరేమనుకుంటారో నన్న తటపటాయింపుతో కాళ్ళు సహకరించలేదు.

ఈ రోజూ ఆఫీస్ కి రాకపోతే సాయంత్రం చూసిరావచ్చు...అనుకుంటూ ఆఫీస్ కి వెళ్ళాను.

ఎదురుగా రమణ కనిపిస్తాడని ఆశ పడ్డాను, కనిపించాలని అభిలషించాను...

ఉహూ! అతని కుర్చీ ఖాళీగా కనిపించింది.

ఏదో చెప్పలేని నిరాశ కలిగింది. రోజంతా పని చేస్తున్నా అన్యమనస్కంగానే గడిపాను. ఎవరైనా రమణ గారికి ఎలావుందో చెప్పే బాగుండుననిపించింది. అసలు నేనే నారాయణని అడిగితే.... అమ్మో ! ఇంకేమైనా వుందా?

ఇప్పటికే వాచ్ గురించి అంతా వెనకాల వెనకాల చర్చించుకుంటూన్నారని తెలుసు.

సాయంత్రం పని ముగించుకుని కాస్త తొందరగానే ఆఫీస్ నించి బయలుదేరాను.

ఎంత నియంత్రణలో ఉన్నా ఒకసారి రమణను చూసి వస్తే బాగుండుననిపించింది.

అప్రయత్నంగానే కాళ్ళు అతనున్న వీధి వైపుకు నడిచాయి, ఇంట్లోకి అడుగు పెడుతూనే నడవాకి ఎడం వైపున్న గది అని చాలా సార్లు చెప్పాడు.

తడబడుతూనే తీసివున్న గుమ్మం లోంచి లోపలకు అడుగేసి ఎడంవైపు చూశాను.

తలుపు ఓరవాకిలిగా వేసివుంది.

కొంచం తలుపు నెట్టినా కిరుమంటూ తెరుచుకుంది.

ఓ పక్కన మంచం మీద వైపు తిరిగి పడుకుని ఉన్న రమణ తలతిప్పాడు.

నన్ను చూస్తూనే కళ్ళలో విరిసిన మెరుపులను ఎలా గమనించకుండా ఉండగలను?

"మీరా, రండి రండి " లేచి కూర్చుంటూ టేబుల్ పక్కనున్న కుర్చీ లాగి చూపాడు. మొహం ఉబ్బరించి వుంది. స్వరం భారంగా వుంది.

" మీకు వంట్లో బాగాలేదంటే , ఓ సారి చూసి వెళ్లామని ....డాక్టర్ దగ్గరకు వెళ్ళారా?"

" మామూలే లెండి, రెండు రోజులు అంఖణం వుంటే అదే సర్దుకుంటుంది"

" కాదు కాదు ఒకసారి డాక్టర్ దగ్గరకు వెళ్ళిరండి.."

" చూద్దాం. ఇలా హడావిడి పడితే అయినట్టే అయినా మీరు వచ్చారుగా, సగం అనారోగ్యం తగ్గినట్టే ఒక్క నిమిషం....." లేచి షర్ట్ వేసుకుని బయటకు వెళ్ళాడు .

ఈ లోగా అక్కడ టేబిల్ మీదున్న పుస్తకాలు తిరగేసి, ఓ పక్కన ఉన్న ఆల్బం చేతుల్లోకి తీసుకుంది.

ఇంతలో అతను లోనికి రానే వచ్చాడు.

"ఆగండాగండి ..." హడావిడిగా ఆపేశాడు.

" అదేం ?" అయోమయంగా చూసింది.

" ఫోటోలు చూడాకూడదా?"

" చూడండి కాని చూసాక మాత్రం కోపం తెచ్చుకోరాదు"

నవ్వేసి

" నాకు కోపం రాదులెండి "అంటూ ఆల్బం అందుకుంది.

మొదటి పేజీ లోనే ఆగిపోవలసివచ్చింది.

కారణం అక్కడవున్నవి రెండు ఫోటోలు , పక్క పక్కన. ఒకటి రమణది, మరొకటి ... మరొకటి తనది.

ఎప్పుడు అక్కడ తీసాడో కూడా తెలియదు.

రెండూ పక్క పక్కన.

చిత్రం ! కోపం రాలేదు. ఎక్కడో మనసులో ఇష్టంగానే అనిపించింది.

నిజానికి ఇద్దరి ఫోటోలూ పక్కపక్కన ఎవరు చూసినా మేడ్ ఫర్ ఈచ్ అదర్ లాగే ఉన్నాయి.

బయట ఎవరికి చెప్పి వచ్చాడో కాని కాఫీ పట్టుకుని వచ్చిందొకావిడ.

" మా ఇంటి ఓనర్ ..." అంటూ పరిచయం చేశాడు.

కాస్పేషు కూర్చుని ఏవో రెండు మాటలు మాట్లాడి వెళ్ళిపోయిందావిడ.

" నిజానికి మీతోటే చెప్పాలనుకున్నాను... మీకు బావగారున్నా , మీరెవరిని పెళ్ళి చేసుకున్నా... నాపక్కన ఉండేది మాత్రం మీరే...

ఆ స్థానం లోకి మరొకరు వచ్చే ప్రసక్తి లేదు. "

" నిజమే కాని నాకు చాలా కమిట్మెంట్స్ ఉన్నాయి... ఇప్పటికిప్పుడు కుదరదు..."

ఆ మాటకే అతను ఎంతగానో సంతోషించాడు.

" ముందు మీ రోగ్యం గురించి శ్రద్ధ తీసుకోండి.. పోనీ ఇంటి నించి ఎవరినైనా రమ్మనకపోయారా? ఎలాగూ వేసవి సెలవులేగా..."

మళ్ళీ తనే అంది.

" అబ్బే అలా పంపే కుటుంబాలు కాదు... ఇప్పుడే వెయ్యి ఏనుగుల బలం వచ్చినట్టుంది... రేపీపాటికి తేరుకోనూ..."

ఓ అరగంట కూర్చుని ఇంటికి వచ్చేసింది. వచ్చినప్పటినుండి ఒకటే ఆలోచనలు.

అతని గురించి వివరాలేమీ అడగలేదు. వెనకముందులు ప్రస్తావించలేదు. తనగురించి కూడా అతను ఏమీ అడగలేదు.

తొందరపడుతున్నానా? అనిపించింది.

కాని...ప్రస్తుత పరిస్థితులేమిటో అతనికి బాగా తెలుసు.

అవేమీ ప్రస్తావించకుండా ఇష్టపడుతున్నాడంటే ....తను కోరుకున్నదీ అదేగా...

ఎప్పటికోగాని నిద్రపట్టలేదు.

*****

ఉదయం ఓ కొత్త తలపుతో ఓ కొత్త అనుబంధంతో అతన్ని కలుసుకునే ఆత్మతలో ఆఫీస్ కి తొందరగానే వచ్చింది.

కాని రమణ రోజుకూడా ఆఫీస్ కి రాలేదు.

అందుకే గాబోలు మనసు చిరాకుగా మారింది.

అనవసరంగా ఎవరిపైనో విరుచుకు పడింది.

లంచ్ టైం లో తిండి తినబుద్ధి కాక ఉన్నదంతా డస్ట్ బిన్ లో పారేసింది.

రెండున్నరయేసరికి తలనొప్పిగా ఉందంటూ పర్మిషన్ అడిగి బయటపడింది.

రిక్షా ఒకటి మాట్లాడుకుని అతనున్న గదికి బయలుదేరింది.

" ఏమై ఉంటుంది? జ్వరం తగ్గలేదా? అతన్ని చూడకపోతే క్షణం తోచడం లేదు... జ్వరం తగ్గకపోతే ఏం చెయ్యాలి..."

మనసు పరిపరి విధాల పోయింది. జీవితంలో ఎవరిగురించైనా అంతగా సమతమవడం అదే మొదటి సారి.

క్రితం రోజులాగే తలుపు ఓరవాకిలిగా చేరవేసివుంది.

ఆ వైపుకి తిరిగి పడుకుని ఉన్నాడు రమణ. చప్పుడు కాకుండా లోనికి అడుగు పెట్టింది.

అప్పటికి లేవలేదు మంచి నిద్రలో ఉన్నట్టున్నాడు.

కాస్త తటపటాయించి నుదుటిపై చెయ్యాన్నించి, జ్వరం ఎంతవుందో చూద్దామని.

ఒళ్ళు కాలిపోతోంది.

చల్లటి చేతి స్పర్శకు కళ్ళువిప్పాడు రమణ.

ఆ చేతిని అలాగే పట్టుకుని అరచేతిని పెదవుల కానించుకున్నాడు.

" జ్వరం తగ్గినట్టు లేదు. ఏం మందు వేసుకున్నారు? డాక్టర్ దగ్గరకు వెళ్ళారా? "

మంచం పైనే పక్కకు జరిగి పక్కన కూర్చో మన్నట్టు సూచిస్తూ,

"తగ్గిపోతుందనుకున్నాను... ఈ రోజు వెళ్తున్నాను.. మీరిలా రావడం ... ఉహు ... ఎలావుందనేది మాటల్లో చెప్పలేను.."

ఏ మాత్రం సంకోచించకుండా అతని పక్కన మంచం పట్టి పై కూర్చుంటూ ...

" ఇంత నిర్లక్ష్యమా? ఓ పక్కన ఒళ్ళుకాలిపోతోంది కనీసం వేడి తగ్గేందుకు ఓ క్రోసిన్ అన్నా వేసుకోలేదా? మీ దగ్గర ఏం టాబ్లెట్స్ ఉన్నాయి"

" ఏమో బాక్స్ లో ఉంటాయి.."

లేచి వెళ్ళి చూస్తే క్రోసిన్ లేవు గాని డోలో కనిపించాయి.

ఒక టాబ్లెట్ ఫాయిల్ లోంచి తీసి అతనికిస్తూ

" వేసుకోండి కనీసం కొంతైనా రిలీఫ్ ఉంటుంది" అంటూ మంచినీళ్ళకోసం వెదికుతుంటే మంచానికి వైపున ఉన్న కూజా చూపాడు.

గాజు గ్లాస్ లోకి నీళ్ళు వంపి అతని చేతికిచ్చింది.

టాబ్లెట్ మింగి , కళ్ళనిండా కృతజ్ఞత పొంగిపొర్లుతుంటే

" నీ బాధ్యత ఆరంభించావు... జీవితంలో ఏ కష్టమూ రానివ్వను సుందరీ ... ఎప్పుడూ రానివ్వను"

ఏదో ట్రాన్స్ లో మాట ఇస్తున్నట్టుగా అన్నాడు.

" కాస్సేపు పడుకోండి జ్వరం తగ్గుతుంది.."

" ఉహు, నేనిలా నిద్రపోతే మీరు వెళ్ళిపోతారు" చిన్నపిల్లడిలా వుందతని ధోరణి.

నవ్వాచ్చింది.

కాస్సేపు నువ్వంటాడు. , కాస్సేపు మీరు..

" లేదు నేను కూచుంటాను మీరు కాస్సేపు నిద్రపొండి"

పక్కన కుర్చీలో కూర్చున్నాను.

చటుక్కున నాకుడి చెయ్యి లాగి గుండెల మీదుంచుకుని కళ్ళు మూసుకున్నాడు.

అరగంట గడిచేసరికి జ్వరం తగ్గి చమటలు పట్టాయి.

ఎంత చిత్రంగా వుంది. ఎంత తొందరగా ఈ దగ్గరితనం ?

అప్పటికే నాలుగు కావచ్చింది.

ఇంటావిడ నేను రావడం ఎప్పుడు గమనించిందో కాని రెండు కప్పులతో కాఫీ తెచ్చింది.

" నిన్నటి నుండి మూసిన కళ్ళు విప్పకుండా పడుకునే ఉన్నారు... డాక్టర్ దగ్గరకు వెళ్ళమంటే వినరు"

అతని వైపు చూశాను.

దోషిలా తలదించుకున్నాడు.

" ఇప్పుడు నేను తీసుకెళ్తాలండి డాక్టర్ దగ్గరకు..."

కాఫీ తాగి అతను రెడీ అయ్యాక దగ్గరలో డాక్టర్ దగ్గరకు బయలు దేరదీసాను.

అతను రెడీ అయేలోగా వాళ్ళింటి నుండి వచ్చిన ఓ ఉత్తరం మీద అడ్డస్ నోట్ చేసుకున్నాను.

వెళ్ళి అరగంట కూచున్నాక పిలిచాడు డాక్టర్ ...

*****

8

" నేను వెళ్ళి వస్తాను నువ్విక్కడే కూర్చో " అంటూ రమణ లోపలికి వెళ్ళాడు

అక్కడే కూర్చుని పాత మ్యాగజైన్స్ తిరగేస్తున్నాను , అయినా లోపలికి వెళ్ళి డాక్టర్ తో మాట్లాడితే బాగుండుననిపించింది.

ఏవేవో ప్రశ్నలు అడగటం, అతను జవాబు లివ్వడం అస్పష్టంగా వినిపిస్తోంది. పది నిమిషాలయ్యాక ప్రిస్క్రిప్షన్ పేపర్ తో బయటకు వచ్చాడు. వస్తూనే ఓపిక లేనట్టు ఓ పక్కన కుర్చీలో కూర్చుండి పోయాడు. కాస్సేపాగా ఒక గ్లాస్ నీళ్ళు తాగి మళ్ళీ ఆటోలో అతని రూంకి వెళ్ళాం. దారిలో ఆగి డాక్టర్ రాసిచ్చిన మందులూ, బత్తాయిలూ, కూడా తీసుకున్నాను.

వస్తూనే మంచం మీద వాలిపోయాడు.

ఇంత నీరసంగా వుంటే ఎలాచేస్తాడబ్బా అనిపించింది. అతన్ని ఇంటికి రమ్మనలేను, అలాగని రోజు రోజూ ఇక్కడకూ రాలేను.

అయినా మనసులో భావాలను మనసులోనే ఉంచుకుని బత్తాయి రసం తీసి అందించాను, అదితాగాక కాస్త ఓపిక వచ్చినట్టుగా కనిపించాడు.

" మరి ఇంత సుకుమారులని అనుకోలేదు. కాస్త నలతకే తోట కూర కాడలా వేళ్ళాడబడిపోయారు" అతన్ని సరదాగా పరిహాసిస్తూ, హుషారు కలిగించటానికి ప్రయత్నించాను.

" నేనేం సుకుమారుడిని కాదు... కాని నా బలం చూపటానికి ఇది సమయం కాదు.. " ద్వందారాలను పలికిస్తూ అన్నాడు.

" ఏం చూచిస్తారో ... మొహం అద్దంలో చూసుకోండి...."

క్షణం తడుముకోకుండా " ఏం చూచించమంటే అదే చూచిస్తాను..." అన్నాడు.

అతడు మామూలుగానే అన్నా నా మొహం ఎర్రబడటం నాకే కంటి కొసల నుండి కనబడింది.

" అబ్బో చాలానే ఓపిక వచ్చినట్టుంది... ఇదిగో ఈ ఆపిల్ ముక్కలు కూడా తినండి... మరింత ఓపిక వస్తే నేనిక వెళ్ళటం మంచిది.."

" అప్పుడే వెళ్ళాలా ..." గొణుక్కున్నట్టుగా అని..." నిజమే ఇంట్లో అడుగుతారు..."

నేను జవాబివ్వకుండా అతని చేతికి ఆపిల్ ముక్కలున్న ప్లేట్ అందించాను.

ఒకముక్క తీసుకుని తింటాడనుకునే లోగానే చటుక్కున నానోటికి అందించాడు.

" అరె... ఇదేమిటీ ... " మాట పూర్తి చెయ్యలేక పోయాను.

" నిజానికి నాకంటే ఎక్కువ నువ్వు అలసిపోయినట్టు కనిపిస్తున్నావు ..."

మనసులో పెద్ద సంఘర్షణ. వెళ్ళకపోతే వెయ్యి సంజాయిషీలు ఇచ్చుకోవాలి, కాని మనసు మాత్రం అక్కడినుండి కదలనంటోంది. నామనస్థితి అర్థం చేసుకున్నట్టు రమణ లేచి కూర్చున్నాడు, " పదండి రోడ్డు చివరిదాకా వస్తాను"

" ఒద్దొద్దు, ఎందుకు మీరుండండి నేను వెళ్తాను.."

" లేదులెండి వెనక్కి వస్తారని భయంగా వుంది అందుకే రోడ్ వరకూ వస్తే ...." అతని కళ్ళు నవ్వుతున్నాయి. మళ్ళీ నామొహం కందిపోయింది.

" ఇలా మాటి మాటికీ సిగ్గుపడితే కష్టమే... రండి" లేచి చెప్పులు వేసుకున్నాడు.

గుమ్మం దాటగానే మళ్ళీ చెప్పాను " మరిక వెళ్తాను లెండి లోపలకు వెళ్ళి రెస్ట్ తీసుకోండి.. "

ఎవరూ గమనించటం లేదని ధృవీకరించుకున్నాక నా ఎడం చేతిని తన చేతుల్లోకి తీసుకుంటూ

" ఈ మాత్రం అర్థం కాదా... ఒట్టి మట్టి బుర్ర... ఇలాగైనా నిన్ను మరికాస్సేపు చూడవచ్చని... మళ్ళీ రేపటి వరకు ఆగాలిగా ..."

అన్నాడు.

మనసుకు ఉద్విగ్నంగా అనిపించింది.

సహజంగా వుండే బిడియం బెరుకుదనం వల్ల చటుక్కున ఏమీ అనలేకపోయాను.

" సరే , వెళ్ళి రెస్ట్ తీసుకోండి , కనీసం రేపు ఆఫీస్ కైనా రాగలుగుతారు"

ఎంత సేపటికీ అలా రోడ్డు మీద నిలుచుని పోవడం బాగుందదన్న ఉద్దేశ్యంతో అయిష్టంగానే సెలవుతీసుకుని ముందుకు

కదిలాను.

ఇంటికి వెళ్ళాక కూడా అతనిగురించే ఆలోచనలు. చాలా సేపు లోచించాక ఒక కార్డ్ ముక్క తీసుకుని అతను రాసినట్టుగానే

ఇంటికో ఉత్తరం రాసాను

"ఒంట్లో బాగుండలేదు గనక ఎవరినైనా పంపమని.. "

ఏ చెల్లెలైనా వస్తే కనీసం ఓ పది రోజుల పాటు అతను కోలుకునే వరకూ చూసుకుంటుందనుకున్నాను.

కాని తరువాత కాని తెలిసి రాలేదు పని ఎంత అనాలోచితంగా చేశానో..

అర్ధరాత్రి ఎప్పుడో మెళుకువ రాగానే గుర్తుకు వచ్చినది రమణో ,ఎలావుందో జ్వరం తగ్గితే బాగుండును అనిపించింది.

మర్నాడు కాస్త తొందరగానే ఆఫీస్ కి బయలు దేరాను. ఈ మధ్యన ఉదయం లేచింది మొదలు ఎప్పుడప్పుడూ ఆఫీస్ కి

వెళ్తామా అనే అనిపిస్తోంది. రమణ మాటలకు అంతగా వశపడిపోయానా?

ఏమో!

నే వెళ్ళేసరికి అప్పుడప్పుడే ఆఫీస్ తాళాలు తీస్తున్నారు... ఐదు నిమిషాలు క్లీనింగ్ అయ్యాక లోపలికి వెళ్ళాను.

నాటేబుల్ దగ్గర కూర్చుని టేబుల్ కాస్త క్లీన్ చేస్తుంటే వచ్చాడు రమణ. మొహం కాస్త తేట గానే అనిపించింది.

" హలో , తొందరగా వచ్చావా...?"

" అవును ... ఎందుకో రావాలనిపించింది... ఎలా వుంది..."

"జ్వరం తగ్గినట్టుగానే వుంది ... కొంచం వీక్ నెస్ నాలుగు రోజుల్లో సర్దుకోవచ్చు.."

" మీ దర్శన భాగ్యం కలిగితే చాలు సమస్త అనారోగ్యాలు గిపోతాయి.."

ఈ లోగా మిగతావారొక్కొక్కరే రావడంతో మాటలాపి ఎవరిపనిలో వారం పడిపోయాం.

పనిలో కాస్త తీరిక దొరికి లంచ్ టైం లో చూస్తే రమణ కనిపించలేదు. ఒక్కసారి కోపం ఉక్రోషం తన్నుకు వచ్చింది. అతని గురించి అంత ఆరాటపడిపోయాను, ఎటైనా వెళ్తే ఒక్క మాట చెప్పి వెళ్ళచ్చుగా? మనసు మూగవోయినట్టనిపించింది. ఆకలి ఉన్నా లంచ్ తినాలనిపించలేదు.

అన్యమనస్కంగా రోజూ అలవాటయిన పనిలోనే ఎన్నో తప్పులు చేశాను.

సాయంత్రం ఆఫీసు మూసే వేళయినా రమణ రానేలేదు. వచ్చి బయట నిల్చున్నాను, కళ్ళలో సన్నగా నీటి పార.

ఇంతలో ఆఫీస్ గ్రూప్ డీ నారాయణ వచ్చి పక్కన నించుంటూ " సుందరిగారూ , మర్చిపోయాను-రమణ గారు మీకు చెప్పమని చెప్పారు. ఈ రోజుకి పర్మిషన్ తీసుకుని ఇంటికి వెళ్ళిపోయారు... పనిలో పడి మర్చిపోయాను , సారీ " అన్నాడు.

" అవునా , నారాయణా , ఎందుకు వెళ్ళిపోయారు ? మళ్ళీ జ్వరం వచ్చిందా? "త్రంగా అడిగాను

"లేదండి ఎవరో వచ్చినట్టున్నారు... " అన్నాడు.

అంతవరకు వంట్లో మళ్ళీ బాగుండలేదేమోనని దిగులుపడుతూ వెళ్ళి చూడాలా వద్దా అనుకుంటున్నదాన్ని , ఆలోచనకు స్వస్తి చెప్పాను.

మిత్రులో మరెవరో ... వాళ్ళముందు... చెప్పకనే చెప్పటం ఎందుకనుకుని ఇంటికి బయలు దేరాను.

ఇంటికైతే వెళ్ళాను కాని అతన్ని ఎన్నిసార్లు గుర్తు చేసుకున్నానా?

టీ అయినా చేసిచ్చేవాళ్ళు లేరే అనిపించింది.

ఆ రాత్రి చాలా చితంగా అతనే కళ్ళోకి వచ్చాడు.

ఎప్పుడూ ఊహించనైనా ఊహించని విధంగా, జీవితంలో ఇంతవరకు ఎవరికీ లేనంత సన్నిహితంగా అతను నా ఒళ్ళో తల పెట్టుకుని నా కళ్ళ లోకి చూస్తున్నట్టు, అలవోకగా ఒకచేత్తో చెక్కిళ్ళు సవరిస్తూ పెదవివంపులో వున్న పుట్టు మచ్చమీదా వేలితో సుతారంగా రాస్తూ... రమణ.

తుళ్ళిపాటుతో మెళుకువ వచ్చింది.

ఇంకా అతను నా ఒళ్ళోనే ఉన్నట్టు ఓ విధమైన గగుర్పాటు. పెదవులు వణుకుతున్నాయి.

అసలెందుకిలాంటి కలవచ్చిందో అర్థం కాలేదు. కనీసం నేను లీలగానైనా అలా ఊహించలేదు...

మరో పక్క భయం..

నిజం చెప్పాలంటే నాకు వచ్చిన కలలు చాలా మటుకు నిజమవుతాయి

అమ్మ చెప్పతూ ఉండేది... కలలే కాదు ఏది మాట్లాడినా వాక్ శుద్ధి ఉన్నట్టు నిజమై పోతుందని.

ఇంకా మాటలు సరిగ్గా ఉచ్చరించడం రాని వయసులోనే ఉన్నట్టుండి ఒకరోజు కుర్చీ ఎక్కి మరీ అరిచానట..

.ఈ రోజు మావయ్య వత్తున్నాడు అంటూ..

మావయ్య అంటే ఎవరో తెలియని నేను ఎందుకలా అన్నానో అర్థం కాలేదట..

కాని మధ్యాహ్నం భోజనాల సమయానికి చెప్పాపెట్టుకుండా ఎక్కడో ఐదువందల కిలో మీటర్ల దూరాన ఉండే తమ్ముడు ప్రత్యక్షమయ్యే సరికి అమ్మ ఆశ్చర్యపోయిందట.

మరో సారీ అలాగే "ఇవ్వల మూలు ఉత్తలాలు వస్తాయి" అన్నానట.

రోజు సరిగ్గా మూడు ఉత్తలాలు వచ్చాయట.

అంతే కాదు శుభమైనా అశుభమైనా అనాలోచితంగా మాట్లాడే ప్రతిమాటా నిజమయ్యేది.

పదేళ్ళ వయసులో పక్కింటి వారి గురించి వచ్చిన చెడుకల నిజమై కూర్చుంది.

అరచేతుల్లో చిరు చెమరింపు.

అసంకల్పితంగా అనుకుంటున్నాను , కాని నాకు తెలీకుండా నామనసేలా కలలు కంటోందా?

ఫ్రాయిడ్ చెప్పింది ... లేక జరగబోయే భవిష్యత్తులోకి వెళ్ళి వచ్చిందా మనసు?

ఏ పని చేస్తున్నా కల తాలూకు జ్ఞాపకం నీడలా వెన్నాడుతూనే వుంది.

ఆఫీస్ కి వెళ్ళాక రమణ కంట పడగానే కల జ్ఞాపకం వచ్చి కళ్ళు వాలిపోయాయి. అప్రయత్నంగానే చిన్న నవ్వు.

మామూలుగా కూడా పలకరించలేకపోయాను.

లంచ్ టైం లో పక్కన వచ్చి కూచున్నాడు రమణ.

"ఎలావుంది ? నీరసం తగ్గిందా?" అడిగాను.

"ఉదయం నుండి ఇప్పుడా మాట్లాడటం?" నిష్ఠూరంగా పలికింది అతని స్వరం.

" మీరు మాత్రం చెప్పకుండా వెళ్ళిపోలేదూ ?"

"నారాయణకు చెప్పివెళ్ళానే చెప్పమని , చెప్పలేదా?"

"చెప్పాడు , సాయంత్రం ఇంటికి వెళ్ళేముందు.. కాని రోజంతా ఎంత ఆందోళన పడ్డానో , మళ్ళీ జ్వరం వచ్చిందే మోనని..

"అవునా .. నువ్వలా చెప్పటం మనసుకు ఎంత ఆనందంగా వుందో ..." అని క్షణం ఆగి "నిన్న మా డాడీ వచ్చాడు. వంట్లో

బాగాలేదన్న నీ ఉత్తరం చదివి, సెలవు పెట్టి ఇంటికి వచ్చెయ్యమని..."

ఉలిక్కి పడ్డాను ...

"అవునా?"

"అవును నేను నీతో మాట్లాడుతున్నప్పుడే , అందుకే సడెన్ గా వెళ్ళిపోయాను..ఇదివరలో అయితే ఏమో ఆయన చెప్పినట్లు

సెలవుపెట్టి వెళ్ళి ఉండే వాడినేమో కాని ఇప్పుడు నిన్ను చూడకుండా ఒక్క రోజైనా ఉండలేను...అందుకే ఆయనకు నచ్చజెప్పి

పంపేసరికి..."

"వాళ్ళె ఎవరినైనా పంపవచ్చుగా ..."

"చెప్పాగా అంత సీన్ లేదని..."

ఈలోగా ఎవరోపిలవడంతో లేచి వెళ్ళాడు.

సాయంత్రం ఆఫీస్ టైం పూర్తయ్యాక నాతో పాటు అడుగులు వేస్తూ , "ఓ అరగంట ఎక్కడైనా కూచుని మాట్లాడుకుంటే బావుంటుంది..." అన్నాడు.

ఒకసారి వాచ్ చూసుకుని "సరే దగ్గరలోనే ఓ గుడి ఉంది వెళదాం"

ఎప్పుడో కాజువల్ గా చూసిన గుర్తు . ఓ అరకిలో మీటర్ దూరంలో హై వే కానుకుని పొదరిల్లులా ఉన్న చిన్న గుడి.

ఏదో మాట్లాడుకుంటూ ఇద్దరమూ అక్కడికి వెళ్ళాం.

పక్కనే ఉన్న ఓ చిన్న పెంకుటింట్లో పూజారికూడా ఉన్నట్లున్నాడు.

మమ్మల్ని చూస్తూనే లేచి వచ్చి విగ్రహం ముందు హారతిచ్చి తీర్థ ప్రసాదాలిచ్చి ఇద్దరినీ ఒకే సారి ఆశీర్వదించాడు...అస్పష్టంగా.

ఇచ్చిన దక్షణ తీసుకుని మళ్ళీ ఇంట్లోకి వెళ్ళిపోయాడు. మెట్లమీద కూర్చున్నాం ఇద్దరం.

ఎంతో ప్రశాంతంగా వుంది. జనాల సందడి , క్యూలు దుకాణాల గడబిడ లేని ప్రశాంత వాతావరణం.. అప్పుడో ఇప్పుడో వినిపిస్తున్న కోయిల కూ కూ రవాలు.

" చాలా బాగుంది...ఇక్కడ ఈ గుడి ఉందనికూడా ఎవరికీ తెలియదు. ఎలా కనుక్కున్నావు?"

విస్మయంగా అడిగాడు..

"అప్పుడో హార్బేరియం కోసం కాలేజీనించి ఇక్కడికి వచ్చాము. నచ్చింది, అందుకే ఎప్పుడైనా వస్తూంటాను..."

" ఇహ పైన మనం ప్రతి శనివారం వద్దాం"

అని కాసేపాగి నా కుడి చేతిని తన చేతుల్లోకి తీసుకుంటూ ...

" ఇది వరకే చెప్పానుగా ...నేనే ఇంటికి పెద్ద... వెనకాల ఐదుగురు చెల్లెళ్ళు నలుగురు తమ్ముళ్ళూ... పెద్ద చెల్లెలి పెళ్ళయింది.. అమ్మకు ఇంటిని పిల్లలను చూడటం తప్ప మరో ధ్యాస ఉండదు. కాస్త ఆర్థోడాక్స్ .. ఫామిలీ అమ్మాయిలను ఎక్కడకూ పంపే సమస్య ఉండదు.. ఉత్తరం చేరగానే నాన్న పరుగెత్తుకు వచ్చాడు,, ఇంటికి వచ్చేయ్యమని.."

సానుభూతిగా చూశాను.

" పదిమందిపిల్లలా .... మేమే ఎక్కువని అనుకుంటాను..., పిల్లల బాగోగులు పట్టించుకోలేనప్పుడు ఎందుకిలా వాళ్ళ జీవితాలను అడవిపాలు చెయ్యాలి... ఇకరిద్దరికంటే ఎక్కువ అవసరమా? "

అతని చేతిలోని నా చెయ్యి మెత్తగా నొక్కి పెదవులకు నించుకున్నాడు...

" ఇంత అర్థం చేసుకోగలిగితే చాలు..."

అంటూ చటుక్కున ఒంగి వడిలో తలవాల్చి పడుకున్నాడు.

" ఎంత ప్రశాంతంగా వుందో జీవితంలో ఇంత హాయిగా వుండటం ఇదే మొదటి సారి... సుందరీ ఒక్కమాట ఇవ్వ... ఏదేమైనా ఎన్ని ఒడిదుడుకులు వచ్చినా నన్ను వదిలి వెళ్ళవద్దు... నువ్వు లేకుండా ఒక్క క్షణం కూడా ఊపిరి పీల్చుకోలేను... " అప్రయత్నంగానే అతని కళ్ళలో నీళ్ళు.

మాట ఇస్తున్నట్టుగా అతనిజుట్టులో వేళ్ళు దూర్చి సవరించాను.

అరగంట కూర్చుని ఇళ్ళకు బయలు దేరాం.

మర్నాడు పన్నెండున్నరకు కాబోలు , ఎవరిపనిలో వారం బిజీగా ఉన్నప్పుడు హఠాత్తుగా రమణ కళ్ళు తిరిగి పడి పోయాడు.

అందరూ హడవిడి పడి అతన్ని పక్కనే వున్న డాక్టర్ దగ్గరకు తీసుకెళ్ళారు.

జ్వరం తగ్గినా నీరసం వల్ల అలా జరిగిఉండవచ్చని చెప్పారట.

*****

9

నిజానికి ఆఫీస్లో ఒక్కనిమిషమైనా ఉండాలనిపించలేదు. వెంటనే రెక్కలు కట్టుకుని వెళ్ళి రమణ ముందు వాలాలన్న తపన. మనసు ఎంత చిత్రమైనది.... నిన్నటి వరకు తామరాకు మీద నీటి బొట్టులా ఉన్న పరిచయం ఇంత దృఢంగా ఎప్పుడు మారింది. అయినా అందరి

ముందూ ఆత్రుత ప్రదర్శించి దొరికిపోదలుచుకోలేదు.

నన్ను చూస్తూనే నీరసంగా నవ్వాడు రమణ.

" నీ కోసమే ఎదురుచూస్తున్నా..."

" ఇలా ఆరోగ్య నిర్లక్ష్యం చెయ్యడం ఏం బాగాలేదు ...." కోప్పడుతున్నట్టే అన్నాను.

" లేదమ్మడా.....మొన్న మనిద్దరమేగా డాక్టర్ దగ్గరకు వెళ్ళాం... ఆయనిచ్చిన మందులు వాడుతూనే ఉన్నాను..."

" మందులు వాడితే అయిపోయిందా ... కోలుకుందుకు మంచి తిండి కూడా తినాలి..."

" కూచుని తిట్టొచ్చుగా ... ఇలా నించునే ...అర్జెంట్గా తిట్టేసి వెళ్ళిపోవాలా?"

అమాయకంగా పెట్టిన అతని మొహం చూస్తే అంత కోపం లోనూ నవ్వొచ్చింది. ఓ పక్క కోపంగా కూడా వుంది. ఇంత ఇబ్బంది పడుతూ ఇక్కడ బాధ పడే బదులు సెలవుతీసుకుని .... ఆలోచన అక్కడే ఆగిపోయింది..

ఇది వరకు అలాగే అనుకున్నాను గాని ఇప్పుడిక రమణను చూడకుండా నేను మాత్రం ఉండాగలనా?

" మీరిలా ఉంటే నాకేమీ బాగాలేదు" ఏదో చెప్పాలనుకుని మరేదో చెప్పడం ఇదేనేమో ....

జీవితంలో ఇలాగే మాట్లాడతాం లావుంది. సినిమాల్లో అయితే పాటలు డైలాగ్లు వాటంతట అవే పుట్టుకు వస్తాయి.

పెద్దగా మాట్లాడిందేమీ లేకపోయినా చాలా సేపే కూర్చున్నాను. దాదాపు రాత్రి ఎనిమిది కావస్తుండగా అతనే అన్నాడు

"ఇహ వెళ్ళు ...ఇంట్లో అందరూ కంగారు పడతారు.."

వెళ్ళాలని లేకున్నా తప్పదుగా...

రమణ నావెంట రోడ్డు వరకూ వచ్చి ఆటో ఎక్కించాడు.

" జాగ్రత్త"

" ముందు మీ ఆరోగ్యం జాగ్రత్త. ఇప్పుడు మీ ఒక్కరి గురించేకాదు మీ మీదే ఆధారపడే నా గురించి కూడా ఆలోచించాలి.. "

రిక్షా కదిలేముందు చెప్పాను.

వీధి లైట్ల వెలుగు నీడల్లో అతని మొహంలో మెరుపు స్పష్టంగా కనిపించింది.

నాలోజుల తరువాత ...

ఆదివారం. క్రితం రోజే రమణ అడిగాడు... రేపోసారి గుడికి రారాదూ? అని.

"ఎందుకో సెలవు రోజు కూడా .... ఒక్కరోజు చూడకపోతే కొంపలేవీ మునిగిపోవు.." వెక్కిరింతగా అన్నాను.

" రాలేదనుకో సాయంత్రానికల్లా నేను మీ ఇంట్లో ఉంటాను, అప్పుడు కొంపలు మునుగుతాయో మునగవో చూద్దాం..."

ఉలిక్కిపడ్డను. అమ్మ, నాన్న ఇద్దరికీద్దరివీ విపరీతమైన మనస్తత్వాలే. మనుషులు పనికొస్తారంటే ఒకరకంగా , కాదంటే మరో రకంగా ప్రవర్తిస్తారు. .

అందుకే ఇంటికి ఎవరూ రాకపోవడం ఉత్తమమనిపిస్తుంది.

చివరకు నాలుగింటికి వస్తాననక తప్పలేదు.

ప్రపోజల్ అతనిదే అయినా ఉదయం నుండి నాలుగొప్పుడవుతుండా అనే ఎదురు చూశాను. ఉన్న రెండు మూడు చీరల్లో ఏది కట్టు కోవాలి , అద్దం ముందు నిల్చుని పది సార్లు జుట్టు ఎలా దువ్వు కోవాలి, బొట్టు రౌండ్గా పెట్టుకుంటే బాగుంటుండా, పాడుగ్గా పెట్టుకుంటే సావిత్రిలాగో , భానుమతిలాగో ఉంటానంటారు , అలా పెట్టుకోనా ...

ఇలాంటి ఆలోచనలతోనే రోజంతా పరధ్యానంగా గడిపాను.

మధ్యాహ్నం భోజనాలయాలకా కాస్సేపు నిద్ర పోదామని చూసినా -కళ్ళు మూసుకోడమే గాని నిద్రన్నదే రాలేదు.

మనసంతా ఒక చెప్పరాని ఉద్విగ్నతతో నిండి పోయింది.

ఎందుకింత ధైర్యంగా ముందడుగు వేస్తున్నానో నాకే అర్థం కావడం లేదు.

తప్పు చేస్తున్నానా? అయినా ...ఉహూ... అతను లేకుండా జీవితాన్ని ఊహించుకోలేను.

అతను లేకుండా అనుకున్నదానికే కళ్ళలో నీళ్ళుతిరిగాయి.

ఇవన్నీ పెదవివిప్పి నేనెప్పుడు అతనితో మాట్లాడనేలేదు. ఇదేనా ప్రేమంటే...

ఏమో!

సాయంత్రం ఇంట్లోంచి బయటపడేందుకు అబద్ధం చెప్పాల్సి వచ్చింది.

ఎప్పుడు అబద్ధమంటే ఎరగని నాకు అలా చెప్పడం మొదటిసారి ...ప్రాణాంతకంగా అనిపించింది.

తల స్నానం చేసినజుట్టు వొదులొదులుగా అల్లుకోడం వల్ల మరింత ఒత్తుగా అనిపిస్తోంది. వద్దన్నా మొహం మీదకు పాకే ముంగురులు, చిన్నప్పటినుండి కళ్ళనిండా కాటుక పెట్టుకోడం , చేతులకు నిండుగా గాజులు వేసుకోడం అలవాటు.

చూస్తూనే అతని కళ్ళు మెరిసాయి. ఒకరకమైన మెచ్చుకోలు అతని చూపులో కనిపించింది.

ఎప్పటిలానే ముందుగా వెళ్ళి ఆంజనేయ స్వామి దర్శనం చేసుకున్నాము. అయితే పైకి చెప్పకపోయినా ఇద్దరమూ ఒకటే అనుకున్నామని తరువాత తెలిసింది.

" భగవంతుడా, మనసా వాచా ఇకపై అతనే నా జీవితం ఎలాంటి పరిస్థితులు ఎదురైనా తట్టుకునే ధైర్యమివ్వు " అని నేననుకుంటే

అతను " ఆంజనేయా , నాపై ఉన్న ఆమె నమ్మకాలు నిలబెట్టుకునే ధైర్యాన్ని నాకివ్వు చాలు " అని ప్రార్థించాడతను.

తరువాత సిమెంట్ బెంచీ మీద కూర్చుని భగవంతుడిని ఏం కోరుకున్నామని ఒకరినొకరు అడిగినప్పుడు తెలుసుకుని ఆశ్చర్య పోయాం.

అంతర్లీనంగా ఒకటే భావన.. ఇదేనా ఒకరికొకరు అవడం?

ఊద్యిగ్గుంగా నా చెయ్యి నొక్కి " సుందరీ పెళ్ళికి సాక్షాలూ దాఖలాలూ అవసరం లేదు... మనిద్దరికీ పెళ్ళయినట్టే లెక్క ... " కాదని ఎందుకంటాను.

" ఒక్కసారి ప్లీజ్ " అంటూ పెదవుల పై పెదవులాన్ని గాఢంగా చుంబించినా కాదనలేదు.

పిచ్చి పిచ్చిగా కథలల్లి నట్టు , లేదా సినిమాల్లో లాగానో నా మనశ్శరీ రాలేమీ రియాక్ట్ కాలేదు.

మనసా వాచా అతనికే నేను అంకితమనే భావన , నా కమిట్మెంట్ , చేస్తున్నా ధైర్యానికి కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి.

" సుందరీ ప్రపంచమంతా ఒకవైపు మనిద్దరమే మరో వైపు మిగిలినా నిన్ను వదులుకోను... నమ్ముతావుకదూ ..." నాకన్నీళ్ళు మరో రకంగా అర్థం చేసుకున్న రమణ మాట ఇచ్చాడు.

ఇద్దరం మొదటిసారి మామా కుటుంబాల గురించి వివరంగా మాట్లాడుకున్నాం . నచ్చని అలవాట్లు , ఆచారాలు, వాటి మధ్య సామ్మసిల్లిపోతున్న జీవితాలు ... వాటన్నింటికీ మేమిద్దరం ఎలా అతీతంగా వుండాలి చుట్టు మనుషులు ఎలాఉన్నా జన్మ జన్మలకూ ఒకరికొకరుగానే బ్రతకాలని నిర్ణయించుకున్నాక మరిక తప్పదన్నట్టుగా బయలు దేరాం.

ఇంటి మూల మలుపు వరకూ వచ్చి వదిలి వెడుతూ , " నా దానవు అనుకున్నాక వదిలి వెళ్ళడం మరింత బాధగా వుంది " అన్నాడు.

నా జవాబు చూపులతోనే చెప్పాను.

*****

10

చాలారోజుల తరువాత భవిష్యత్తు గురించి చక్కని ఆలోచనలతో ఓ కొత్త లోకం అల్లుకోగలననిపించింది. మనసు ఎంతగానో తేలిక పడ్డట్టనిపించింది. కాని ఓ పక్క మనసులో కాస్త దిగులుగానూ వుంది-ఎందుకు రమణ ఇలా మాటి మాటికీ జబ్బు పడుతున్నాడని, అయినా అంతలోనే నన్ను నేను కసురుకుని ఇవన్నీ మామూలేగా అని నచ్చజెప్పుకునే దానను. ఆశ, సందిగ్ధాల మధ్య ఊగిసలాట ముగియనే లేదు.

ఎవరనుకున్నారు అలా సమయం తరుముకు వస్తుందని.

శనివారం ఎప్పటిలానే ఆ ఫీస్ ముగిసాక ఇద్దరం గుడికి వెళ్ళాం. కాస్త నీరసంగా కనిపిస్తున్నా బాగానే కోలుకున్నాడనుకున్నాను. ఎప్పటిలా సరదాగానూ , సీరియస్గానూ కూడా మాట్లాడుకున్నాం. అతని ఆరోగ్యం సరిగ్గా చూసుకోమని పదేపదే చెప్పి మరి విసిగించాను.

మరికా వెలుగు పూర్తిగా కుంగిపోకముందే అయిష్టంగానే ఇంటిదారి పట్టాం. సరిగ్గా నాలుగడుగులైనా వెయ్యకముందే

ఆగిపోయి రోడ్డువార బండరాయి ఆసరాగా చేసుకుంటూ "అస్సలు నడవలేక పోతున్నాను , ఏమిటో హఠాత్తుగా కలవరంగా వుంది" అన్నాడు రమణ.

అంటూనే అటుగా వెళ్తున్న ఖాళీ ఆటోని చెయ్యెత్తి ఆపాడు.

ఇద్దరం ఆటో ఎలా ఎక్కామో తెలీడు, నాకు ఏమవుతోందో కూడా అర్థం కావడం లేదు... మళ్ళీ హఠాత్తుగా రమణ సిక్ అవుతున్నాడా? నా ఆలోచన పూర్తి కానే లేదు పక్కనే ఉన్న రమణ నా భుజం మీదకు తల వాలెయ్యడం తెలుస్తూనే వుంది.

" రమణా, రమణా " ఆదు ర్దా అరచినట్టే పిలిచాను.

ఆటో అతను ఆటో ఆపి , దిగి, ఏంజరిగింది అంటూ వెనక్కు వచ్చాడు.

అప్పటికే రమణ వేళ్ళాడబడిపోయాడు.

నాకు ఏడుపు ఒకటే తక్కువ - ఏంచెయ్యాలన్నది కూడా తోచలేదు. ఆటో వాడే ధైర్యం చెప్పి ఆటో ఆసుపత్రివైపు తిప్పాడు. అయోమయంలోనే రమణను ఆసుపత్రిలో చేర్చడం జరిగింది. ఆటో వాడికి డబ్బులివ్వాలన్న ఆలోచనే రాలేదు,

రాత్రి ఎనిమిదైనా రమణకు ఇంకా స్పృహ రాలేదు. ఇంటికి వెళ్ళాలన్న గుర్తు కూడ లేదు.

చివరికి తొమ్మిదిన్నర ప్రాంతంలో డాక్టర్ పిలిచి మాట్లాడాడు.

పై పుగర వల్ల స్పృహ తప్పిందనీ ఇప్పుడిప్పుడే కోలుకుంటున్నాడని రాత్రికి అక్కడే వుంచడం మంచిదనీ సూచించాడు.

" మరైతే నే వస్తా" అంటూ ఆటో వాడు ధైర్యం చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు.

డాక్టర్ చెప్పింది విన్నాక ఒక్క క్షణం దిమ్మెరపోయాను.

అసలు ఈ డిజార్డర్ ఎంత కాలంగా ఉందో కూడ తెలియదు. దాని వల్ల ఇంకెలాటి సమస్యలు వస్తాయో తెలియదు.

అసలు నా జాతకమే అలాంటిదా? దేన్ని ఆశించినా మిగిలేది నిరాశేనా?

అంతలోనే తెప్పరిల్లి నన్ను నేను సముదాయించుకున్నాను. ఇప్పుడేం జరిగిందని?

ఇల్లు, ఇంటి కట్టుబాట్లు అమ్మ నాన్న అదుపాజ్ఞలు క్షణంలో ఏవీ గుర్తు రాలేదు ... రమణ బెడ్ పక్కన రాతంతా కూర్చుని కాస్త గరుగ్గా వున్నా అతని అరచేయి నిమరటం తప్ప.

తెల తెల వారుతుండగా కళ్ళు విప్పాడు రమణ.

మనసు కుదుటపడింది.

" ఎలా వుంది రమణా?" ఎన్నో అడగాలని ఉన్నా పెదవులు దాటిన ప్రశ్న అదొక్కటే.

అతని సమాధానం చిరునవ్వు...

ఇంత సంక్లిష్టతలోనూ వెన్నెలలా అతని నవ్వు ఓ రకమైన ఓదార్పు నిచ్చింది. డాక్టర్ వచ్చి ప్రస్తుతానికి ఇంటికి వెళ్ళవచ్చని చెప్పినా వారంలోగా టోటల్ ఇన్ వెస్టిగేషన్ తప్పనిసరి చేయించుకోవాలనీ , ఇప్పటికే బాడిలో ఏ ఏ ఆర్గన్స్ ఎంతప్రభావితమయాయో తెలీని దశ...

ఉదయం కాఫీ బ్రేక్ ఫాస్ట్ తిన్నాక మరింత నార్మల్ కి వచ్చేశాడు.

" పద ఇంటి వద్ద దింపి వస్తాను...."

అప్పటికి గాని ఇల్లనేది గుర్తుకు రానే రాలేదు చెప్పపెట్టకుండా ఒకరోజంతా కనబడకపోయిన కూతురి గురించి ఏ

తలిదండ్రులైనా ఏమనుకుంటారు? అన్ని ప్రయత్నాలూ చేసి దొరక్కపోతే ఎవరితోనో లేచిపోయిందనే నిర్ణయించేస్తారు...

ఎలా వాళ్ళనెదు రోవాలి, ఎలా జరిగినది వివరించాలి...

అంతగా వివరించి నా వింటారా?

" రమణా నువ్వు...? "

"పద సుందరీ , ఇప్పటికే ఎంత అపోహలో ఉన్నారో ... జరిగినది చెప్పటం మన బాధ్యత.."

" ఈ పరిస్థితిలో నువ్వు రావడం ....." ఏదో చెప్పబోయాను , కాని రమణ వినిపించుకుంటేగా?

" ఊహ, మరింకేం చెప్పవద్దు. కనీసం ఈ సమయంలో నైనా నీ వెంట ఉండకపోవడం ఎంతమాత్రం సముచితం కాదు...పద"

*****

కట్టుబట్టలతో గడపదాటి వచ్చేసి పన్నెండు గంటలు. ఒక అయోమయపు సందిగ్ధ పరిస్థితి. కొంత వరకు ఊహించుకో గలిగినా మరి ఈ స్థాయి ఊహలోకే రాలేదు.

ఇంటిముందు అడుగుపెడుతూనే ఒకభీకర రణ రంగాన్ని ఎదుర్కోవలసివచ్చింది..

"ఆగు, ఆగక్కడే.."

అమ్మ కంచుకంఠం గుమ్మంలోనే ఆపేసింది.

లోపలికి వెయ్యబోతున్న అడుగు వెనక్కు తీసుకోవలసివచ్చింది..

" ఒకరోజంతా ఇంటికి రాకుండా ఎక్కడవున్నావని అడగను. కాని ఏ మొహం పెట్టుకుని ఈ గుమ్మంలో ప్రత్యక్షమయ్యావు... నీకీ ఇంట్లో చోటు లేదు..."

"అమ్మా ..."

"చేసింది చాలు. ...."

రమణ ముందుకు వచ్చి ఏదో చెప్పబోయాడు.

" నువ్వాగు బాబు , నిన్నేం అనే అధికారం మాకెక్కడిది? కడుపున బుట్టిన బిడ్డనే హద్దుల్లో పెట్టుకోలేకపోయాం. మీ నాన్న ఇంట్లో లేరు. ఆయన రాకముందే వెళ్ళిపోండి. ఆయనకసలే కోపం ఎక్కువ వచ్చి నలుగురిలోనూ ఏం చేస్తారో క్కూడా చెప్పలేం... ముందు వెళ్ళిపోండి."

కళ్ళనిండా నీళ్ళు తిరిగాయి. అమ్మకు ఎన్నో చెప్పాలనిపించింది. మిమ్మల్ని ఇలా వదిలేసి వెళ్ళిపోను కుటుంబం ఒక దారికి వచ్చేవరకు అక్కడే ఉంటానని చెప్పాలనుకున్నా పెదవిదాటి ఒక్కమాట బయటాకు వస్తేనా....

అసలు అమ్మ ఏం అనుకుంటోంది? నేనతన్ని పెళ్ళి చేసుకున్నానా? లేదే ... మాట చెప్పే అవకాశమైనా ఇవ్వాలిగా.

" అమ్మా నేను పెళ్ళి ...."

చేసుకోలేదనే మాట మధ్యలోనే ఆపేసి

" పెళ్ళి చేసుకో మరేదైనా చేసుకో నీకూ మాకూ ఏ బంధం మిగిలిఉంది... ఇక వెళ్ళండి" తలుపు దడాల్న మొహాన వేసుకుని లోనికి వెళ్ళిపోయింది.

బిత్తరపోయి నిల్చున్న రమణ నా చేతిని తన చేతుల్లోకి తీసుకుని పద మంటూ ముందుకు కదిలాడు.

తీసుకెళ్ళి తనగదిలో కూర్చున్నక గాని నాకు ఏం జరిగిందనేది అవగాహనకు రాలేదు.

దుఃఖం పొంగి వచ్చింది.

పదినిమిషాలపాటు కట్ట తెగిన గోడారీలా కన్నీళ్ళు ప్రవహిస్తూనే పోయాయి.

రమణ ఒక్క మాట మాట్లాడలేదు.

కాస్త తెరిపిన పడ్డాక " చూడు రమణా ... ఇప్పుడేం చెయ్యను... ఇలా లోకంలోకి విసిరేసి తలుపేసుకుంటే.." మళ్ళీ కన్నీళ్ళతో మాట రాలేదు.

" సుందరీ ... నేనున్నానన్న సంగతి మర్చిపోయావా? కష్టంలో సుఖంలో ఇకపై అన్ని వేళలా నీకు నేనుంటాను. "

" ఎలా ఏ అనుబంధంతో నీతో ఉండగలను?" అనుకోని ఈ ప్రశ్నకు నిరుత్తరుడైన రమణ

క్షణం ఆలోచించుకుని "నా భార్యగా...!! ఇప్పుడే వస్తాను" అంటూ బయటకు వెళ్ళాడు.

గంట తరువాత తిరిగి వచ్చిన రమణ పెళ్ళి ఏర్పాట్లు చేసుకుని మరీ వచ్చాడు.

*****

11

ఇంత అర్థంబట్టిగా ఇంత నిరాడంబరంగా ఏ అమ్మాయిపెళ్ళి జరిగి ఉండదు.

పూల దండలు , మంగళసూత్రాలు ఇద్దరు సన్నిహితులు... గుళ్ళో పూజారి సరిగ్గా గంటలో ముగించిన పెళ్ళి .....

*****

మరో సారి టీ తయారు చేసుకుని వచ్చి కూర్చున్నా రమణ జ్ఞాపకం మాత్రం వెన్నాడుతూనే వుంది.

పెళ్ళైన ఇరవైనాలుగంటలు కాకుండానే తెలిసిన పచ్చనిజం అతనికి మధుమేహం పుట్టినప్పటినుండే వచ్చి ఉంటుందనీ , అయితే పెద్దగా డాక్టర్ల దగ్గరకు వెళ్ళే అలవాటు లేని కుటుంబం వల్ల జబ్బు పడ్డప్పుడు ఎప్పుడు వెళ్ళే యుర్వేద ఆచారి గారి వద్ద మందు తీసుకోడం ...

ప్రస్తుత పరిస్థితి --శరీరంలో ప్రతి ఆర్గన్ యాభై శాతమే పనిచెయ్యడం ... ఎన్నాళ్ళుంటారనేది ఎంత జాగ్రత్త తీసుకోగలరనే దాని మీద ఆధారపడిఉంటుంది.

అయితే ఈ విషయాలేవీ అతనికి చెప్పనివ్వలేదు. నన్ను పెళ్ళి చేసుకున్నందుకు అతను గిట్టిగా ఫీలవకూడదు.
జీవితంలో వ్యంగ్యం అంటే ఇదేనేమో ....

తలవాలి సేద దీరే ఆధారం కోసం అలమటించిన నేను ఇప్పుడు అతన్ని సేద దీర్చి అక్కన చేర్చుకోవలసిన స్థితి.
అతనితో గడిపే ప్రతినిమిషం అపూర్వమైనదిగానే అనిపించేది.

ఓ పక్క వదిలించుకోలేని బాధ్యతలు మరో పక్క అతని ఆరోగ్యం ....

ఉక్కిరి బిక్కిరి చేస్తూ అయిన వాళ్ళ అయిష్టత.

ఎటూ అర్థం కాని స్థితిలో గాలిలో దీపంలా తయారైన స్థితి.

ఎవరు వెన్నుతట్టి ఓదార్చగలిగేది?

మానవ సంబంధాలు ఇంత చిత్రమైనవా? తమకు ఉపయోగపడేంతవరకేనా ఎవరితోనైనా సత్సంబంధాలు!? మాట
విన్నత వరకే కూతురైనా కొడుకైనా... లేకపోతే నువ్వెవరో మేమెవరో !?

ఓ పక్క ఇలా నిరాశ పడినా మరో పక్క రమణ ప్రేమ తత్వం అపరిమితమైన అతని అనురాగం ఒక్కరోజు
అనుభవించినా చాలనిపించేది.

అందుకే ఎన్ని ఇబ్బందులు పడినా ఏదో ఆశ జీవించాలన్న తమకాన్ని కలిగించేది.

ఇంకేదైనా ఆలోచించే లోగానే ఒక్కళ్ళు చాల్లే అనుకుంటుండగానే కవలపిల్లలు.

సుమ..... సుధ

ఆలోచనలు ముందుకు సాగటం లేదు. ఏదో ఇబ్బందికరమైన భావన.

జరిగిపోయిన చీకట్లను మళ్ళీ మళ్ళీ తలుచుకోవాలా ?

సుమ , సుధ ఇద్దరికీద్దరూ పాలరాతి బొమ్మలే .... ఉంగా ఉంగా అనే వయస్సులోనే స్వర మాధుర్యం తొంగి చూసేది.

రమణ ఇలా ఇద్దరి స్వరంలో కలకాలం వినిపిస్తూనే ఉంటాడా అనిపించేది..

అప్పులు అనారోగ్యాలు ఒడిదుడుకులు ఎంత మిట్టపల్లాల దారిలో సాగింది జీవనం....

చివరకు సంపాదనలో సగ భాగం అతని మందులకే ఖర్చయ్యేది.

దారి తెన్నూ తెలియని స్థితిలో అనుకోకుండా ఎదురైన అవకాశం అది.

*****

యధాలాపంగా పేపర్ తిరగేస్తున్న దాన్ని ఎందుకో ముందరి పేజీలో దేన్నో మిస్ చేసిన ఫీలింగ్ తో మళ్ళీ ఒకసారి
వెనక్కు తిప్పాను.

చాలా చిన్న అక్షరాల్లో ఉన్న ప్రకటన అది.

బాదరబందీలు లేని స్త్రీ సహాయకురాలు కవల పిల్లల సంరక్షణకై కావలెను, అమెరికాలో మంచి ఉద్యోగంలో ఉన్న
భారతీయ కుటుంబానికి. కింది నంబర్ లో సంప్రదించండి.

ఫోన్ నంబర్ ఇచ్చారు.

చేసే ఉద్యోగం వల్ల వచ్చే జీతం రోజువారీ ఖర్చులకు బొటాబొటాగా సరిపోతోంది. ఇహ సుమను సుధనూ ఎలా చదివించాలి?

కన్న నేరానికి ఇద్దరికీ ఓ దారి తెన్నూ ఏర్పరచాలిగా .....

అనుకుంటే ఎబ్బెట్టుగా అనిపిస్తుంది కాని రమణ ఉన్నన్ని రోజులూ ఇద్దరి జీతాల్లో ముప్పాతిక భాగం అతని ఆసుపత్రి ఖర్చులకూ మందులకే అయ్యేది. అయినా ఎంత సుకుమారంగా చూసుకున్నా , గాజు బొమ్మలా పరిరక్షించుకున్నా లాభం లేక పోయింది.

" మీ చేతుల్లో మా చేతుల్లో ఏమీ లేదు. చిన్నప్పటినుండి ఉన్న సమస్య గుర్తించకపోవడం వల్ల శరీరంలో అవయవాలు చాలా మటుకు దెబ్బతిన్నాయి. అయినా అతను ఇన్ని రోజులు ఉండటం మీ అదృష్టం. ఏ శక్తి అతన్ని రక్షించిందో మాకు అర్థం కావడం లేదు.మీరు బాధ పడి ఏం చేస్తారు? పిల్లలగురించి ఆలోచించండి.."

అందుకే ఇహ భవిష్యత్తేమిటనేది ఆలోచించుకోవాలి.

చుట్టూ మనుషుల మధ్య ఊపిరాడకుండా వుంది. నిజానికి తలమునగ సమస్యల్లో ఉక్కిరిబిక్కిరి అవుతున్నా ఇసుమంతైనా సానుభూతి లేకపోవడం ఒక ఎత్తైతే మరో వైపు ఇంతకంటే ఏం జరుగుతుంది ఎంతమందిని ఏడిపించారో అనుభవిస్తారు ... మా వుసురు కొట్టక పోతుండా... ఇలాంటి మాటల మధ్య ఎలా బతకాలి?

సుమను సుధను మంచి రెసిడెన్షియల్ స్కూల్లో చేర్చిస్తే...

అనుకున్నదే తడవుగా ఫోన్ అందుకున్నాను.

తరువాత వేగంగా జరిగిపోయిన సంఘటనలు ఇప్పటికీ కలా నిజమా అనే అనిపిస్తుంది.

ఏదాది కోసారి ఇండియా వచ్చే కండిషన్ పై పిల్లలను రెసిడెన్షియల్ స్కూల్లో వుంచి వెళ్ళడం

మరణశుభ్రంగానే అనిపించినా తప్పలేదు. మనసు రాయి చేసుకుని రాబోయే మంచి రోజుల కోసం ముఖ్యంగా

పిల్లల భవిష్యత్తు కోసం .....

కవల పిల్లలు.

ఇద్దరి అవసరాలు చూసేందుకు సమయం సరిపోయేదే కాదు. ఒకరికి పాలు పట్టి పడుకోబెట్టే లోగా మరొకరు నిద్ర లేవడం, ఒక్కో సారి ఇద్దరినీ ఒకేసారి సముదాయించవలసి వచ్చేది. ఒక్కోసారి కనీసం బాత్ రూంకి వెళ్ళామన్నా సమయం దొరికేది కాదు. డబ్బు కోసం కాకుండా ఈ పిల్లలను నేను చూసినట్టుగానే ఏదో అదృశ్యశక్తి నా పిల్లలను చూస్తుందన్న ఆశతో పిల్లలను కన్నవాళ్ళకన్న ఎక్కువగా చూడటం నా సెకండ్ నేచర్ గా మారింది.

సతీష్ సౌమ్య కూడా నన్నో పెయిడ్ నానీలా కాక స్వంత మనిషి లాగే చూసుకునే వారు. ఉదయం ఇద్దరు ఆఫీస్ కి వెళ్ళే లోగా లంచ్ పాక్ లు బ్రేక్ ఫాస్ట్ రెడీగా ఉంచేదాన్ని, పైనించి కిందకు వస్తూ పిల్లలను నిద్రలేపి తెచ్చేవారు. వాళ్ళకు డైపర్లు మార్చి పాలు పట్టి అమ్మా నాన్నా వెళ్ళే సమయానికి ఇద్దరినీ డబుల్ డెకర్ స్ట్రోలర్ లో వుంచి బయటి వరకు తీసుకువెళ్ళేదాన్ని.

పిల్లలు రోజురోజుకీ పెరగడం రోజుకో వింత చేష్ట కనబరచడం ...నిజంగా వీటిని ఆస్వాదించలేని కన్నతల్లులు ఏంపాపం చేసుకున్నారా అనిపించేది. మధ్య మధ్యన పిల్లలతో మాట్లాడినా సుమ , సుధ చిన్నారి స్వరాలు వినగానే ఏడుపు తన్నుకు వచ్చేది.

" నా వల్ల కాదు, నా వల్ల కాదు... ఏదేమైనా పిల్లలకు దూరంగా అసాధ్యం రేపే వెళ్ళిపోవాలి, ఈ డబ్బు వద్దు... నా పిల్లల సమక్షమే నాకు గొప్ప సంపద" అనుకునే దాన్ని, కాని కాస్త ఓర్పుకోకపోతే పిల్లల చదువులు, ఆలనా పాలనా మళ్ళీ గుక్క తిప్పుకుని నన్ను నేను స్థిమిత పరచుకునే దాన్ని.

ఏడాది సమయం ఎలా గడిచిందో తెలియలేదు. ముందు అన్నట్టుగా నెల రోజుల పాటు సెలవు ఇచ్చి పోడానికి రాడానికి టికెట్ కొన్నాక కూడా పిల్లలను చూసుకోడం సౌమ్యకు కష్టంగానే తోచింది.

" మనకు ఎలాగూ అటూ , ఇటూ పెద్దగా సాయం చేసే వారెవ్వరూ లేరు... కాస్త పిల్లలు పెద్దయ్యే వరకు కనీసం ఐదారేళ్ళపాటు ఎవరో ఒకరి సాయం తప్పదు. ఇంత నమ్మకంగా , ఇంత సిన్సియర్ గా వుండేవాళ్ళు మరొకళ్ళు దొరకడం కష్టం. ఆవిడ ఇద్దరు పిల్లలనూ స్పాన్సర్ చేసి ఇక్కడికే రప్పించుకుంటే బాగుంటుంది " అని అభిప్రాయ పడ్డాడు సతీష్ .

ఆలోచన రావడం సులభమే కాని ఆచరణలోకి వచ్చేసరికి ఆర్డెల్ల పైనే పట్టింది.

అయినా జీవితం మొత్తం వారి మీదే ఆధారపడి బ్రతికే ఉద్దేశ్యమూ లేదు, అందుకే వీలైనప్పుడల్లా ఏదో ఒక ఆన్ లైన్ కోర్స్ చెయ్యడం, వర్క్ ఫ్రం హోం ఏ పని దొరికినా చెయ్యడం, దాదాపు ఐదారేళ్ళపాటు పరిశ్రమించాక

ఒక చిన్నపాటి ఉద్యోగం , ఓ చిన్న ఇల్లు, కారు అమర్చుకోగలిగింది.

పైన మరిక ఎన్నడూ వెనక్కి తిరిగి చూసినది లేదు.

ఇండియా వెళ్ళినదీ చాలా తక్కువే.

పదిహేనేళ్ళలో ఏ రెండుమూడు సార్లో వెళ్ళి ఉండొచ్చు.

క్రితం సంవత్సరమే సుమ , సుధ కాలేజీ చదువు కోసం స్టాన్ ఫోర్డ్ వెళ్ళారు.

ఎంత గర్వంగా వుంది ప్రపంచంలో అతి ప్రసిద్ధి చెందిన చోట పిల్లలను చదివించగలనని కలలోనైనా అనుకున్నానా?

నేను మాత్రం ఏదో సమయానికి ఆఫీస్ కి వెళ్ళి ఫైళ్ళలో తల్లదూర్చడం నించి ఇంత దూరం ఇలా వచ్చి అత్యాధునిక ప్రపంచంలో ఓ భాగాన్ని అవుతాననుకున్నానా?

కాని ఎక్కడినుండో ఇక్కడికి రావడమేనా జీవన పరమార్థం?

ఈ మధ్య కాలంలో ఏదో తపన..

ఏదో పోగొట్టుకున్న భావన ఎన్ని సాధించినా ఏదో మిగిలిపోయిందన్న వేదన?

సౌకర్యం పేరిట సాంప్రదాయాలను వదులుకుని ...

కాదు కాదు....

ఎక్కడి నించి ఆరంభించాలి?

దిశా నిర్దేశం అనేది ఎక్కడ ఆరంభమవాలి? గాలికి కొట్టుకు పోతూ ఏ ప్రవాహంలోనో కలగలిసి దొరికిన గడ్డిపోచట్టుకు ఈదుకుంటూ పోడమేనా?

జీవితం ఒక్కసారి వెనక్కు తిరిగితే ఎంత బాగుండును?

మనసు కూడా ఎంత చిత్రంగా కొన్నింటినే రికలెక్ట్ చేసుకుంటుంది? సిన్సియర్ గా గుర్తు తెచ్చుకుంటే.....

మళ్ళీ ఓ సారి వెనక్కు వెనక్కు వెళ్ళాను.

ఏ సారి మాత్రం ...

****

నా వైపు నుండి నేను ఆలోచించుకుంటే ఎక్కడ తప్పటడుగు వేశాను?

పెద్ద కుటుంబంలో పుట్టడం నాతప్పా?

కుటుంబం అంటే ఒక అవగాహన లేకుండా గాలివాటంగా పెరిగిన వ్యక్తి తండ్రి కావడం నాతప్పా?

అందరు పిల్లల్లాగే ప్రేమించే ఇల్లు బాధ్యత గల తలిదండ్రులు , నా బంగారు భవిష్య త్తుకోసం పరితపించే వాళ్ళు లేకపోడం నాతప్పా?

అసలు జీవితంలో జరిగిన దానిలో నాప్రమేయం ఎంతవుంది?

ఎక్కడ ఆరంభమైన జీవితం .

పెద్దగా చదువు సంధ్యలు సంస్కారమూ లేని పరిసరాల్లో , ప్రేమకు అర్థమైనా తెలియని చోట పెరిగినా నా మనసిలా అత్తపత్తిలా ఎలా మలుచుకుంది? ఎదుటి వ్యక్తి ఎంత వరకూ ఉపయోగిస్తాడు అని ఆలోచించే వృత్తం నుండి ఎంత వరకూ వచ్చాను .....నేను మిగతా వారికి ఏం చెయ్యగలను అనుకునే స్థితికి..

ఆలోచనలను భంగపరుస్తూ ఫోన్ రింగైంది.

“హలో”

తరువాత చెప్పింది వింటున్న నేను నేను కాదు.

సోఫల్ వర్కర్ సుందరి.

ఫోన్ పెట్టేసాక మళ్ళీ ఒకసారి మనసులోకి తొంగి చూసుకుంటే

నావైపు నుండి నేను మరో సారి ఆలోచించుకుంటే ...

అందరు అమ్మాయిల్లాగే చక్కటి పుట్టిల్లు ఆదరాభిమానాలూ ప్రేమలూ ఇవేకదా ఆరంభంలో నేను కోరుకున్నది.

పెద్దగా ఆదర్శాలు లేవు, అలాగని ఆశలూ లేవు. ఎవరో కలల రాకుమారుడు వచ్చి వరించాలని ఆశించలేదు.

పెద్దగా చదువుకోవాలనీ ఏదో ఉద్ధరించాలనీ అంతకన్న లేదు

నిజం చెప్పాలంటే తనతో స్కూల్లో చదివిన నలుగురమ్మాయిలూ మామూలు మధ్యతరగతి కుటుంబ నేపథ్యం నుండి వచ్చినవారు. నలుగురూ నాలుగు విభిన్న సంస్కృతులు గలవాళ్ళు.

నలుగ్గురూ ఆరో తరగతిలో చేరిన వాళ్ళే.

విజయ కాస్త పాతకాలపు భావాలతో సాంప్రదాయికంగా వుండేది. వాళ్ళనాన్న అప్పట్లోనే బాంక్లో పనిచేసేవాడు. పెద్దగా గుర్తు లేదు కాని దానికి ఒకే ఒక్క చెల్లెలు. రెండు పొడుగాటి జడలతో ఓ మోస్తరు చదువుతో చూసేందుకు బాగానే ఉండేది.

విరజ - కాస్త ఛాయ తక్కువైనా కళ గల మొహం .... వాళ్ళ నాన్న కూడా ఉద్యోగం ... రైల్వేలో .... దానికి ఒకే ఒక్క అన్న...

అరుణ శ్రీ కాస్త ఆలశ్యంగా వచ్చి చేరినట్టుంది. ఇద్దరు చెల్లెళ్ళు ఒక తమ్ముడు ...వాళ్ళ నాన్న కూడా ఉద్యోగమే ... ఎప్పుడు టూర్లమీద వెళితే వాళ్ళమ్మే ఇల్లు వాకిలి చూసుకునేది.

మరొక అమ్మాయి సునంద , కాస్త దర్పంగా కనిపించేది.

కాని అందరికీ మోకాళ్ళు దాటిన జుట్టు , పసిమి చాయతో బంగారంలా మెరిసిపోయేది తనొక్కతే...నలుగురిలోనూ ప్రత్యేకంగా ఉండేది తనే ...

కాని మనసా వాచా ఎప్పుడు ఏ ప్రత్యేకతనూ కోరుకోలేదు.

సాధారణ జీవితాన్నే ఇష్టపడింది.

ఇల్లు తల్లి ప్రేమ , తండ్రి రక్షణ , బంధుమిత్రుల రాకపోకలు ... కాని ఊహ తెలిసే సరికే అర్థమయింది.... తమ ఇల్లు సాధారణ మధ్యతరగతి కుటుంబం కాదని.

తండ్రి ఎందుకు అందరికీ దూరంగా వచ్చాడో తెలిసేది కాదు. తల్లి లేని కుటుంబం, పెళ్ళిళ్ళయి వెళ్ళిపోయిన అక్కలు, పెళ్ళికాని చెల్లెలు ...ఇంకా జీవితంలో స్థిరపడని తమ్ముళ్ళు.... ముఖ్యంగా పడమటకు వాలుతున్న వయసులో ఒంటిగా పోరాటం చేస్తున్న తండ్రికి కుడి భుజంలా ఉండాల్సింది పోయి....

అప్పుడో ఇప్పుడో మేనత్తలు వచ్చినా జన్మకో శివరాత్రిలా వారి వివరాలే తెలియవు.

ఒక తోడబుట్టిన వాడు దగ్గరలో ఉన్నా ప్రేమానుబంధాలు అంతంత మాత్రమే.

ఎప్పుడూ కోర్ట్ లూ వ్యాజ్యలు అంటూ తిరగడం తప్పితే కుదురుగా ఒక్కరోజూ ఈ పని చేశారన్న గుర్తే లేదు.

అయినా మిగతా వారితో పోల్చుకుంటే .

విజయ చక్కగా వేళకు స్కూల్ కి వచ్చేది. పాడుగాటి జడలకు రిబ్బన్లు వేసుకుని సగానికి మడిచి పైకి కట్టి పెద్ద అందగత్తె కాకపోయినా , కోలముహం చక్కటి విశాలమైన కళ్ళు అందరితోనూ మామూలుగా మాట్లాడుతూండేది. వాళ్ళ బావకూడా వాళ్ళింట్లోనే ఉండి చదువుకునే వాడు. దీనికి మధ్యమధ్యన అతనే చదువు చేప్పేవాడట.

పదో క్లాస్ లో కాబోలు వాళ్ళ నాన్నకు ట్రాన్స్ ఫరవడంతో అక్కడినుండి వెళ్ళిపోయారు.

విరజ కూడా మధ్యతరగతి నేపథ్యంలో నుండి వచ్చినదే .. తండ్రికి ట్రాన్స్ ఫరయినా చిన్నఊరని పిల్లల చదువుకోసం క్వార్టర్స్ అట్టె పెట్టుకుని తనొక్కడే వెళ్ళాడు. వాళ్ళమ్మ అప్పుడప్పుడు పిల్లలను వదిలి వెళ్ళివస్తూండేది. కాస్త పెద్దయ్యాక చాలా మార్లు వాళ్ళన్నయ్య తనే ఉండే వారు.

అందరిలోకి అరుణశ్రీ కాస్త మాడ్రన్ గా అనిపించేది. ఇంట్లో పెద్ద కుతురు కావడం వల్ల కాబోలు వాళ్ళమ్మకు చేదోడు వాదోడుగా ఉండేది. ఏ విషయంలోనూ పెద్దరికంగా ఉన్నట్టే అనిపించేది.

సునంద అయితే సరే సరి. వాళ్ళనాన్నో పెద్ద లాయర్. పనివాళ్ళు వంటమనిషి ఎంత విలాసంగా ఉండేదో.

అయితే అందరిలోకి చురుకైన దానను కావటం వల్ల కాబోలు అందరూ నాతో సఖ్యతగానే ఉండే వారు.

ఎందుకు నాన్న అందరిలా ఉద్యోగం చెయ్యదు అనిపించేది.

ఏదో మందులూ మాకులూ ఇస్తారని వినడమే కాని పెద్దగా వైద్యం చేసినదీ కనబడలేదు.

చదువులు అలా సాగిపోతున్నాయి. ప్రభుత్వం ధర్మమా అని.... ఏడాదికి ఏ పది రూపాయలో ఫీజు...అదీ లేకపోయింటే ఎలా జరిగేదో....

హైస్కూల్ చదువు ముగిసే సమయానికి పరిసరాలనర్థం చేసుకునే వయసు వచ్చాక కాని నాన్న బాధ్యతా రాహిత్యం అర్థం కాలేదు.

ఎవరికిందో నేనెందుకు పనిచేస్తానంటారు. స్వంతగా అయినా హాస్పిటల్ పెట్టుకోవచ్చు. అదీ చెయ్యరు. ఎప్పుడూ ఎక్కడికి వెళ్తారో ఎప్పుడు వస్తారో ఎవరికీ తెలియదు. కాని ఇంట్లో మాత్రం అందరూ తన చెప్పుచేతల్లోనే నడవాలి.

అక్కడ ప్రేమ కనబడదు. కేవలం అధికారం చలాయించు మాత్రమే.

కనీసం ఇల్లు సంసారం ఎలా నడిపిస్తున్నారో తెలియదు.

ఎంత అయోమయంలో జీవితాన్ని ఆరంభించానో ఎలా పెరుగుతున్నానో తెలిసి వచ్చేసరికి ఈ జీవితం మీదే రోత పుట్టింది. ఎవరిని ఉద్ధరించడానికీ జీవితం అనిపించింది.

అయినా ఏం చెయ్యలేని స్థితి.

అమ్మ మాత్రం ... ఎంత సేపూ ఆయన్ను వెనకేసుకు రాకపోతే కాస్తైనా బాధ్యతలను గుర్తు చెయ్యవచ్చుగా .....

ఊహ

కుహనా సంస్కృతిలో మిథ్యా గౌరవాల మధ్య బ్రతకడమే తెలుసు.

స్కూల్ చదువు పూర్తయే సమయానికి మిగతా అమ్మయిలంతా నాకంటే మంచి స్థితిగతుల్లోనే ఉన్నారు.

అరుణశ్రీ కాలేజీలో చేరుతోంది.

విరజకు సంబంధం కుదిరింది ... ఏడాదిలో పెళ్ళి . కాబట్టి చదువు ప్రసక్తి లేదు.

సునంద నాతో పాటు కాలేజీకి వచ్చింది.

నేనూ కాలేజీలో చేరాను, నానా ఇబ్బందులూ పడి.

అయితే నేను సునంద సైన్స్ గ్రూప్ . అరుణ మాత్రం ఆర్ట్స్ కి వెళ్ళింది, వాళ్ళమ్మ నిర్ణయం అది.

ఇంటి పరిస్థితులు అర్థం చేసుకునే వయసు రావడం వల్ల నెమ్మదిగా బాధ్యత తెలియని వారిని వదిలేసి నా బాధ్యత నేను ఎలా తెలుసుకోవాలో నేర్చుకోడం ఆరంభించాను.

ఓ పక్క కాలేజీకి వెళ్తూనే మరో పక్క అయిదారుగురికి చదువు చెప్పడం ఆరంభించాను.

అరవై నాలుగంటలూ పని అప్పుడే మొదలైంది.

ఉదయం లేస్తూనే నాపనులు నేను ముగించుకునే సరికి, అంటే స్నానం చేస్తూనే ఎవరి బట్టలు వాళ్ళు ఉతికి - ఆరేసుకోడం కాస్త తల దువ్వుకుని కాలేజీకి వెళ్ళేందుకు రెడి అవడం ....

ఆరున్నరకల్లా ముగ్గురమ్మాయిలు పదో తరగతి వాళ్ళు వచ్చేవాళ్ళు. వాళ్ళకు ట్యూషన్ . ఎందుకో తెలియదు కాని చదువు చెప్పడంలో నన్ను నేను మరచిపోయే దాన్ని.

నెల తిరిగేసరికి డబ్బులు రావడం బాగానే ఉండేది కాని డబ్బులు అమ్మచేతిలోకే వెళ్ళిపోయేవి.

వాళ్ళు వెళ్ళగానే గబగబా మిగిలిన చద్దన్నం ఆవకాయో, మాగాయో, మజ్జిగ లేదా రాత్రి మిగిలిన వాటితో తినేసి కాలేజీకి పరుగెత్తాల్సి వచ్చేది. ఇంటికి కాలేజీకి దాదాపు మూడు కిలోమీటర్లు నడిచే వెళ్ళడం. తినగానే నడవటం ఇబ్బందిగానే ఉండేది.

మళ్ళీ సాయంత్రం ఇంటికి వస్తూనే ముగ్గురమ్మాయిలు చదువుకుందుకు వచ్చేవారు. వాళ్ళు వెళ్ళేసరికి ఏడు ఏడున్నర రాత్రి భోజనాలు.

ఇంట్లో కరెంట్ లేకపోవడం వల్ల ఎనిమిదయ్యేసరికి అందరూ నిద్రకు ప్రయత్నిస్తే నా చదువు మాత్రం కిరసనాయిలు దీపంబుడ్డి పక్కన కొన సాగేది. మధ్య మధ్యన అక్కల దబాయింపు.... ఇంకా ఎంతోసేపు అంత పెద్ద దీపం తగ్గించి పడుకో అంటూ...

రెండో సంవత్సరంలో ఉండగా కాబోలు అరుణశ్రీ పెళ్ళి.

" అదేం ... ఇంకో ఏడదే కద ... చదువు ముగిస్తే బాగుండేది కదూ ..."

" లేదు సుందరీ అమ్మకు ఎంతో చెప్పి చూశాను ..ఉహూ... అసలు అమ్మ ఇలాంటి ఉద్దేశ్యం తోటే బి ఏ లో చేర్పించింది. కావాలంటే పెళ్ళయ్యాక మామయ్య ఒప్పుకుంటే చదువుకో వచ్చట..."

"మామయ్యా...?"

" ఓ ... పెళ్ళి జరిగేది మామయ్యతోటే ...అమ్మ తమ్ముడు " లేచి మరో పనున్నట్టు వెళ్ళిపోయింది.

*****

12

ప్రతివారికీ రాజీ అనేది తప్పదా? అనిపించింది. అరుణకు చదువుకోవాలనుంది, అయినా పెళ్ళి చేసుకోక తప్పదు. కారణాలు వేటికవే దొరుకుతాయి. బయటి సంబంధాలు వెతుక్కోలేని పరిస్థితి. కూతురికంటే పదేళ్ళు పెద్దయిన తమ్ముడు మరో ఏడాది ఆగడు. ఇంకా అభివృద్ధి, పెద్దగా అవగాహన లేని సమయంలో డయబెటీస్ బారిన పడ్డ భర్త, వెనకాల పెరుగుతున్న పిల్లలు. ఒకరొకరిని స్థిరపరచాలంటే మాటలా?

అరుణ చదువుకోవాలనుకుంటే చదువు సాగదు, నాకు చదువుకోవాలనున్నా చదువుకోలేను. అలాగని పోనీ జీవితంలో స్థిరపడే దారి కనుచూపు మేరలో లేదాయె. అనుకున్నట్టుగానే అరుణ పెళ్ళి జరిగిపోయింది, చదువు మధ్యలో వదిలేసి అది వెళ్ళిపోయింది.

స్కూల్ చదువు ముగిసాక విరజను కలుసుకున్నదే లేదు. చదవల్లేదు కాబట్టి పెళ్ళి చేసుకుని గృహిణిగా స్థిరపడి ఉంటుందనుకున్నాను, కాని డిగ్రీలో ఉండగా కాబోలు తెలిసింది పెళ్ళికి వస్తున్న పెళ్ళి వారి బస్ అదుపు తప్పి కాలవలో పడిపోయిందనీ, చాలా మంది మునిగిపోయారనీ, పెళ్ళి ఆగిపోవడం , విరజ మానసికంగా దెబ్బతిని మతి స్థిమితం కోల్పోయి బాధపడుతోందనీ...

ఎవరు సుఖంగా ఉన్నారు? విరజ్జిగా అనిపించేది.

సునంద బాక్ గ్రవుండ్ పెద్దగా తెలియదు, కాలేజిలో ఎప్పుడూ వెంటవెంటే ఉన్నా కుటుంబాల గురించి మాట్లాడుకున్నదే లేదు.

నా మటుకు నాకు...

డిగ్రీ వరకు ఎంత మామూలుగా చదువుకున్నా కాస్త జ్ఞాపక శక్తి ఉండటం వల్ల కాబోలు నెట్టుకు రాడానికి పెద్ద కష్టంగా ఉండేది కాదు. కాని ఎంత శ్రమ, ఎన్ని అవమానాలు, పుస్తకాలు కొనలేని ఆర్థిక పరిస్థితి , ఏం ఆశపడి చదువుకోవాలనుకుంటూన్నానో అర్థం అయ్యేది కాదు.

గాలి వాటానికి ఎటంటే అటు వెళ్ళిపోయే జీవనం

చిన్నప్పటినుండి తెలివైన దాన్ననీ ఎంతో పైకి వస్తాననీ అందరూ అనుకునే వారు... కాని...

పైకి రావడమంటే ఏమిటి? నాలుగు రాళ్ళు సంపాదించటమేనా?

కాదే! ఒక నియమం ఒక సిద్ధాంతం ఏదీ లేకుండా....

అవును ఎన్ని అనిశ్చితాలమధ్య పెరిగాను? రేపు ఎలా వుంటుందో తెలియని జీవితం....

ఆర్థిక పరిస్థితులు వదిలేసినా... సామాజికంగా...

ఆడపిల్లలంటే అణిగి మణిగి ఉండాలని నిర్వచించే అమ్మా నాన్నలకు ఆడపిల్లల బాధ్యత ఎంత వరకు తెలుసు?

పక్కంటికి అప్పుకోసం పంపితే వాళ్ళెలా ప్రవర్తిస్తారో అమ్మకు తెలియదా?

తెలిసి బాధ్యత నుండి తప్పించుకున్నారా?

ఏమో!

చిన్నప్పటినుండి కలలెప్పుడూ కనలేదు. కాని ఒక బాధ్యత గల గృహిణిగా ఇల్లు చక్కదిద్దుకోవాలనుకుంది. ఒకపూట తిన్నా, కడుపు నిండినా మానినా గుట్టుగా సంసారాన్ని ఓ దరికి చేర్చాలనుకుంది.

పిల్లలను ఆదర్శప్రాయంగా తీర్చిదిద్దాలనుకుంది. ప్రేమతో ఈ ప్రపంచం లో గెలవలేనిది ఏదీ లేదనుకుంది.

కాని జరిగినదేమిటి? స్వాభిమానం కోసం జీవితాన్ని తాకట్టు పెట్టుకుందా? కన్నకూతురి మీద నమ్మకం లేక చెప్పిది వినిపించుకోక బయటకు పంపిన తల్లి , అదే తల్లి మళ్ళి అవసరానికి చేరదీసి .

ఇవేనా తను కోరుకున్న ప్రేమలు అనుబంధాలు....

సాంప్రదాయాల పేరిట నీతులు వల్లెపోసేవారికి సాంప్రదాయాలు ఎలా నిర్వర్తించాలో తెలియదా?

అందరు ఆడపిల్లల్లాగే పుట్టింటినుండి సగౌరవంగా అత్తింటికి వెళ్ళాలని ఎవరికుండదు?

అందుకే ఎంత కష్టమైనా వాళ్ళ ఇష్టానికే పెద్దపీట వెయ్యాలనుకుంది. అయినా... తానొకటి తలిస్తే దైవం మరొకటి తలచినట్టు...

గుడ్డిలో మెల్లగా రమణతో గడిపిన జీవితం నిజంగా వెన్నెల తునకే.

అందుకే పిల్లలకు కష్టం తెలియకుండా పెంచుకు వచ్చింది. ఇవ్యాళ మంచి చదువులు చదివించగలగటం తనగొప్పతనం అనిపించడం లేదు, ఒక తల్లిగా, తండ్రిగా ఒంటరిగా ఉన్నా ఇద్దరి బాధ్యతలూ స్వీకరించి తన ధర్మం తను నిర్వర్తించానన్న తృప్తి. అంతేనా, ఇద్దరి చదువులు పూర్తవుతూనే తిరిగి వెళ్ళడానికి సిద్ధం గా ఉన్నారు. ఎక్కడ జీవితాన్ని పోగొట్టుకున్నారో అక్కడే వెదుక్కుందుకు... తమకు దొరకని సౌఖ్యాలను తమలాంటి వారికి అందించేందుకు...

సాంప్రదాయాల వాకిటినుండి తరిమేస్తే వచ్చినా, బ్రతుకు తెరువుకు మారక తప్పకపోయినా, మాతృభూమి మాతృప్రేమ అణువణువునా అణచి పెట్టుకునే బ్రతికారు. అందకే తెల్లవారితే వెలుగు రేఖలు పరచుకున్నట్టు మళ్ళి తమ జీవితాల్లో గొబ్బెమ్మలు అట్ల తద్దెలు ...

అయినా వాళ్ళు చేర నివ్వకపోతేనేం అనాధలే తమకు ఐన వాళ్ళు...

ఎక్కడినుండి ఇక్కడి దాకా వచ్చినా తిరిగి వెళ్ళేది మాత్రం వచ్చిన దగ్గరకే... దృఢ నిశ్చయం మానై పోయింది నామనసులో..

సుమ, సుధ కాదనరు... తొలి నాటి నుండి గమ్మమేమిటో తెలిసాక ఇక్కడి జీవనానికై వ్యామోహపడరు...

మళ్ళి పోగొట్టుకున్న వాటిని వెదుక్కోడంలో ఎంత సంతృప్తి ?

ఎక్కడినుండి ఇక్కడి దాకా వచ్చినా ఆరంభం ఎప్పుడూ సజీవమే.

అందుకే

ఎక్కడవున్నా గతాన్ని సజీవంగా నిలబెట్టుకోడమే కర్తవ్యం అందుకే ... నా గతానికి అమృత జల అందించే బాటలో.....

(సమాప్తం).